

**DEVLET MUHASEBESİ KAPSAMINDA
KULLANILAN SAY2000İ VE BKMYBS
SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: TÜRİYE
ÖRNEĞİ**

Zeynep KOCABAŞ

Yüksek Lisans Tezi

İşletme Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Alirıza AĞ

Dr. Öğr. Üyesi Kübra ELMALI

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
İŞLETME TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DEVLET MUHASEBESİ KAPSAMINDA KULLANILAN SAY2000İ VE BKMYBS
SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: TÜRİYE ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KOCABAŞ

Danışman: Doç. Dr. Alırıza AĞ

İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kübra ELMALI

BAYBURT -2024

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Alırıza AĞ ve Dr. Kübra ELMALI danışmanlığında, Zeynep KOCABAŞ tarafından hazırlanan “Devlet Muhasebesi Kapsamında Kullanılan Say2000i ve BKMYBS Sistemlerinin Karşılaştırılması: Türkiye Örneği” başlıklı bu çalışma, 02.08.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Eda AYVACIK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Selçuk YALÇIN

Üye : Doç. Dr. Alırıza AĞ

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun .../.../20.. tarih ve 20...../..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Alırıza AĞ ve Kübra ELMALI danışmanlığında hazırlamış olduğum “Devlet Muhasebesi Kapsamında Kullanılan Say2000i ve BKMYBS Sistemlerinin Karşılaştırılması: Türkiye Örneği” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallarla uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

02.08.2024

Zeynep KOCABAŞ

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tez çalışmam boyuncaengin bilgi denizinde yoluma ışık tutup önemli bilimsel katkılarda ve desteklerde bulunan tez danışmanlarım sayın Doç. Dr. Alırıza AĞ ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Kübra ELMALI hocalarıma, yaptığım araştırmanın ana kütlesini oluşturan Hazine ve Maliye Bakanlığı Personellerine, bu süreçte bana yardımcı olan Bayburt Defterdarlığı ve Aydınıtepe Mal müdürlüğü personellerine, arkadaşım Ayşe TEKMAN'a, benden hiç desteğini esirgemeyen canım ailem Döndü KOCABAŞ ve Tugay KOCABAŞ'a nihayetinde tüm eğitim hayatım boyunca bana destek olup bu günlere gelmemi sağlayan herkese sonsuz teşekkür ederim.

Zeynep KOCABAŞ

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEVLET MUHASEBESİ KAPSAMINDA KULLANILAN SAY2000İ VE BKMYBS SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Zeynep KOCABAŞ

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İşletme Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Alirıza AĞ

İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kübra ELMALI

Bayburt-2024, Sayfa: 90

Kamu maliyesi tarih boyunca birçok kez değişikliğe uğramıştır. Yapılan bu değişiklikler, kamu maliyesinde düzenin sağlanması amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada, genel olarak devlet muhasebesi kavramı, devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi, devlet muhasebe sistemi alanında yaşanan değişikliklere yer verilmiştir. Yapılan bu değişiklikler dikkate alınarak, Türkiye'nin 2002 yılında kullanmaya başladığı Say2000i sistemi ile 2018 yılında uygulamaya konulan Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilişim Sistemi karşılaştırılmış ve sistemlerin memnuniyeti ölçülmüştür. Sistemler arası karşılaştırma yapmaya çalışırken fotoğraflı şekilde anlatılmıştır. Araştırmanın evreni olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat genel müdürlüğü 2018 yılı mart ayında önce işe girenler seçilmiştir. Araştırmada sistemlerin memnuniyeti ayrıca BKMYBS'ni kullananların tutumu yetersizliği anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek araştırmanın hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın sonucunda Say2000i ile BKMYBS memnuniyetleri arasında karşılaştırma yapılmış ve BKMYBS'ye geçişin daha faydalı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca BKMYBS'nin kullananların tutumları ve BKMYBS'nin yetersizliği pozitif ve negatif yönlü ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Devlet muhasebesi, BKMYBS, Say2000i.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

COMPARISON OF SAY2000I AND BKMYBS SYSTEMS USED WITHIN THE SCOPE OF GOVERNMENT ACCOUNTING: TÜRKİYE EXAMPLE

Zeynep KOCABAŞ

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Business Administration

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Alirıza AĞ

Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Kübra ELMALI

Bayburt-2024, Pages: 90

Public finance has changed many times throughout history. These changes were made to ensure order in public finances. In this study, the concept of government accounting in general, the historical development of government accounting, and the changes in the field of government accounting system are included. Taking these changes into consideration, the Say2000i system, which Turkey started to use in 2002, was compared with the Integrated Public Financial Management Information System, which was implemented in 2018, and the satisfaction of the systems was measured. While trying to make a comparison between systems, it is explained with photographs. The population of the research was selected as those who were employed by the General Directorate of Accounting of the Ministry of Treasury and Finance in March 2018. In the research, the satisfaction of the systems and the attitude and inadequacy of those who use BKMYBS were collected using the survey method. The obtained data were analyzed in the SPSS program and the hypotheses of the research were tested. As a result of the research, a comparison was made between Say2000i and BKMYBS satisfaction and it was determined that the transition to BKMYBS was more beneficial. Additionally, it has been determined that there are positive and negative relationships between the attitudes of the users of BKMYBS and the inadequacy of BKMYBS.

Keywords: Governmentaccounting, BKMYBS, Say2000i.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLOLAR.....	XI
ŞEKİLLER.....	XII
KISALTMALAR	XIII
SİMGELER.....	XIII
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	1
Araştırmanın Amacı.....	1
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	1
Araştırmanın Sınırlılıkları	2
Varsayımlar	2
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. DEVLET MUHASEBESİNİN TANIMI.....	3
1.2. DEVLET MUHASEBESİNİN AMACI VE KAPSAMI.....	3
1.3. DEVLET MUHASEBESİNİN İŞLEVLERİ	5
1.4. DEVLET MUHASEBESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	5
1.4.1. Cumhuriyet Öncesi Devlet Muhasebesi.....	5
1.4.2. Cumhuriyet Sonrası Devlet Muhasebesi.....	7
1.5. DEVLET MUHASEBESİNİN YAKLAŞIMLARI	8
1.5.1. Klasik Görüşe Göre Devlet Muhasebesi	8
1.5.2. Modern Görüşe Göre Devlet Muhasebesi.....	9
1.6. DEVLET MUHASEBESİ SİSTEMLERİ	10
1.6.1. Kameral Muhasebe Sistemi.....	11
1.6.2. Schneider Muhasebe Sistemi.....	11
1.6.3. Constante Muhasebe Sistemi.....	12
1.6.4. Logismografi Muhasebe Sistemi.....	12
1.7. DEVLET MUHASEBESİNİN KAYIT YÖNTEMLERİ.....	13
1.7.1. Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi.....	13
1.7.2. Uyarlanmış Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi	14
1.7.3. Uyarlanmış Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi	14

1.7.4. Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi	15
1.8. DEVLET MUHASEBESİNDE HESAPLARIN KAPATILMASI YÖNTEMİ	16
1.8.1. Jetisyon Yöntemi	16
1.8.2. Egzersiz Yöntemi	17
İKİNCİ BÖLÜM.....	19
2. GENEL YÖNETİM MUHASEBE STANDARLARI, KURALLARI VE	
UYGULANMASI.....	19
2.1. GENEL YÖNETİM MUHASEBE STANDARTLARININ OLUŞTURULMASI	19
2.1.1. Muhasebe İşlemi.....	19
2.1.2. İşlemlerin Belgelere Dayanması ve Belge Düzeni	20
2.1.3. Kayıt Zamanı	23
2.1.4. Çift Taraflı Kayıt Sistemi.....	23
2.1.5. Kayıt Düzeni ve Kayıt Düzeltme.....	23
2.1.6. Yabancı Para Cinsinden Yapılan İşlemler ve Kur Değişiklikleri.....	24
2.1.7. Varlıkların Sınıflandırılması	24
2.1.7.1. Mali varlıklar ve sınıflandırılması	24
2.1.7.2. Mali olmayan varlıklar ve sınıflandırılması	25
2.1.8. Yatırım Amaçlı Varlık Edimleri.....	25
2.1.9. Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İçin Öngörülen Standartlar	26
2.1.9.1. Maddi duran varlıkların kayıt değerleri	26
2.1.9.2. Maddi duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamalar	26
2.1.9.3. Maddi olmayan duran varlıklar ve kayıt değerleri	27
2.1.10. Amortisman ve Tükenme Payı Uygulaması.....	27
2.1.11. Amortisman Tabi Varlıkların Kullanım Sürelerinin Değişmesi.....	28
2.1.12. İç İmkânlarla Üretilen Maddi Duran Varlıklar.....	28
2.1.13. Borçlanma ve Borçlanma Maliyetleri	28
2.1.14. Faiz Giderleri ve Faiz Gelirleri.....	29
2.1.15. Sübvansiyonlar ve Transferler.....	29
2.1.16. Sosyal Yardımlar	29
2.1.17. Gayri Safilik İlkesi.....	30
2.1.18. Taahhütler ile Garantilerin Kaydı ve Değerlemesi	30
2.1.19. Şartlı Bağış ve Yardımlar	30
2.1.20. Diğer İdare, Kurum ve Kuruluşlara Verilecek Paylar	30
2.1.21. Bütçe Ödenek İşlemleri.....	31
2.1.22. Kesin Hesap.....	31

2.1.23. Hesap Verme Sorumluluğu	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
3. DEVLET MUHASEBESİNDE KULLANILAN SAYMANLIK OTOMASYON SİSTEMİ VE BÜTÜNLEŞİK KAMU MALİ YÖNETİM SİSTEMİ	33
3.1. SAYMANLIK OTOMASYON SİSTEMİ	33
3.1.1. Sistemin İşleyişi.....	33
3.1.1.1. Muhasebe modülü	34
3.1.1.2. Personel modülü.....	39
3.1.1.2. Sağlık harcamaları	40
3.1.1.3. Mevzuat modülü	41
3.1.1.4. On-Line destek modülü.....	42
3.2. BÜTÜNLEŞİK KAMU MALİ YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMİ (BKMYBS).....	42
3.2.1. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminin Tanımı	45
3.2.2. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteminin Prensipleri	47
3.2.3. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminden Beklenen Faydalar	48
3.2.4. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Öncesi Sorunlar	49
3.2.5. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi SWOT Analizi.....	50
3.2.6. Bütünleşik Kamu Mali Bilişim Sistemi Modülleri.....	51
3.2.6.1. Alacak işlemleri modülü	52
3.2.6.2. Bütçe ve ödenek işlemleri modülü	54
3.2.6.3. Değerli kâğıt işlemleri modülü	54
3.2.6.4. Emanet işlemleri modülü	55
3.2.6.5. İdari işlemler modülü	55
3.2.6.6. Muhasebe işlemleri modülü	56
3.2.6.7. Ödeme işlemleri modülü	57
3.2.6.8. Tahsilât işlemleri modülü.....	58
3.2.6.9. Varlık işlemleri modülü	59
3.2.7. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ile Say2000i Otomasyon Sisteminin Karşılaştırılması	60
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	62
4. UYGULAMA.....	62
4.1. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	62
4.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	63
4.3. EVREN VE ÖRNEKLEM	63
4.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	64
4.4.1. Süreç/Uygulama	64

4.4.2. Veri Toplama Süreci.....	64
4.5. VERİ ANALİZİ	65
4.5.1. Geçerlik ve Güvenirlik.....	65
4.6. ORAN ANALİZİ.....	66
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	79
Sonuç.....	79
Tartışma.....	80
Öneriler	81
EKLER.....	86
EK 1: Anket.....	86
ÖZ GEÇMİŞ	90

TABLÖLAR

Tablo 1: BKMYBS Swot Analizi	50
Tablo 2: Eski ve Yeni Devlet Muhasebe Sistemi	61
Tablo 3: Güvenirlik Analizi.....	65
Tablo 4: Normalik Analizi.....	66
Tablo 5: Sosyodemografik Bilgiler Tablosu	66
Tablo 6: Cinsiyet Değişkeni T-Testi Tablo	68
Tablo 7: Kurum Değişkeni T-Test Tablosu.....	69
Tablo 8: BKMYBS Eğitimi Alma Durumu Değişkeni T-Test Tablosu	70
Tablo 9: Say2000i Eğitimi Alma Durumu Değişkeni T-Test Tablosu	71
Tablo 10: Hizmet Yılı Değişkeni Tek Yönlü Anova Analizi.....	72
Tablo 11: Yaş Değişkeni Tek Yönlü Anova Analizi.....	73
Tablo 12: Eğitim Durumu Değişkeni Tek Yönlü Anova Analizi.....	74
Tablo 13: Ünvan Değişkeni Tek Yönlü Anova Analizi.....	75
Tablo 14: Korelasyon Analizi.....	77

ŞEKİLLER

Şekil 1:Ödeme Emri Belgesi.....	21
Şekil 2: Muhasebe İşlem Fişi	22
Şekil 3: Muhasebe Modülü	34
Şekil 4: Ön İnceleme Modülü	35
Şekil 5: Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı	36
Şekil 6: Raporlar Modülü	36
Şekil 7: Muhasebe Kontrol Raporlar Modülü.....	37
Şekil 8: Devir İşlemleri Modülü.....	38
Şekil 9: Muhasebe Referans Bilgileri.....	38
Şekil 10: Değer İşlemleri ve Raporları	38
Şekil 11: Fiş Düzeltme İşlemleri.....	39
Şekil 12: Personel Modülü.....	40
Şekil 13: Sağlık Harcamaları Modülü	41
Şekil 14: Türkiye’de Kamu Mali Yönetiminde Kullanılan Sistemler ve Fonksiyonel Süreç İlişkisi (2017 ve Sonrası Dönem)	44
Şekil 15: Bkmys Projesi Fonksiyonel Mimari Taslağı.....	45
Şekil 16: Mali Yönetim Sistemi Giriş Ekranı	52
Şekil 17: Alacak İşlemleri Modülü	53
Şekil 18: Bütçe ve Ödenek İşlemleri Modülü	54
Şekil 19: Değerli Kâğıtlar İşlemleri Modülü	54
Şekil 20: Emanet İşlemleri Modülü.....	55
Şekil 21: İdari İşlemleri Modülü	56
Şekil 23: Ödeme İşlemleri Modülü	57
Şekil 24: Tahsilat İşlemler Modülü	59
Şekil 25: Varlık İşlemleri Modülü.....	60

KISALTMALAR

ANOVA	:Analysis of Variance
BKMYBS	:Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi
GFS	:Global Forecast Sistem (Küresel Tahmin Sistemi)
IBRD	:Milletlerarası İmar Kalkınma Bankası
SBS	:Capital Dergisi ve Siemens Business Services
GFM	:Devlet Mali Otomasyonu Yönetim
IMF	:Uluslararası Para Fonu
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
KİT	:Kamu İktisadi Teşebbüsü
SGK	:Sosyal Güvenlik Kurum

SİMGELER

p	: korelasyon katsayısı
n	: Toplam Sayısı
ss	: Standart Sapma

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Devlet fonksiyonlarının uygun şekilde kullanılmasını sağlayan kamu mali yönetim sisteminin bir parçası da mali yönetim bilişim sistemidir. Genel olarak bakıldığında finansal mali yönetim, gerekli bilgilerin zamanında, doğru ve yüksek kalitede toplanması, izlenmesi, raporlanması ve değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle, mali yönetimin işleyişini kolaylaştırmak amacıyla söz konusu sistemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de mali yönetim sistemindeki süreçlere yönelik gelişmeler arttıkça mevcut sistem ihtiyaçları karşılamaz hale gelmiştir. Kamu kurumları tarafından kullanılan birbirinden bağımsız otomasyon sistemlerinden dolayı bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunları gidermek için 5018 sayılı kanun kapsamında mali yönetim sisteminin bütünleşik bir bilişim sistem altyapısının oluşturulması düşünülmüş ve 2017 yılı -7 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile başlayan Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilgi Sistemi prosedürü Kasım 2017’de hayata geçirilmiştir.

Araştırmanın problemi Say2000i sisteminden BKMYBS’ye geçilmesi faydalı olmuş mudur ve yeni sistemin eksiklikleri var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, kamu idarelerinde mali yönetim işleyişini kolaylaştırmak amacıyla 2017 yılında kullanılmaya başlanan Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilgi Sistemini, 2017 yılı öncesinde kullanılan Say2000i sistemi ile karşılaştırmaktır. Ayrıca, çalışmada Bütünleşik Kamu Mali Yönetimi Bilgi Sistemindeki aksaklıkların tespit edilmesi de amaçlanmıştır.

Bu çalışma BKMYBS sisteminin en yoğun kullanıldığı Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğündeki personellere yapılan anket yardımıyla analiz edilmiştir. Bu kişilerin seçilmesinin sebebi sistem hakkındaki bilgi düzeylerinin yüksek olması ve kurum çerçevesinde daha önce böyle bir çalışmanın uygulanmamış olmasıdır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Devlet muhasebesi, kamu maliyesi yönetiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Kamu idarelerinin karar alma aşamasında ihtiyaç duyacağı tüm mali verilerin etkin ve güvenilir bir şekilde kaydedilmesi, sınıflandırılması, analiz edilmesi, raporlanması ve yöneticilerin kullanımına sunulması kamu mali yönetimi açısından kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla devlet

muhasbesi, yöneticilerin etkili, hızlı ve doğru seçimler yapmalarına yardımcı olmakla birlikte, finansal açıklık ve hesap verebilirliğe de önemli katkılar sunmaktadır.

Devlet muhasbesinin işleyişini sağlamak amacıyla 2002 yılında uygulamaya konulup 2018 yılına kadar işlevi devam eden Say2000i'nin yerini 2018 yılından itibaren BKMYBS almıştır. Bu sisteminin kullanılmasındaki amaç, kurumlar arasında ortaya çıkan entegrasyon sorununu gidermek ve elektronik belge sistemine geçişi sağlamaktır. Pilot uygulama olarak başlayan bu sistem daha sonra tüm kamu kurumlarında uygulanmaya başlanarak ortak bir sisteme geçiş hedeflenmiştir.

Bu çalışma, mevzu bahis uygulamaların eksikliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Analiz için Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü personellerine uygulanan anket verileri kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, 5018 sayılı kanun ile uygulanmaya başlayan Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ve 2018 yılına kadar kullanılmış olan Say2000i sistemi üzerine yapılmıştır. Bununla birlikte çalışma verilerinin analizi için Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü personelleri baz alınmıştır. Muhasebat genel müdürlüğüne bağlı 2018 yılı mart ayı öncesi işe girmiş personel sayısının 4300 kişi olduğu belirlenmiş ve 500 kişiye anket uygulanmıştır.

Ele aldığımız çalışma Hazine ve Maliye Bakanlığı dışında kullanılan kurumlara yapılabilirdi fakat ulaşılmasında sıkıntılar oluşabileceğindi örneklem bu şekilde belirlenmiştir.

Varsayımlar

Devlet muhasbesinin yoğun kullanıldığı kamu idarelerinin gelişen teknolojiye uyum sağlanması ve işlevlerde çıkan entegrasyon aksaklıklarını gidermek amacıyla Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ortaya çıkmıştır. Yeni mali yönetim sisteminin eksiklerin belirlenmesi varsayımına dayanarak bu tez hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.DEVLET MUHASEBESİNİN TANIMI

Muhasebenin sözlük tanımı kar elde etmek ve hesaplama işlemidir. Literatüre kazandırılmış muhasebe tanımı ise bir firmadaki varlıkların ve kaynakların parasal anlamda değişmesine neden olan finansal fonksiyonları kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, yorumlayan ve analiz eden bir çalışma alanıdır (Karaaslan, 2004). Muhasebe, genel muhasebesi ve devlet muhasebesi olarak farklı tanımlara sahiptir.

Genel muhasebe şirketlerin hesaplarının işleyişini genel muhasebe kurallarına göre tutan ve raporlayan muhasebedir (Sipahioğlu, 2019). İşletmenin kaynaklarını nereden temin ettiğini bu kaynakları hangi amaçlar için kullandığını gözlemler bu sebeple kaynakları toplarken kaynakların özgünlüğüne dikkat eder ve elde edilen belgeleri sürekli saklar (Dağ, 2022).

Devlet muhasebesinin temel işlevi devletin, gelir ve giderlerini kaydederek bunları bütçe ile denetlenmesidir (Yanık, 2000). Devlet ekonomik hayatta önemli bir rol oynar ve ticari işletmeler gibi ekonomi üzerinde belirli bir etkiye sahiptir. Bu etki, çeşitli ekonomik politikalar aracılığıyla ortaya çıkar (Dağ, 2022). Devletler, mali politikalar gibi araçlarla ekonomik faaliyetleri düzenler ve yönlendirirler. Bu sebeple kayıtların hesap verilebilirliği ve saydamlığı en önemli öğelerindendir. Devlet muhasebesi, kamunun kaynakları kullanılmasına ilişkin hesapların tutulması ve bunun doğrultusunda verilen bütçenin kullanma yetkisi olan yöneticilerin doğru şekilde kullandıklarının hesap verebilmesine yardımcı olan en önemli araçtır (Duman, 2022).

Devletin gelirlerinin büyük bir kısmı vergilerden oluşmaktadır. Gelirlerin önemli kısmı zorunlu kamu harcamaları için kullanılmaktadır. Devlet bu harcamaları belirli bir düzen içerisinde yapması gerekmektedir aksi takdirde mali bir krize neden olabilir. Bu sıkıntılara sebebiyet verememek için tahsilâtların düzenli ve doğru bir şekilde yapılması, ödemelerinde tahsilâtlara uygun şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir zira bütçe ve devlet muhasebesi birbirini tamamlar niteliktedir (Altay, 2015).

1.2.DEVLET MUHASEBESİNİN AMACI VE KAPSAMI

Devlet muhasebesinin kontrol ve yönetim olarak iki hedefi bulunmaktadır. Devletin mali yıldaki faaliyet sonuçlarını kullanarak gelir-gideri kontrolünü sağlamak olan devlet muhasebesi bu hedefi gerçekleştirmek için mali yıldaki gelir gideri en doğru şekilde

belirleyerek bu sonuçları raporlamaktır (Özelçi, 2018). Diğer hedefi ise devlet faaliyetlerinin akışı ve neticeleri hakkında gerekli mercilere bilgi vermek ve devlet harcamalarını tespit ederek verimlilik karşılaştırmasını sağlamaktır (Dağ, 2022).

Devlet muhasebesinin amaçları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz;

- Devlet muhasebesi bilgileri elde etme ve elde edilen bilgileri kullanıma elverişli hale getirmeyi amaçlamıştır. Bu görevi gerçekleştirdiğinde mali ve ekonomik politikaların belirlenmesine ve bütçe uygulanmasında yaşanan sorunların giderilmesine yardımcı olur (Demirci, 2015).
- Devlet muhasebesi diğer bir amacı da devletin gerçekleştirdiği harcamaların maliyetini belirleyerek, verimlilik ve etkinlik analizlerine katkı sağlamaktır. Başka bir ifadeyle devletin yaptığı hizmetlerin rasyonel olup olmadığını belirlemektir. Bu çerçevede devlet muhasebesi kamu kurumlarının belirledikleri kriterlere ulaşıp ulaşılmadığına yönelik yapılacak değerlendirmelere ilişkin sayısal veriler üretir (Gül, 2008).
- Devlet muhasebesi sınırlarındaki kurum ve idarelerin bulunduğu mali yılın faaliyetlerine, gelir ve giderlerinin denetimini sağlamak için mali yıl içindeki gelir gider değişimlerin tespit ederek mali tablolara oluşturup ilgili kişilere bildirmektir (Gül, 2008).

Devlet denildiğinde; tüm kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Fakat devlet muhasebesi denildiğinde, tüm kurum ve kuruluşları kapsamamaktadır. Sermayesi devlete ait olan ve kar eden anonim şirketleri tek düzen muhasebesine göre tutmaktadır. Kısaca devlet muhasebesi denilince merkezi ve belediye yönetimlerinin yanı sıra devlet boyutunu kapsayan kâr amacı gütmeyen tüm kurum ve kuruluşlardan bahsedilmektedir (Altay, 2015).

Devlet muhasebesinin kapsamı merkezi yönetimdir. Merkezi yönetim; genel bütçeye bağlı olarak faaliyet gösteren kamu idareleri, özel bütçeli kamu idareleri, sosyal güvenlik kuruluşları ve belediye yönetimlerinden oluşur. Hazineye ait şirketler mali ve mali olmamasına bakılmadan kamu sektörü içinde yer almakla birlikte genel yönetim içinde yer almazlar. Bunun nedeni devlet mülkiyetindeki firmalar özel mevzuattan yararlanarak ürün ve hizmet ürettiği için bundan bahsedilmiyor. Bu şirketler devlet muhasebesi kapsamının dışında tutularak ticari muhasebenin usul ve esaslarına göre yönetilmektedir. Devlet muhasebesi dünya çapında kabul görmüş muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Hazırlanan hesap planı hem yurtiçi hem de yurtdışı mali kuruluşların belirlediği standart ve sınıflandırmaya uygun olmakla beraber devlet, hesaplarında saydamlığı sağlamaya uygun olmalıdır (Duman, 2022).

Devlet muhasebesinin çerçevesi 5018 sayılı Kanun'un 2. Maddesinde belirlenmiştir. Kanunla kurulan kuruluşlar, sosyal güvenlik kurumlarının, merkezi hükümete bağlı idarelerin ve belediye yönetimlerinin maliyesini gözetip denetler. Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM), Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT'ler), devletin kendi şirketleri ve çeşitli düzenleyici ve denetleyici kurumlar, mali özerkliklerini korumak amacıyla bu kanun kapsamında muaf tutulmuştur (Demirci, 2015).

1.3.DEVLET MUHASEBESİNİN İŞLEVLERİ

Devlet muhasebesi standartlaşmış anlamıyla, devlet faaliyetlerinin gözlenmesine yönelik bir anlayıştır. Devlet işlemleri, finansal işlemlerin kayıt, muhasebe, raporlama ve sonuçların değerlendirilmesi olarak sınıflandırılmasıyla izlenir. Devlet muhasebesinin fonksiyonlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Çetiner vd., 2011);

- İleriye yönelik aldığımız kararlarda doğru ve güvenilir veriler elde etmek,
- Devlet tarafından oluşturulan kamu harcamalarının maliyetlerini tespit etmek,
- Bütçe uygulama performans ve sonuç verilerini elde etmek,
- Bütçe gelir, gider, varlık ve borçlara ait belge sistemini kurmak,
- Kamuoyu, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkeler nezdinde devletin mali durumunu tespit edecek çalışmalar oluşturmak,
- Yapılan işlem ve faaliyetleri önceki yıllar ile kıyaslamak için istatistikî veriler sunmak,
- Kamu kaynaklarının temini ve kullanımında hesap verebilirliğin ve mali şeffaflığın sağlanmasına yardımcı olmaktır.

1.4. DEVLET MUHASEBESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.4.1. Cumhuriyet Öncesi Devlet Muhasebesi

Uluslararası arenada devlet muhasebesi alanındaki gelişmeler 1980 yılı sonrasında başlamıştır. Bu gelişmeler sadece devlet muhasebesi alanında yaşanmadı kamu mali yönetim kapsamında kaynakların kullanımı, saydamlık, raporlama ve hesap verebilirlik konuların da ele alındı (Çetinkaya, 2004).

Türkiye'deki devlet muhasebesi Osmanlı Devleti'ne kadar dayanmaktadır. Günümüzde yaygın olarak kabul edilen muhasebe standartlarının büyük çoğunluğunu Osmanlı Devleti oluşturmuştur. Osmanlı Devleti'nde iç muhasebenin denetimi, kesin hesabın kısa sürede çıkarılması, devletin gelir artırıcı politikaları, gelirlerin kontrolü ve tahsilâtların hızlandırılması konularında katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Osmanlı Devleti gelirlerini cizye, haraç ve

zekâttan sağlamakta; giderlerinin büyük çoğunluğu ise ordu giderlerinden oluşmaktadır. Maliye ve muhasebe teşkilatında ordunun gelir ve giderlerin tutmak için defterdarlık birimi kurulmuştur (Güler ve Gülçicek, 2022).

15'inci yüzyıl Osmanlı Devletinde özellikle mali yasal düzenlemelerin yoğun olarak yapıldığı bir dönemdir. O zamanlar amaç, mali hukuk normlarını oluşturmak ve daha sonra bu yasal çerçeve içerisinde muhasebeyi uygulamaktır. Bu şekilde mali devlet teşkilatının içinde güçlü bir devlet muhasebesi sistemi ortaya çıkmıştır. Dünyadaki uygulamalara göz önüne alındığında devlet muhasebesinin doğuşunun devlet bütçesinin ortaya çıkması ile başladığı görülmektedir. Keşfedilen kayıtlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun istikrarlı bir mali sistem sürdürdüğünü ortaya koyuyor. Bunlar içinde en önemlisi Tarhuncu Mehmet zamanında 1651 "Muvazene Lahiyasıdır". Bu Lahiya'da devletin gelir ve harcamaları ayrıntılı şekilde ortaya koyularak ilk bütçe yapılmış ve açığın nasıl giderileceği üzerinde durulmuştur (Yargıçoğlu, 2010).

Osmanlı Devleti, devlet muhasebesini gizlilik gerektiren bir konumda görmüştür. Bu durum, Osmanlı'nın muhasebeye verdiği önemi vurgulamanın yanı sıra muhasebe düzeninin sağlamlığının sebeplerini anlamaya çalışmıştır. Devlet muhasebesindeki bu sağlamlığın zor zamanlarda devletin ayakta kalmasına yardımcı olduğunu söyleyebiliriz. Batılı ülkelerde bütçe çalışmalarının bulunmadığı 17. yüzyılın ortalarında Tarhuncu Paşa'nın bütçe çalışmalarını önermesi tesadüf değildir, ancak bunu karmaşık ve tutarlı bir muhasebe çerçevesinin gerçekleştirilebileceği bir düzey olarak görmek doğrudur. Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyılda askeri harcamaların artması ve bunun sonucunda uzun vadeli ekonomik açıkların ortaya çıkmasıyla zorlu bir süreç yaşadı. 17. ve 18. yüzyıl boyunca Avrupa'da önemli gelişmeler yaşanırken, Osmanlı devleti ekonomik ve askerî açıdan ilerleyememiştir (Serçemeli, 2010).

1839 yılında oluşturulan Maliye Nezareti, 1882 yılında mal paraları için "Tensiki Kayıt Talimatını" yayımladı. Bu talimatlar kamera muhasebe sistemine uygun olarak yazılmıştır. Talimata göre kasa defteri, genel tahsilât defteri, genel ödemeler defteri, müfredat ve özet defteri muhafaza edilirken, önceki gelir ve tahsilât kayıtları ile güncel mali yıl kayıtları ayrı ayrı gösterilmiştir. İkinci Meşrutiyeti takiben "Muhasebe-i Umumiye Kanunu" ile "Mal Sandıklarında Tutulacak Kuyudu Hesabiyeye Dair Talimatname" çıkarılmıştır. Aynı dönemlerde Muhasebat Genel Müdürlüğü de kurulmuştur. Yukarıda belirtilen Talimatnameye göre, hesaplar çift kayıt sistemine göre kayıt altına alınmaktaydı. Talimatlara göre yazarkasalar, bakiyeler, ödenekler, giderler, müfredat, gelir müfredatı ve esas defterleri tutulmuştur. Bu düzenlemeye göre saymanlar Sayıştay'a hesap vermekten sorumluyken. Bölge mülk yöneticileri ise mali durumlarını saymana devretmekle yükümlüdür (Kıymık, 2009).

1.4.2. Cumhuriyet Sonrası Devlet Muhasebesi

1925 yılında muhasebe sisteminde yapılan değişiklikle birlikte defteri kebir yevmiye sistemi kabul edilmiş, kabul edilen bu sistem Amerikan sistemi ile benzerlik göstermektedir. 1928 yılında “Hazine Usulü Hesabiyesine Dair Talimatname” yürürlüğe girmiş ve yeni talimatname birlikte hesaplar sadeleştirilerek, esas defteri yerine “Tasnif Yevmiyesi” kullanılmaya başlanmıştır (Karaaslan, 2004).

1 Ocak 1948 yılından itibaren “Devlet Muhasebesi Genel Yönetmeliği ile Devlet Muhasebesi Muamelat Yönetmeliği” yürürlüğe konulmuştur. Bu yönetmeliğe göre yapılacak muhasebe kayıtları açıklanmış ve kullanılacak defterlere yer verilmiştir. Kameral muhasebe sisteminin farklılıkları bulunsada bazı muhasebe işlemleri kameral sistemine göre uygulanmıştır. Muhasebe hesapları ayrıntılı yapılmış ve açıklığa kavuşturulmuştur. Muhasebe dışında izlenen borçlar, uluslararası borçlar, döner sermayeler, müteahhit tahvilleri, altın varlıkları, esham ve tahviller dahil olmak üzere devlete ait varlıklara ilişkin muhasebe işlemleri artık kaydedilebilmiştir. Bu yönetmelikle ilgili daha sonraları da değişikliğe gidilmiş fakat istenen muhasebe sistemine tam anlamıyla ulaşılmamış, devletin bütçe kayıtları ile malvarlığı kayıtları arasında bir bütünlük ortaya konamamıştır (Serçemeli, 2010).

Bu yönetmeliklerde 1953, 1974, 1975, 1977, 1981, 1986, 1987 ve 1989 senelerinde radikal değişiklikler ortaya konulmuştur. Bu değişiklikler hesap ve nazım hesaplarında ayrıntıya inilmesi taahhüt ve tahakkuk hesaplarının eklenmesi şeklinde olmuştur. Yönetmeliklerde yapılan düzenlemelerle birlikte muhasebe sistemi kullanılmaz hale gelmiştir. En iyi kayıt yöntemini tespit etmek amacıyla 1990 yılında 1948 tarihli iki yönetmelik birleştirilerek “Devlet Muhasebesi Yönetmeliği” adı altında bir yönetmelik çıkarılmıştır (Turan, 2006).

1995 yılında Milletlerarası İmar Kalkınma Bankası (IBRD) ile Maliye Bakanlığı arasında imzalanan Kamu Mali Yönetim Projesi ile devlet muhasebesi alanındaki çalışmalara tekrar başlanmıştır. Yapılacak proje uluslararası anlamda bir bütçe sınıflandırılması yapılabilecek muhasebe sistemiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu proje kapsamında, katma bütçeli ve genel bütçeli kuruluşların muhasebelerinin tahakkuk esasına göre kayıt altına alınmasına yönelik araştırmaların yanı sıra, döner sermayeli kuruluşlar ve özel Döner Sermayeli İşletmeler Muhasebe Yönetmeliği'nin çıkarılması da yer aldı. Ayrıca saymanlıklarca yapılan işlemlerin bilgisayarda kayıt altına alınmasına ve mali verilerin raporlanarak analiz edilmesine izin veren “Say2000i” adlı otomasyon sistemi Maliye Bakanlığı tarafından hayata geçirilmiştir (Özelçi, 2018).

Muhasebe Genel Müdürlüğü, Say2000i girişimi kapsamında tahakkuk esaslı muhasebe sisteminin kolaylaştırılması amacıyla 2001 yılında araştırmalara başlamıştır. Bu süre zarfında Avrupa Birliği'ne üye olunması sonucunda muhasebe sektöründe değişiklikler yapılmıştır. Muhasebe kayıt verilerinin merkezileştirilmesinin sağlanması, tüm muhasebe kayıtlarının elektronik ortamda oluşturulmasının sağlanması ve hesap planının ESA95 ve GFS'nin gerektirdiği standartları karşılayacak şekilde değiştirilmesi dâhil olmak üzere birçok önemli düzenleme uygulanmıştır (Kozanoğlu, 2021). Bunlar şu şekildedir;

- Tahakkuk esaslı muhasebeye ilişkin pilot uygulamalar 2002-2003'te başlamıştır.
- 2004 yılında "Genel ve Katma Bütçeli İdareler Muhasebe Yönetmeliği" oluşturularak resmî gazetede yayımlanmıştır.
- 5018 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu” 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu sayede Türkiye Cumhuriyeti'nde tahakkuk esaslı muhasebe sistemi hayata geçmiştir.
- 5018 Sayılı Kanun kapsamında yapılan adaylıklar sonucunda 2006 yılında Devlet Muhasebe Standartları Kurulu kurulmuştur.

1.5.DEVLET MUHASEBESİNİN YAKLAŞIMLARI

Devlet muhasebesinde daha önce devletin çalışma kapsamının darlığı sebebiyle sadece bütçeye dâhil olan gelir ve giderleri izlemiş, devletin sahip olduğu mal varlığı borç ve alacakları bu kapsam içine alınmamıştır. İlerleyen dönemlerde devletin faaliyet alanının genişlemesi ve büyümesi nedeniyle devlet muhasebesi hesapları takip etmekte yetersiz kalmıştır. Daha sonra devlet muhasebesi sadece devlet bütçesini kontrol eden pozisyonlardan çıkmış ve devletin harcamalardan meydana gelen taşınır, taşınmaz varlıklarda ve malvarlıklarında meydana gelen değişimleri göz önüne alan bir pozisyona gelmiştir. Kısaca devletin kullandığı muhasebenin kapsamı genişlemiş sadece gelir ve giderleri değil devlete ait malları, borçları ve alacakları kapsamıştır (Demirci, 2015).

Devlet muhasebe sistemleri modern ve klasik perspektifler olmak üzere iki kategoriye ayrılır.

1.5.1. Klasik Görüşe Göre Devlet Muhasebesi

Klasik devlet muhasebesine göre, devletin görevi gelir ve giderlerini takip etmek ve bunların bütçeye uygunluğunu denetlemektir; başka hiçbir şeyi üstlenmez. Bundan dolayı klasik devlet muhasebesi bir bütçe muhasebesi olarak işlem görür nakit hesabı dışında başka malvarlığını dikkate almaz (Giray, 1997; Akt. Serttaş, 2006).

Geleneksel yaklaşıma göre devlet varlıklarının kapsam dışında tutulmasının nedenleri aşağıda belirtildiği gibidir (Karaaslan, 2005).

- Devletin elinde bulundurduğu malların gerçek sahibi devleti oluşturan kişilerdir. Devlet sadece bireylerin sahip olduğu malvarlığın koruma görevini üstlenir. Devlet bu malvarlıklarına ait çıkartacağı bilançoyu, devlet bilançosu olarak tanımlaması doğru değildir.
- Devletlerin bireylere ait olan malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisini kullanamaz sadece bu malvarlıklarını bireyler adına koruma yükümlülüğü vardır. Devlet bu malvarlıklarını mübadele yetkisi olmadığından değişimler hakkında bir muhasebe kaydı tutması anlamsızdır.
- Devletin bütçe hesapları ile malvarlığına ait hesapların özdeşleştirilmesi oldukça zordur. Çünkü bütçe hesapları gerçek olmayan değerleri gösterirken malvarlığına ait değerler gerçekleri yansıtacaktır. Devlet muhasebesinde kayıt altına alınan gerçek ve tahmini değerler tutturması mümkün değildir.
- Devlet malvarlıklarını muhasebe kayıtlarına yansıtma çalışması devletin malvarlığı fazla gösterme çabasından kaynaklanır. Bu hareket devletin amacının dışına çıktığının göstergesidir. Çünkü devletin gayesi çok malvarlığına sahip olması değil elinde bulundurduğu malvarlıklarını koruması ve doğru bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.
- Devlete ait malvarlıklarını tespit etmek, bunların tutarlarını belirlemek ve amortisman değerlerini tespit etmek büyük uğraş gerektirir. Büyük devletlerin malvarlıkları fazla olduğu için malvarlığı ile ilgili muhasebe uygulaması oldukça zordur. Bu uygulama ancak küçük devletler için gereklidir (Karaaslan, 2005).

1.5.2. Modern Görüşe Göre Devlet Muhasebesi

Modern devlet muhasebesini destekleyenlere göre, bütçe devlet muhasebesinde ayrıcalıklı bir konumda olmakla birlikte, devlet muhasebesini sadece bütçe muhasebesi olarak görmek yanlıştır. Devlet, tüzel bir kişiliğe sahip olduğundan, muhasebede bütçenin yanı sıra malvarlıklarının da izlenmesi gerektiğini savunur (Taflan, 2008). Modern görüşü savunanlar, devlet muhasebe kayıtlarında malvarlıklarının yer alması gerektiği ile ilgili klasik görüşe karşılık vermektedir (Giray, 1997; Akt. Altay, 2015).

- Devletin malvarlığı milletindir. Devletin sadece koruma görevi olduğunu düşünmek tüm sorumluluktan kurtulduğunu göstermez. Devlet koruması altında olduğu tüm malvarlıklarında meydana gelen değişiklikleri kayıt altına almalıdır.

- Devletin malvarlıklarına ait muhasebe işlemlerini kullanarak kayıt altına alması malvarlığını daha fazla göstermek amacıyla yaptığına dair olan düşünce doğru değildir. Kısaca devletin malvarlıkların kayıt altına alması malvarlıklarına el koyduğu anlamına gelmez.
- Devletin fonksiyonlarındaki artış malvarlığının da yükselmesine sebep olmuştur. Devletin modern anlayış geçmesi ile malvarlığında gözle görülür şekilde artış gözlenmiştir. Devletin muhasebe kayıtlarının doğru olabilmesi için malvarlıklarının bilançoya doğru şekilde yansıtılması gerekmektedir. Zira bu, devletin varlıklarının kullanımını takip etmesi için rasyonel bir davranış olacaktır.

Bütçe hesapları ve patrimuan (arsa, bina gibi varlıkların satılması veya kiralanmasıyla elde edilen devlet geliri) hesapları ayrı ayrı yönetilmelidir. Bu senaryo her ne kadar imkânsız gibi görünse de muhasebe kodlarındaki bir değişiklik sonucunda gerçekleşebilir. Gayrimenkullerin satışı bir kez gerçekleşir ve devamlılık göstermez. Bu sebeple cari yılda yapılan satış gelecek dönemin hesaplarını etkilemez.

- Devletin ve ticari sektörün bilançoları aynı değildir. Devlet bilançosunda yer alan hesap gruplarını değerlendirmek tam olarak mümkün olmasa da bilançoya yansıtmasına engel değildir. Örnek verilecek olursa; müzeler, tarihi eserler, saraylar gibi değerlerin kaydedilmesinde birtakım sorunlar ortaya çıkabilir. Bu gibi sorunlarda gerçeği doğru bir şekilde yansıtabilecek bir teknik bulunarak kayda alınmalıdır.
- Patrimuan (devletin arsa ve bina gibi varlıklarını satarak veya kiraya vererek elde ettiği gelirlerinin) muhasebesin büyük devletlerin kullanılmasında önemli sorunlar ortaya çıkacağı mutlak suretle doğrudur.

Sonuç olarak devlet muhasebesinde klasik görüşün aksine modern görüşte malvarlıklarının kayıt altına alınması muhasebe hesaplarında yanılgıya düşeceği düşünülmemektedir.

1.6. DEVLET MUHASEBESİ SİSTEMLERİ

Muhasebe sistemlerinde istenen faydalar ve ulaşılmak istenen sonuçlar, tüm muhasebe sisteminde olduğu gibi devlet muhasebe sistemlerinin gelişmesinde rol oynamıştır. Muhasebe sistemleri zamanla gelişmiş olup, Cameral muhasebe sistemi, Schneider muhasebe sistemi, Constante muhasebe sistemi ve Logismografi muhasebe sistemi olarak sınıflandırılabilir. Cameral ve Schneider muhasebe sistemleri geleneksel yaklaşımı yansıtırken, Constante ve Logismografi muhasebe sistemleri modern anlayışı temsil etmektedir (Gül, 2008).

1.6.1. Kameral Muhasebe Sistemi

Kameral muhasebe, klasik yaklaşımı dikkate alarak tasarlanmış bir muhasebe yöntemidir. 1768 yılında Avusturya'da geliştirilen bir yöntem, bütçede temsil edilen gelir ve harcama tahminlerine dayanmaktadır ve bu tahminlerin belirli faaliyet yıllarındaki sonuçları, özel elektronik tablolar ve sütunlarla gösterilmektedir. Yalnızca nakit girişleri ve harcamaları izlenmekte, alacaklar, borçlar ve varlıklar belgelenmemektedir. Bu muhasebe sistemi eski ve modern kameral muhasebe sistemleri olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır (Ural, 2008);

Eski kameral muhasebe sisteminde, nakit işlemlerdeki değişimler izlenmektedir. Devletin malvarlıklarında ortaya çıkan değişiklikleri ile alacaklarını ve kaynaklarını gözlemlemek mümkün değildir. Bu sistemde kayıtlar gelir ve gider kayıtları olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu sisteminde veznedar tarafından kasa ile gelir ve gider olarak iki ayrı defter kullanılır (Karaaslan, 2004).

Bu uygulamanın en önemli faydası; kolaylığı nedeniyle fazla personele ihtiyaç duyulmaması, maliyetlerinin az olması ve hesap sonuçlarına hızlı ulaşılmasıdır. Sakıncaları ise, kasa defterini dikkate alarak gelir ve gider defteri hazırlayan veznedar tarafından tutulan hesapların etkin bir şekilde denetlenmemesidir. Oysaki muhasebeden beklenen kendi kendini denetlenmesidir. Bu sistem ise denetim açısından zayıftır olmakla beraber gelir ve gider tahakkuk bakiyeleri bu sistemde yoktur (Taflan, 2008).

Yeni kameral muhasebe sistemi, eski kameral muhasebe sisteminin eksikleri göz önüne alınarak geliştirilmiş ve eski kameral muhasebe sisteminin sakıncaların ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Eski kameral sistemin en büyük dezavantajı olan gelir ve gider gösteren deftere tahakkuk satırları konulmuştur (Özelçi, 2018).

Yeni kameral muhasebe sistemine, önceki sistemde yer almayan iki yeni birim kazandırılmıştır. Kasa defteri veznedar tarafından tutulurken, muhasebe birimi gelir-gider detay defterini tutar. Bu iki defterin ayrı bölümlerde tutulması, kayıtların daha doğru denetlenmesine olanak sağlar. Eski kameral muhasebe yönteminden farklı olarak, gelir-gider detay defteri artık tahakkuk satırlarını da içermektedir. Bu yöntem, önceki kameralı muhasebe sistemi gibi yetersizdir çünkü devlet varlıklarındaki değişiklikleri kaydetmemektedir (Gazioğlu, 2007).

1.6.2. Schneider Muhasebe Sistemi

Kameral muhasebe sisteminin geliştirilmiş hali olmakla beraber bu sistem yine bütçe esaslıdır. Mahsup kayıtları ile bütçeye yansımayan borç ve alacak hesapları dikkate alınarak uygulamaya dâhil edilmiştir. Bu uygulamada sadece gelir-gider kaydı yani bütçe muhasebesi vardır. Schneider muhasebe sisteminde üç ayrı defter bulunmaktadır.

- Yevmiye Defteri
- Defter-i Kebir
- Gelir ve Gider Defteri'dir (Serttaş, 2008).

Bu sistemde yevmiye defteri, defteri-i kebir, gelir-gider ayrıntı defterleri tutulmakla birlikte kasa defterinin tutulmaması schneider muhasebe sistemin kameral muhasebe sisteminden ayıran özelliktir. Yevmiye defteri ilk defa schneider muhasebe sisteminde kullanılmıştır. Bu sistemde kullanılan defter-i kebirin iki ayrı sayfası bulunmaktadır. Sol tarafında gelirlerin, sağ tarafında giderlerin kaydına yer verilmiştir. Tahakkuk ettirilen gelir ve giderleri ayrıca tahsil ve ödemeleri gösteren ayrı sütunlarda yer alır (Gazioğlu, 2007).

Bu sistemde daha önce kullanılan muhasebe anlayışından farklı kayıtlar yapılmıştır. Muhasebede çift taraflı kayıt yöntemi kullanılmıştır. Gider olarak kaydedilmesi gereken hesaplar borç hesaplarıdır gelir olarak kaydedilmesi gereken hesaplar alacak hesapları dikkate alınarak işlenmektedir. Bu sistemin en önemli yararı, nakit işlemleri ile mahsup işleminde bütçe dışı borç ve alacak hesaplarını kapsamasıdır. Ayrıca sistem, kar ve zarar kayıtlarında çıkarılmasıyla birlikte bilanço düzenlenmesine olanak vermektedir (Gül,2008).

1.6.3. Constante Muhasebe Sistemi

Bütçe hesaplarında gelir-giderleri, tahakkuk oluştuğunda kayıt altına alma ilkesi prensibi ile kurulmuş olan bu sistem, bütçe hesapları ile malvarlığı hesapları da kullanılmıştır. Tüm işlemlerinin çift taraflı kayıt sistemine göre oluşturmakta, defter olarak kasa defteri ve gelir-gider ayrıntı defterini kullanmaktadır (Özelçi, 2018). Kasa defteri nakit hareketlerin takip etmek için kullanılır. Gelir-gider ayrıntı defterine ise tahakkuk aşamasındaki hareketler kaydedilir (Gazioğlu, 2007).

Constante muhasebe sistemi, diğer yevmiye hesaplarını kullanarak devletin malvarlığındaki artış ve azalışlarını gösterdiği gibi mali yılsonunda kar-zarar durumunu ortaya koymaya da yardımcı olmaktadır (Karaaslan, 2004).

1.6.4. Logismografi Muhasebe Sistemi

Logismografi muhasebe sisteminde de bütçe kayıtları ile malvarlığı kayıtları birlikte kullanılmaktadır. Logismografi muhasebe sistemin devlet malvarlığının bir sahibi bir de malvarlığının yöneticisi olduğu anlayışı ile yürütülür malvarlığının sahibini devlet yöneticisi ise devletin memurları hesabı olmak üzere iki hesap tutulur (Karaaslan, 2005).

Bu sistemde yer alan malvarlığı sahibi hesabı ve malvarlığı yöneticisi hesabının yanı sıra dört çeşit hesap daha kullanılmaktadır (Karaca, 2003).

- Muhasebe şeması
- Müsvedde defteri
- Yevmiye defteri
- Defteri kebirdir.

Bütçenin gider hesapları, gelir hesaplarına benzer bir yöntem kullanılarak kaydedilir: giderler arttıkça, önce memur gider hesaplarının alacakları kaydedilir, ardından devlet gider hesaplarının borçlandırılması yapılır. Böylece giderler arttıkça öncelikle memur gider hesaplarının alacak kaydı yapılır ve bir defa devlet gider hesabı borçlandırılır (Turan, 2006).

Bu sistemde bütçe ve muhasebe kayıtlarında malvarlıklarının gösterilmesi ile devlet işlemlerin maliyetlerinin de dikkate alınmasını sağlayan bir yöntem olması nedeniyle muhasebe sistemleri arasında önemli yer tutar (Karaaslan, 2004).

1.7.DEVLET MUHASEBESİNİN KAYIT YÖNTEMLERİ

Muhasebe sistemleri uzun dönem boyunca, bütçelere tahsis edilen ödenekleri, ödeneklerden yapılan harcamaları, harcama yapmak için toplanan gelirleri ve ihtiyaç duyulan diğer bilgileri içine alan, esas gelirler tahsil edildiğinde, harcamaların gerçekleştiği anlamına gelen, nakit esasına göre tutulmaktadır (Karaaslan, 2004). Dolayısıyla devlet muhasebesinin ilk aşaması nakit esaslı devlet muhasebesi sistemi ile başlamıştır. Devlet muhasebesinin diğer bir aşamasında da maddi duran varlıklar dâhil gerçekleşmiş ve ileride gerçekleşme ihtimali olan her türlü mali işlemlerin kayıtlara alınması anlamına gelen tam tahakkuk esaslı muhasebe uygulaması yer almaktadır. Bunlar dışında da çeşitli nakit ve tahakkuk esaslı muhasebe sistemleri bulunmaktadır (Haftacı ve Badem, 2006).

Devlet muhasebe kayıtlarında sıklıkla aşağıdaki prosedürler takip edilir.

- Nakit esasına dayalı devlet muhasebesi
- Uyarlanmış nakit esasına dayalı devlet muhasebesi
- Uyarlanmış tahakkuk esasına dayalı devlet muhasebesi
- Tahakkuk esasına dayalı devlet muhasebesi.

1.7.1. Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi

Nakit esaslı devlet muhasebesi, ayrıntılı hesap gruplarını kapsamayan, sadece nakit hareketlerinden kaynaklanan işlemleri kayıt altına alan sistemdir. Raporlama ve hesap verilebilirliği sağlayacak yeterliliğe sahip olmaması sebebiyle devlet borcu ve yükümlülüklerine ait bilgilerin oluşumunu sağlamayan bir sistemdir (Gazioğlu,2007). Çünkü

bu sistem, nakit hareketlerinde sağlanan hizmet ve faydaların baş gösterdiği zaman dilimini dikkate almamakta, mali işlemler ve olaylar nakit olarak gerçekleşmektedir (Karaarslan, 2005).

Bu sistemde, muhasebe kayıtları kasaya nakit bir giriş ya da nakit bir çıkış olduğunda gerçekleşir. İşlemler sadece kasa hesabı kullanması gerektiğinde kayıt altına alınır. Gelirlerin tahakkuku gerçekleşmiş fakat tahsilât işlemi gerçekleşmemişse kullanılmaz ancak tahsilât gerçekleştiğinde muhasebe kayıtları tutulur. Gider tahakkuk ettirilmiş, ancak ödeme gerçekleşmemişse ve kasa hesabından herhangi bir para çıkış olmamış ise ödeme yapılana kadar bekler ve kayıt ödeme yapıldığında gerçekleşir. Bu sistemde önemli olan para giriş çıkışıdır (Gazioğlu, 2007).

Bu sistemin devlet varlıklarını, tahakkuk eden gelir ve maliyetleri, aktifleştirilen harcamaları, devlet borç ve yükümlülüklerini, taahhüt edilen tutar değişikliklerini, geciken ödemeleri, hazine garantilerini ve vergi harcamalarını kayıt altına almaması ve raporlamaması bir dezavantaj olarak görülebilmektedir (Gökçen, 2003).

1.7.2. Uyarlanmış Nakit Esaslı Devlet Muhasebesi

Nakit esaslı devlet muhasebe sisteminin niteliklerini taşımaktadır. Bu sistemde yalnızca nakit hareketlerinden doğan işlemler muhasebeleştirilmektedir. Mali olayların ne zaman gerçekleştiğine ve sonuçların ne zaman kesinleşeceğine dikkat edilmeksizin sadece nakit olarak gerçekleştiğinde kayıt altına alınmaktadır. Devlete ait olan maddi duran varlıklar, borç ve yükümlülükler, gelir ve gider tahakkukları ve taahhütlere ilişkin kayıtlar muhasebeleştirilmemektedir (Gül, 2008).

Uyarlanmış nakit esasını nakit esasından ayıran temel özellik, muhasebe işlemlerinin mali yılın son gününde kapatılması yerine, genellikle bir ay gibi belirli bir zaman diliminde kaydedilmesidir. Bu süre zarfında muhasebe kayıtları oluşturulur ve önceki yıla ait işlemler, özellikle maliyet olarak bütçeye taşınan faturalar kabul edilir. Dolayısıyla bütçe giderlerine ve ödeneklerine ilişkin işlemlerin tamamlayıcı döneme taşınması gerekmektedir. Uyarlanmış nakit esasının tek avantajı mali işlemlerin ait oldukları döneme ait muhasebe kayıtlarına geçirilmesi ve ait olduğu dönemde raporlanmasıdır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2000).

1.7.3. Uyarlanmış Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi

Tahakkuk esaslı muhasebe sisteminde olduğu gibi, uyarlanmış tahakkuk esaslı devlet muhasebe sisteminde muhasebe kayıtları tutulsa bile, nakit transferi olsa da olmasa da işlemler kayıt altına alınmaktadır. Bu sistemin muhasebe işlem kapsamı, onu tahakkuk esaslı muhasebeden farklı kılmaktadır. Uyarlanmış tahakkuk esaslı sistemde arazi, bina, araba, demirbaş, orman gibi fiziki varlıkları içeren işlemler raporlanamamakta ve

belgelenmemektedir. Maddi duran varlıkların belirlenmesi, amortismanı veya yeniden değerlemesi olmayacağından bu sonuç, bunların uygulanmasını ve sürdürülmesini tahakkuk esaslı muhasebe sistemine göre daha kolay hale getirmektedir (Taflan, 2008).

Nakit bazlı sistemden farklı olarak bütçe odaklı olmayıp, muhasebe işlemleri ekonomik nakit akışlarına bakılmaksızın gerçekleştiği anda kayıt altına alınır, eksik bilgi sıkıntısı yaşanmaz, etkinlik ve performans denetimi için güvenli bir altyapı oluşturur, geleceğe yönelik taahhüt ve garantileri kayıt altına alır ve raporlar (Karaaslan, 2004).

1.7.4. Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi

Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinde işlem ve olaylar, nakit akımlarının ne zaman gerçekleştiği dikkate alınmadan tahakkuk oluştuğunda kayıt altına alınmaktadır. Gelir hesabı, kaydı oluşan ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre gelir kaydı oluşması gereken gelir işlemlerinin, gider hesabı da harcamaların gerçekleşip gerçekleşmesine bakılmaksızın mali dönem boyunca tahakkuk kaydı oluşan giderlerin tamamını göstermektedir (Karaaslan, 2004).

"Tahakkuk esasına göre kaydedilen varlıklar" terimi, nakit ve alacaklar, arsalar, binalar, araçlar, demirbaşlar, tarihi varlıklar ve doğal kaynaklar dâhil olmak üzere çeşitli varlık türlerini ifade etmektedir. Aynı zamanda patentler, göllerde ve okyanuslarda avlanma hakkı gibi diğer maddi olmayan varlıkları da içerir. Şeffaflık ve hesap verebilirlik, özellikle bu tür varlıkların özelleştirildiği durumlarda, kamu mali yönetiminde maddi varlıkların ve diğer gayri maddi varlıkların muhasebeleştirilmesinde esastır (Gül, 2008).

Tahakkuk esaslı muhasebe, asıl amacı yüksek kar sağlayan özel sektör girişimciler tarafından dış mali raporlama için geliştirilmiştir. Tahakkuk esasının üstünlükleri sonucu devlet teşebbüsleri bu değişikliklere gitmişlerdir. Daha önemlisi devletin ticari olmayan kuruluşlarda uygulaması fikridir. Ticari teşebbüslerde kar performansını artırmaya öncelik verirken, kâr amacı gütmeyen devlet örgütlerinde tahakkuk esaslı sistemin kullanılmasının amacı yöneticiler için karar aracı olması ve yönetim performansını artırmasıdır (Çetinkaya, 2004).

Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinin özelliklerini maddeler halinde sıralayacak olursak;

- Gelir ve giderler kayıt altına alınırken ekonomik niteliğine göre kayıt altına alınır,
- Devletin varlıkları ve borçları arasındaki farkları ortaya koyar,
- Varlıklar ve kaynaklar arasındaki olması gereken ilişkiyi ortaya koyar (Yanık, 2000).

1.8.DEVLET MUHASEBESİNDE HESAPLARIN KAPATILMASI YÖNTEMİ

Bulunduğu mali yıl için hazırlanıp uygulamaya konulan bütçenin yılsonunda hesapların kapatılması gerekmektedir. Bu şekilde oluşturulan bütçenin gelir ve gider tahminlerinin gerçekleşme durumları ve tahminlerden sapma ölçüsü belirlenebilecektir. Fakat bütçe dönemi sona ermesine rağmen tahsil edilmemiş gelirler borçlanmanın gerçekleştiği halde ödenmeyen giderler bulunabilir. Bu duruma dikkat edilerek bütçe hesaplarının kapatılmasında iki farklı usul gerçekleşmiştir.

Bütçe hesaplarının kapatılması, egzersiz yaklaşımı veya jetisyon yöntemiyle gerçekleştirilebilmektedir (Gazioğlu, 2007).

1.8.1. Jetisyon Yöntemi

Devlet muhasebesinde bütçe hesaplarının kapatılmasında kullanılan yöntemlerden jetisyon yöntemine “Yönetim Dönemi Yöntemi” de denilmektedir (Gazioğlu, 2007).

Jetisyon yönteminde bütçe hesapları ait olduğu mali dönemde işlemleri yürütülür. Mali dönemin bitimiyle birlikte tüm hesaplar kapatılır. Bütçe hesaplarına ait sonraki mali döneme devretmesi ve işlem yapılması söz konusu değildir. Ayrıca bütçenin ait olduğu mali dönemde yani yılsonunda kullanılmayan ödenekler iptal edilir. Yılsonunda tahsil edilemeyen gelir mevcutsa bir sonraki yılın hesaplarına aktarılır. Yeni bütçe döneminde, uygulanması biten geçen döneme ait gelirlerin tahsil edilmesi ve giderlerin gerçekleştirilmesi mümkün değildir (Demirci, 2015).

Bütçe hesaplarının kapatılmasında jetisyon tekniğinin seçildiği göz önüne alındığında, kayıt yöntemi olarak nakit esaslı devlet muhasebesi sisteminin kullanılması uygun olacaktır. Çünkü devletin nakit esaslı muhasebe sistemi, tahakkuk eden gelir ve giderlere ilişkin muhasebe kayıtlarına ihtiyaç duymadan, mali dönemdeki nakit işlemlerini doğrudan hesaplarda tutmaktadır. Günümüzde bütçe hesaplarının kapatılmasında genellikle bu yöntem kullanılmaktadır (Karaaslan, 2005).

Jetisyon yönteminin özellikleri aşağıda maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır (Güneş, 2007);

- Jetisyon yönteminde, hesaplar mali yıl dikkate alınarak kayıt altına alınır. Dönem sonunda kullanılmayan ödenekler geri çekilir. Tahsil edilmeyen gelirler bir sonraki döneme aktarılır.

- Bütçe dönemi içinde, geçmiş dönemin bütçe hesaplarını tutmaya gerek olmaması nedeniyle hesapların karışma sıkıntısı yaşanmaz. Bu şekilde geçmiş döneme ait bütçe hesapları kapanır.
- Bu yöntemde, dönemin bitimiyle hesaplar kapatılır. Yıllar itibariyle bütçe hesaplarının gelecek döneme sarkması söz konusu değildir.
- Bütçe hesaplarına ait sonuçlara hızlı ulaşılarak, kesin hesap kanunlarının belirlenmesi kolaylaştırılır.
- Geçmiş dönemlere ait hesapların kesinlik kazanmasından dolayı bütçe hazırlama sürecinde gelir-giderin tahmin edilmesinde bu istatistiklerden yararlanılır.
- Tutulan hesaplar bir dönemi kapsadığı için yapılan denetimler daha etkin yapılır.

Jetisyon yöntemi yalın ve anlaşılır, hesapların kontrolünde kolaylık sağlar. Yeni döneme ait bütçe hazırlama sürecinde bir önceki döneme ait verilerden yararlanılabilir. Fakat bu yöntemin eleştirilen yönü bütçeye ait gerçek mali durumu yansıtmamasıdır.

1.8.2. Egzersiz Yöntemi

Egzersiz yönteminde bütçe hesapları ait olduğu yılın sona ermesiyle kapatılmayıp takip eden yılda belirli süre açık tutularak önceki dönemin işlemlerinin yapılmasına izin verir. Bütçe hesaplarının belirli bir zaman açık kalmasının nedeni ödenekleri harcanmayan ve gelirlerden tahsil edilemeyen kısmının; o yıl içinde tahsil edilenlerle birlikte bir bütün oluşturduğu ve ayrı düşünülmeceğinden kaynaklanmaktadır. Mali dönem bitinceye kadar ve gelirlerin hepsi tahsil edilinceye kadar kapatılmaz (Demirci, 2015).

Egzersiz yöntemine göre bütçe hesaplarının tutulması durumunda, kayıtlara geçirilirken tahakkuk esasının kullanılması daha doğru olacaktır. Tahakkuk esaslı muhasebe kayıtları kullanıldığında bütçede oluşan gelir ve giderleri, nakit hareketlerinin ne zaman gerçekleştiği dikkate alınmadan ilgili olduğu dönemin kayıtlarına aktarılacaktır. Bu şekilde hesap dönemi yönteminin uygulanması için gereken koşullar sağlanmış olacaktır (Karaaslan, 2005).

Egzersiz yönteminin faydaları aşağıda sıralanmıştır;

- Herhangi bir bütçe dönemine ait gelir ve gider hesaplarının tamamını devretmeye çalışır. Bu şekilde herhangi bir döneme ait gerçek durumu kesinlikle ortaya çıkarır.
- Bu yöntemde, mali dönem bittiğinde kullanılmayan ödeneklerin geri gönderilmemesinden dolayı, kalan ödeneğin o mali dönemde herhangi bir harcamada kullanılması gerektiği düşüncesiyle hareket edilmesine gerek kalmaz.

Çünkü her dönemin bütçesi ayrıdır fakat bir bütün şeklindedir. Ertelenmiş tahsilâtlarda, giderler ait olduğu dönemin hesabında kayıt altına alınacaktır.

- Egzersiz yönteminin dezavantajları ise şöyledir;
- Sürenin uzaması, işlemlerin ve hesapların karışmasına yol açabilecek ve bir döneme ait bütçe hesaplarının uzun süre kapatılmaması her yıl, değişik döneme ait hesapların tutulmasına yol açacaktır.
- Egzersiz yönteminde israflara engel olacağı da kesin değildir. Çünkü herhangi bir döneme ait bütçede tahsili gerçekleşmemiş ve gelecek dönemlerde alınabileceği düşüncesiyle belirlenen bütçe dışına çıkan harcamalar yapma eğilimi gösterir.
- Bu yöntemde bütçenin ait olduğu dönem ile hesapların kapatıldığı dönemler arasında geçişlerde uzun bir zaman olabilir. Denetimin, hesaplar kapatıldıktan sonra gerçekleşmesinden dolayı, eski döneme ait verilere ilgi azalır dolayısıyla denetim etkinliğini yitirebilir (Güneş, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL YÖNETİM MUHASEBE STANDARLARI, KURALLARI VE UYGULANMASI

2.1.GENEL YÖNETİM MUHASEBE STANDARTLARININ OLUŞTURULMASI

Muhasebe standartlarının oluşturulma amacı muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları ortadan kaldırarak, muhasebe ilkelerinde düzeni sağlanması mali tabloların açık ve anlaşılır olmasının hedeflemektir (Pehlivan, 2010). Devlet muhasebe standart kurulu tarafından oluşturulan Genel yönetim muhasebe standartları verilerin kolayca konsolide edilmesini sağlamaktadır (Dağ, 2022).

Muhasebe standartlarına ihtiyaç duyulma nedenleri aşağıda sıralanmıştır (Özelçi, 2018).

- Uygulamada ortaya çıkan farklılıkları ortadan kaldırmak
- Mali tabloların uygun, karşılaştırılabilir, tarafsız, açık ve anlaşılabilir olmasını sağlamak
- Kamu idaresiyle bağlantılı olan kişi ve kurumların değerlendirme yaparken ve karar verirken hata yapmalarına engel olmak
- Genel yönetim sektörü için uluslararası alanda ortak bir dil kullanılarak ortak bilgi üretmek

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 13-45 maddeleri arasında düzenlenen temel standartlar uygulanarak muhasebe sisteminden beklenen veriler elde edilecektir.

2.1.1. Muhasebe İşlemi

Muhasebenin temelini oluşturan Muhasebe işlemleri, genel yönetim muhasebe yönetmeliğinin 14. Maddesinde yer almaktadır.

“Bir kamu idaresinin başka bir kamu idaresi veya diğer üçüncü kişilerle olan karşılıklı ekonomik ilişkileri veya kamu idaresinin kendi içinde muhasebe işlemi olarak değerlendirilmesi ve raporlanması gereken ve para cinsinden ifade edilebilen her türlü işlemi muhasebe işlemidir.”(GYMY, md. 14);

- “Karşılıklı yükümlülük doğuran mübadele ilişkisi”,
- “Bir mal veya hizmetin karşılıksız olarak başka bir kuruma veya diğer üçüncü kişilere devri”,
- “Kamu idaresinin kendi içinde muhasebe işlemi olarak değerlendirilmesi gereken ve para cinsinden ifade edilebilen amortisman hesaplanması, yeniden değerlendirme yapılması, stokların kullanılması ve benzeri şekillerde gerçekleşir”.

Muhasebe işlemleri muhasebenin temelini oluşturur. Tüm işlemlerin kayıt altına alınması, hesapların işleyişinin sağlanması için muhasebe işlemleri maddesinin özellikleri dikkate alınır.

2.1.2. İşlemlerin Belgelere Dayanması ve Belge Düzeni

Bütün muhasebeleştirme işlemlerini kanıtlayıcı belgelere dayanılarak hazırlanmasını gerekmektedir. Bu kanıtlayıcı belgeler muhasebeleştirme belgesinin hazırlanması gerektiren ve ilgili mevzuata belirtilen belgelerdir (Karaaslan, 2005).

“Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak hazırlanacak diğer düzenlemelerin uygulanmasında kullanılmak üzere; kayıt, denetim, kontrol ve takip açısından standart bir belge düzeninin oluşturulmasına Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir. Kullanılacak belgelerle ilgili yönetmelikler, mahalli idareler için İçişleri Bakanlığı, sosyal güvenlik kurumları için bağlı veya ilgili oldukları bakanlıklar tarafından, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle hazırlanır ve uygulanır” (GYMY, md. 15).

Merkezi yönetim kapsamına giren kamu idareleri muhasebeleştirme belgesi olarak Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ekinde belirtilen Ödeme Emri (Şekil: 1) ve Muhasebe İşlem Fişi (Şekil: 2) kullanılır. Bu kapsama giren kamu idareleri, bu belgelerde gerekli bilgileri bulundurmak şartıyla, muhasebeleştirme belgelerin içeriği ve şeklini kendi metinleri ile düzenleyebilir (Dağ, 2022).

ÖDEME EMRİ BELGESİ

[illegible]

Şekil 1:Ödeme Emri Belgesi

MUHASEBE İŞLEM FİŞİ

[illegible]

Şekil 2: Muhasebe İşlem Fişi

2.1.3. Kayıt Zamanı

Muhasebe standartları arasında yer alan işlemleri kayıt altına alınma zamanı Genel Yönetim Muhasebesi Yönetmeliğinin 16 maddesinde yer almaktadır.

“Bir ekonomik değer; yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir.”

“Kamu hesapları mali yıl esasına göre tutulur. Kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri mali yılın hesaplarında gösterilir. Bütçe gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir”(GYMY, md.16).

Bu açıklamaya dayanarak tahakkuk esasına göre kayıt yapıldığını söyleyebiliriz. Ayrıca bu ilkeyi önemli kılan özelliği hesapların mali yıl esasına göre kayıt altına alınması gerektiğini vurgulamasıdır.

2.1.4. Çift Taraflı Kayıt Sistemi

Muhasebe standartlarına göre kayıt altına alınan işlemlerin nasıl kaydedileceği Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 17 maddesinde yer verilmiştir.

“Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği kapsamına dahil kamu idarelerinin her türlü muhasebe işlemi çift taraflı kayıt sistemine göre kaydedilir. Bir hesaba borç veya alacak kaydedilen tutar, başka hesap ya da hesaplara alacak veya borç kaydedilir”(GYMY, md. 17).

Bu açıklamaya göre kayıt altına alınan hesapların tutarlılık göstererek borç ve alacakların doğruluğunu sağlaması gerekmektedir.

2.1.5. Kayıt Düzeni ve Kayıt Düzeltme

Muhasebe işlemlerine ait kayıt düzeni ve düzeltme işleminin nasıl olacağı Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 18. maddesinde yer almıştır.

“Kamu idarelerinin muhasebe birimleri, muhasebe işlemlerini, gerçekleşme sırasına göre düzenli bir şekilde hesap dönemi başında "1" den başlamak üzere hesap döneminin sonuna kadar numaralandırarak kaydederler. Muhasebe kayıtları ancak yeni bir muhasebe kaydı ile düzeltilir. Muhasebe belgesinde düzeltme işleminin gerekçesine yer verilir”(GYMY, md. 18).

Kayıt altına alınan işlemlerin nasıl düzeltilmesi gerektiği üzerinde duran bu madde hatalı kaydın işlemlerde karışıklığa sebep olmaması için yeni bir kayıt ile düzeltilmesi gerektiği vurgulamıştır.

2.1.6. Yabancı Para Cinsinden Yapılan İşlemler ve Kur Değişiklikleri

Muhasebe işlemleri kayıt altına alınırken hangi para cinsinden alınacağı ve nasıl kayıt yapılacağı Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 19. maddesinde yer verilmiştir.

“Yabancı para cinsinden yapılan işlemler, fiyatı yabancı para cinsinden belirlenen mal ve hizmetlerin alım ve satımları, yabancı para cinsinden borç temin edilmesi ve borç verilmesi, yabancı para birimine dayalı bir anlaşmaya taraf olunması, yabancı para cinsinden bir varlığın elde edilmesi veya elden çıkarılması ve yabancı para cinsinden bir yükümlülüğün oluşması veya yerine getirilmesi gibi işlemlerdir” (GYMY, md. 19).

Yabancı para cinsi kullanılarak yapılan her işlem, ulusal para cinsinden kaydedilmelidir. Ulusal para dışında yabancı bir para birimi türünden raporlanacağı zaman paranın türü, yabancı para türünden yapılması halinde raporlama yapma sebepleri dipnotlarda belirtilmelidir. Yabancı para cinsinden yapılan işlemlerin değerleri, işlemin ve faaliyetin gerçekleştiği zamandaki değerleri üzerinden kaydedilmelidir (Serçemeli, 2010).

Yabancı para kullanılarak gerçekleştirilecek işlem ve faaliyetler, gerçekleştiği tarihte T.C. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının belirlediği ilgili döviz kuru üzerinden değerlemeye tabi tutularak, işlem tarihindeki kur üzerinden muhasebe kayıtlarında gösterilir (Pehlivan, 2010).

“Yabancı para cinsinden yapılan parasal bir işlemin ilk kayda alındığı gün ile değerlendirme günü ya da ödeme günü veya tahsilat yoluyla kayıtlardan çıkarıldığı gün arasındaki kurlarda değişme olduğunda ortaya çıkan kur farkları oluştuğu dönemlerde gelir, gider veya emanet olarak kaydedilir. Öz kaynaklarda meydana gelen değişimin ne kadarının kur farklarından kaynaklandığı ve kur farklılıklarının raporlara etkileri raporların dipnotlarında belirtilir” (GYMY, md. 19).

Yabancı paralar kayıt altına alınırken kur değişiminden oluşan farklılıkların nasıl hesaplara geçirileceğini vurgulamıştır.

2.1.7. Varlıkların Sınıflandırılması

2.1.7.1. Mali varlıklar ve sınıflandırılması

“GYMY’nin 22. maddesine göre mali varlıklara sınıflandırılmasına ilişkin esaslar aşağıdaki gibidir:”

“Mali varlıklar; kasadaki nakit, banka hesaplarındaki mevcutlar, verilen borçlardan doğan alacaklar, senet, tahvil ve benzeri menkul varlıklar, sermaye payları, mali türevler, bir sözleşmeden doğan alacağı ifade eden haklar ve hesaplarda kayıtlı alacaklar gibi maddi ve maddi olmayan varlıklar dışındaki her türlü değerleri kapsar. Mali varlıklar, kaynaklarına ve türlerine göre sınıflara ayrılarak kaydedilir ve raporlanır” (GYMY, md. 22).

Bu maddede mali varlıkların ne olduğundan türlerine göre sınıflara ayrılarak kayıt altına alınması gerektiğini açıklamıştır.

2.1.7.2.Mali olmayan varlıklar ve sınıflandırılması

“GYMY’nin 23. maddesine göre mali olmayan varlıklara ilişkin esaslar aşağıdaki gibidir:”

“Mali olmayan varlıklar; bir üretim süreci sonunda ortaya çıkan ve zaman içinde tekrarlanarak bir yıldan fazla kullanılabilen binalar ve yapılar, yeraltı ve yerüstü düzenleri, makine ve teçhizatlar, taşıtlar, demirbaşlar ve diğer maddi duran varlıkları kapsayan maddi duran varlıkları; üretim veya yönetim hizmetlerinde kullanılmak veya satış amacıyla edinilen stoklar ile madde ve malzemeler, üretim aşamasında veya üretim aşamaları tamamlanmış olan ve satılmak veya tüketilmek üzere elde bulundurulanan mallar gibi diğer varlıkları kapsayan stokları; değerli taşlar ve metaller, sanat eserleri, antikalar ve mücevherat gibi öncelikli amacı üretim sürecinde kullanılmak veya tüketilmek olmayan taşınır varlıkları; arsa, arazi, yeraltı varlıkları, diğer doğal olarak ortaya çıkan üretilmemiş maddi duran varlıklar ile patent hakkı gibi üretilmemiş maddi olmayan duran varlıkları ifade eder.”

“Stoklar, maliyet bedeliyle ilgili stok hesaplarına kaydedilir. Maliyet bedeli, stokların depolanacağı yere kadar getirilmesi için yapılan bütün giderleri kapsar. Kullanıldıklarında veya tüketildiklerinde gider hesabına, satıldıklarında ise ilgili varlık hesaplarına kaydedilerek stok hesaplarından düşülür.”

“Milli savunma ihtiyaçları için alınacak her türlü silahlar ve ekipman doğrudan mal ve hizmet satın alma gideri olarak kaydedilir. Milli savunma bütçesinden sivil amaçlarda kullanılmak üzere alınan varlıklar ilgili varlık hesaplarına kaydedilir” (GYMY, md. 23).

Ticari amaçla kullanılan ve kamu idaresinin varlıklarında bulunan stokların yılsonunda net gerçekleşebilir değerleri belirlenir. Net gerçekleşebilir değer; standart iş süreci içerisinde tahmini satış fiyatından, tahmini gerçekleşme maliyetleri ve hedeflenen satış için gerekli tahmini satış giderleri toplamının düşülmesi ile bulunan tutardır. Stokların, net gerçekleşebilir değeri ile maliyetleri yılsonunda karşılaştırılır ve az olan tutar üzerinden mali raporlarda gösterilir. Belirlenen net gerçekleşebilir değer üzerinden karşılık ayrılarak kayıtlar güncellenir (Dağ, 2022).

2.1.8. Yatırım Amaçlı Varlık Edimleri

Yatırım amaçları varlıklara ilişkin açıklama Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 21. Maddesinde yer almaktadır.

“Kira veya sermaye geliri veya bunların her ikisini elde etmek amacıyla edinilen ve kısa dönemde satış veya diğer işlemlere konu edilmesi düşünülmeyen yatırım amaçlı varlıklar, maliyet bedeliyle kaydedilir”(GYMY, md. 21).

Yatırım amaçlı kayıt altına alınan varlıkların belli bir gelir sağlaması gerekmektedir. Bu varlıkların kısa sürede elden çıkarılması beklenmez.

2.1.9. Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İçin Öngörülen Standartlar

2.1.9.1.Maddi duran varlıkların kayıt değerleri

Maddi duran varlıkların kayıt altına alınması ile ilgili işlemler Genel Yönetim Muhasebe Yönetmenliğinin 24. maddesinde yer verilmiştir.

“Gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıklar maliyet bedeliyle muhasebeleştirilir. Maddi duran varlıkların maliyet bedeli, alış bedeline, vergi, resim ve harçlar ile diğer doğrudan giderlerin ilave edilmesi suretiyle bulunur. Ancak, katma değer vergisi mükellefi olan kamu idarelerinin, edindikleri maddi duran varlıklar için ödedikleri katma değer vergisi tutarları, maliyet bedeline dahil edilmez. Alım işlemlerinde yapılan indirimler veya herhangi bir nedenle alış bedeli üzerinden yapılan iadeler, alış bedelinden düşülür. Genel yönetim giderleri ve varlığın elde edilmesi veya kullanılabilir duruma getirilmesiyle doğrudan ilişkilendirilmeyen giderler, maliyet bedeline ilave edilmez” (GYM, md. 24).

Maddi duran varlıkları oluşturan bütünleyici parçalar ve eklentiler, maddi duran varlıklar ile bir bütün olarak değerlendirirler. Maddi duran varlıkların bütünleyici parçası veya eklentisi olan varlıklar maddi duran varlık olarak değerlendirilir bilgisayar yazılım buna örnek verilebilir (Dağ, 2022).

Maddi duran varlık eğer bir maliyet yüklenmeksizin elde edilmiş ise; yönetmelik bu maddi duran varlığın gerçeğe uygun değeriyle muhasebeleştirilmesini öngörür. Eğer bu varlığın gerçek değeri bilinmiyorsa idarece takdir edilen değer dikkate alınır (Pehlivan, 2010).

Hesaplara sanat eserlerinden alınmasına karar verilenler, sigorta değerleri veya belirlenen değerleriyle, sigortalanamamaları veya değer belirlenmemesi durumunda ise iz bedeliyle muhasebeleştirilir (Karaaslan, 2005). Bazı nedenlerden dolayı kullanım amaçlarını kaybeden maddi duran varlıklar, kayıtlı hesaplardan düşürülerek elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına alınır (Dağ, 2022).

2.1.9.2.Maddi duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamalar

Maddi duran varlıkların değerini artırıcı harcamalar Genel Yönetim Muhasebe yönetmenliğinin 20. Maddesinde yer verilmiştir.

“Maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyet, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edilir ve amortisman hesaplamasında dikkate alınır. Bunların dışında maddi duran varlıklar için yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamaları gider olarak kaydedilir” (GYMY, md. 25).

“Kamu idarelerinin bizzat kendi imkânlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderler, işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedilir”(GYMY, md. 20).

Maddi duran varlıklar zaman içinde değerinde artış ve azalış gerçekleşe bilir bu değişim nasıl kayıt altına alınacağı bu madde yardımı ile açıklanmıştır.

2.1.9.3.Maddi olmayan duran varlıklar ve kayıt değerleri

Muhasebe standartlarında maddi olmayan varlıklar ile ilgili açıklama Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 26. maddesinde yer almaktadır.

“Maddi olmayan duran varlık, mal veya hizmet üretiminde veya ediniminde kullanılmak, üçüncü kişilere kiraya verilmek veya idari amaçlar için kullanılmak üzere elde tutulan marka, isim, bilgisayar yazılımı, telif, patent, sınai ve işletme hakları gibi kalemlerdir. Maddi olmayan bir duran varlığın maliyeti, o varlığın satın alındığı veya üretildiği sırada yapılan nakit veya nakit benzeri harcama veya varlığın elde edilmesi için verilen kıymetlerin rayiç değeridir. Maddi olmayan bir duran varlık elden çıkarıldığı, kullanımı veya satışından hiçbir ekonomik fayda beklenmediği zaman hesaplardan çıkarılır” (GYMY, md. 26).

Maddi olmayan duran varlıklara maddi bir bedel yüklenmeden gerçeğe uygun değerleri ile muhasebeleştirilmektedir. Eğer maddi olmayan duran varlığın gerçeğe uygun değeri bilinmiyor ise, idare tarafından tespit edilen değer esas alınır (Özelçi, 2018).

Maddi olmayan duran varlıklar, amaçlanan şekilde hizmeti yerine getirdiğinde muhasebeleştirilir. Varlığın kullanılan değerini artırmak için sonradan yapılan harcamalar doğrudan giderleştirilir (Dağ, 2022).

2.1.10. Amortisman ve Tükenme Payı Uygulaması

“Genel yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 27. maddesine göre amortisman ve tükenme payı uygulaması şu şekildedir.”

“Yönetmelik kapsamına dahil kamu idarelerince muhasebe sistemine dahil edilen duran varlıklardan; arazi ve arsalar, yapım aşamasındaki sabit varlıklar, varlıkların elde edilmesi için verilen avans ve krediler ile sanat eserleri dışındakilerden hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin esas ve usuller ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranları duran varlık çeşitlerine göre bakanlıkça belirlenir.”

“Bir duran varlığın amortisman ve tükenme payına tabi değeri, varlığın yararlanma ya da itfa süresine sistemli bir biçimde dağıtılır. Amortisman ve tükenme payı tutarı gider olarak muhasebeleştirilir. Duran varlıkların ilk defa amortisman ve tükenme payı ile yeniden değerlemeye esas alınacak değeri maliyet bedelidir. Ancak, yeniden değerlemeye tabi tutulmuş olan varlıklar için amortisman ve tükenme payı hesaplamasına esas alınacak değer, yeniden değerlendirme sonucu ortaya çıkan değerdir. Bir varlık için yapılan harcamaların, varlığın iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması sonucunu doğurması durumunda, amortisman ve tükenme payı hesaplaması varlığın yeni değeri üzerinden yapılır.”

“Bir varlığın kullanımından elde edilebilecek ekonomik fayda tüketildikçe, bu tüketimi yansıtabilmek amacıyla ayrılan amortismanların birikmiş tutarı ile tükenme paylarının birikmiş tutarı, varlığın defter değeri altında eksi değer olarak gösterilir.”

“Amortisman tabi varlıkların ekonomik ömürleri belli aralıklarla yeniden gözden geçirilir ve eğer kullanım süreleri başlangıçta yapılan tahminden kayda değer şekilde farklı ise, amortisman hesaplama süresi mevcut ve gelecek dönemleri içerecek şekilde yeniden belirlenir” (GYMY, md. 29).

Varlıkları değerlendirirken en önemli muhasebe işlemleri arasına giren amortisman ve tükenme payı bu madde detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu açıklamada belirtildiği gibi kayıt altına alınarak varlıkların değeri tespit edilmelidir.

2.1.11. Amortisman Tabi Varlıkların Kullanım Sürelerinin Değişmesi

Amortisman tabi varlıkların ekonomik ömürleri belli sürelerle yeniden gözden geçirilir ve eğer kullanım süreleri ilk yapılan tahminden dikkat çekecek şekilde farklı ise, amortisman hesaplama süresi mevcut ve gelecek dönemleri dahil edecek şekilde yeniden belirlenir (Serçemeli, 2010).

2.1.12. İç İmkânlarla Üretilen Maddi Duran Varlıklar

Kamu idareleri kendi çabalarıyla ürettikleri maddi ve maddi olmayan duran varlıkları üretmek için yapılan harcamalar, işlem yapılırken hesaplanan değer üzerinden varlıklara kaydedilir (Dağ, 2022).

2.1.13. Borçlanma ve Borçlanma Maliyetleri

“Borçlanma ve borçlanma maliyetlerine dair şekil ve usuller GYMY’nin 33. Maddesinde aşağıdaki şekilde bahsedilmiştir”.

“Kamu idarelerine ait borçlar muhasebe sistemi içinde izlenir. Borçlanma maliyetleri ilgili oldukları dönemde gider, nakden veya mahsuben ödendikleri zaman bütçe gideri olarak kaydedilir. Borçlanmanın direkt olarak bir varlığın satın alınması karşılığı yapılması ve borçlanma suretiyle alınan varlığın bedelinin düzenli taksitler halinde ödenmesi durumunda, tahakkuk ettirilen faizler ilgili döneme faiz gideri olarak kaydedilir. Bu halde alınan varlık, taksit faizlerinden arındırılmış olarak kayda alınma tarihindeki gerçek maliyet değeriyle varlık hesaplarına kaydedilir.”

“Borçlanma sözleşmelerinde yapılan değişiklikler, borçların vadelerinin değiştirilmesi, başka bir alacaklıya devri gibi değişikliklerin ekonomik sonuçları da kaydedilir. Borçlara ilişkin yükümlülüğün, alacaklıların alacağından vazgeçmesi gibi tek yanlı tasarruflarla ortadan kalkmasına veya azalmasına neden olan işlemlerden kaynaklanan kazanç ve kayıplar miktar değişimleri olarak hesaplara yansıtılır.”

“Borçlanma araçlarının üzerlerinde yazılı değerden daha düşük veya yüksek bir değer ile satılması durumunda; satış değeri ile üzerlerinde yazılı değer arasındaki fark bütçe geliri veya bütçe gideri, ilgili oldukları faaliyet dönemlerinde de tahakkuk ettirilerek faiz gideri veya faiz geliri olarak kaydedilir. Borçlanma araçlarının elde edilmesi veya elden çıkarılması için yapılan her türlü ücret, komisyon, servis ücreti, vergi ve benzeri giderler, borç hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin gider ve bütçe gideri olarak kaydedilir.”

Tüm işletmelerin başvurmak zorunda kaldı tasarruf araçlarından biri olan borçlanma muhasebe işlemleri ile kayıt altına alınırken nasıl ve ne şekilde yapılması gerektiği detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1.14. Faiz Giderleri ve Faiz Gelirleri

Muhasebe standartları faiz giderleri ve gelirleri ile ilgili detaylara Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 34. maddesinde yer verilmiştir.

“Kamu idarelerinin başka kamu idarelerinden, yurt içindeki veya yurt dışındaki mali kuruluşlardan veya devletlerden yaptıkları borçlanmalar dolayısıyla tahakkuk eden faizler, ilgili oldukları dönemlere gider yazılır. Kamu idarelerinin başka kamu idarelerine, yurt içinde veya yurt dışındaki mali kuruluşlara veya devletlere verdikleri borçlar dolayısıyla tahakkuk eden faizler, ilgili oldukları dönemlere gelir kaydedilir” (GYMY, md. 34).

Daha önceki maddede bahsettiğimiz gibi en önemli tasarruf olan borçlanmanın sağladığı bir gider ve gelir olan faiz hangi dönemde kayıt altına alınması gerektiğini açıklamıştır.

2.1.15. Sübvansiyonlar ve Transferler

Muhasebe standartları arasında yer alan diğer konu olan Sübvansiyonlar ve Transferlerden Genel Muhasebe Yönetmeliği Genelgesi 35. maddesinde bahsedilmiştir.

“Sübvansiyon, kamu idareleri tarafından mal ve hizmet üreten işletmelere üretim miktarı, birimi veya mal ve hizmetin değeri esas alınarak yapılan karşılıksız cari ödemelerdir. Transfer ise kamu idarelerince diğer kamu idarelerine veya diğer kişilere nakit, mal, hizmet veya diğer bir varlık şeklinde karşılıksız olarak yapılan ödemelerdir” (GYMY, md. 35).

“Kamu kurumlarınca, mal ve hizmet üreten işletmelere satış, ihracat, ithalat veya üretim kısımlarında yapılan sübvansiyonlar ile bir kamu kurumundan, kâr amacı olmayan kuruluşlara ya da doğrudan hane halkına, başka kamu kurumlarına, uluslararası kuruluşlara ya da başka devletlere yapılmış olan sermaye ve cari transferleri, bunlardan yararlanan kişi ve kuruluşları gösterecek biçimde, faaliyet hesapları içerisinde, bu amaçla açılacak olan hesaplara kaydedilerek raporlanacaktır” (GYMY, md. 35).

Sübvansiyon ve transfer karşılıksız bir ödeme şeklindedir. Bu ödemenin kayıt altına alınırken hangi açıklamalar ile kayıt altına alınacağı üzerinde durulmuştur.

2.1.16. Sosyal Yardımlar

Sosyal yardımlara Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 36. maddesinde yer verilmiştir.

“Kamu idareleri tarafından nüfusun tamamını veya belli bir kesimini sosyal risklerden korumak amacıyla yapılan sağlık hizmetleri ödemesi, işsizlik ödeneği, hastalık ve malullük yardımları, aile ve çocuk yardımı, emeklilik aylığı veya ölüm yardımı gibi belli bir sosyal güvenlik şemsiyesi altında veya dışında yapılan nakdi ve ayni yardımlar faaliyet hesaplarına kaydedilir ve raporlanır” (GYMY, md. 36).

Bu maddede kişileri güvence altına alacak ödemelerin nasıl kayıt altına alınması gerektiğini açıklamıştır.

2.1.17. Gayri Safilik İlkesi

“Gelir ve giderler, herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça netleştirilmeden kaydedilir” (GYMY, md. 37). Bu kural, genellikle muhasebe kayıtlarının şeffaflığını ve doğruluğunu sağlamak amacıyla konulmuştur. Dolayısıyla, gelirler ve giderlerin kaydedilmesinde netleştirme yapılmadan önce özel bir düzenleme veya standardın olması gerektiği vurgulanmaktadır.

2.1.18. Taahhütler ile Garantilerin Kaydı ve Değerlemesi

Taahhütler ile garantilerin kaydı ile ilgili bilgiler Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 38. maddesinde yer verilmiştir.

“Kapsama dahil kamu idarelerinin taahhütleri ile kamu idaresi adına verilen garantiler nazım hesaplarda izlenir ve bunlara ilişkin kayıt sistemi oluşturulur. Kamu idarelerince verilen garantiler, raporlama dönemlerinde değerlemeye tabi tutulur ve bilanço dipnotlarında gösterilir. Taahhütlerden hangilerinin kayda alınacağı ve bunların raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir” (GYMY, md. 38).

Bu açıklamaya dayanak taahhütlerin ve garantilerin ne kadar önemli olduğunu, raporlanmasına ilgili kararların bakanlıkça belirlenmesinden tahmin edebiliriz.

2.1.19. Şartlı Bağış ve Yardımlar

Şartlı bağış ve yardımlar ile ilgili açıklamaya Genel Yönetim Muhasebesi Yönetmeliğinin 39. maddesinde yer verilmiştir.

“Şartlı bağış ve yardımlar alındıklarında, tahsis amacına uygun olarak kullanılmak üzere ilgili hesaplara kaydedilir. Bunların kullanılması sonucu kamu idaresi adına kaydı gereken bir varlık üretilmiş ise söz konusu varlık maliyet bedeliyle muhasebeleştirilir. Bağış ve yardımlar, kullanılmadığı veya amaç dışı kullanıldığı için geri istenildiği takdirde, bütçeye gider kaydıyla ilgisine geri verilir” (GYMY, md. 39).

Aynı olarak elde edilen şartlı bağış ve yardımlar ele geçtiği zamanki gerçeğe uygun değeri ile kayıtlara alınır (Dağ, 2022).

2.1.20. Diğer İdare, Kurum ve Kuruluşlara Verilecek Paylar

Muhasebe standartlarının büyük bir kısmını oluşturan diğer kurumlara verilecek paylar Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 40. maddesinde yer almıştır.

“Genel yönetime dahil olan kamu idarelerince toplanan vergi, resim, harç vb. gelirlerden diğer idare, kurum ve kuruluşlara verilecek payların, geliri toplayan kamu idaresi bütçesine konulan ödeneklerden karşılanması gerekmektedir” (GYMY, md. 40).

“Malî yıl içinde kullanılabilecek ödenek, ilgili kanun hükümleri uyarınca tahsil edilen tutar dikkate alınarak hesaplanacak pay tutarını geçemez. Hesaplanan pay tutarının, bu amaçla tahsis edilen ödenek tutarını aşması halinde, aradaki farkı geçmemek kaydıyla ödenek eklemesi yapmaya genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Maliye Bakanı, diğer idarelerde üst yöneticiler yetkilidir” (GYMY, md. 40).

Bu maddede açıklanmak istenen kamu kurumların bütçeden ayrılan tutardan ödeneğin nasıl belirlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

2.1.21. Bütçe Ödenek İşlemleri

Bütçe ödenek işlemleri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmenliğinin 41. Maddesinde yer almıştır.

“Kapsama dahil kamu idarelerinin bütçe ödeneklerine ilişkin her türlü muhasebe işlemi, bütçelerindeki sınıflandırmaya uygun olarak muhasebe sisteminde nazım hesaplar ana hesap grubu içindeki hesaplarda izlenir”(GYMY, md.41).

Kamu kurumları için ayrılan ödeneğin muhasebede nasıl kayıt altına alınması gerektiğın ve nazım hesaplarında izlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

2.1.22. Kesin Hesap

Genel Yönetim Muhasebesi Yönetmenliğinin 42. maddesinde yer alan kesin hesap ilkesinden bahsedilmiştir.

“Kapsama dahil kamu idarelerinin bütçe uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesapları, bütçelerindeki sınıflandırmaya uygun olarak muhasebe kayıtlarından çıkarılır. Kamu idarelerinin kesin hesapları ilgili mevzuatında belirlenen esas ve usullere uygun olarak yetkili organların denetim ve bilgisine sunulur”(GYMY, md.42).

Bu maddenin bütçe yılında görüşülen kesin hesap kanuna istinaden muhasebe kayıtlarının nasıl kullanılması gerektiği üzerinde durmuştur.

2.1.23. Hesap Verme Sorumluluğu

Genel Yönetim Muhasebesi Yönetmenliğinin 43. maddesinde yer alan hesap verme sorumluluğu ilkesinden bahsedilmiştir.

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır”(GYMY, md. 43).

Tüm işlemlerde olduğu gibi muhasebe işlemleri kayıt altına alınırken bir denetim sağlanması gerekir. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde hesap verme sorumluluğu maddesi ile denetim yetkisi güvence altına alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEVLET MUHASEBESİNDE KULLANILAN SAYMANLIK OTOMASYON SİSTEMİ VE BÜTÜNLEŞİK KAMU MALİ YÖNETİM SİSTEMİ

3.1.SAYMANLIK OTOMASYON SİSTEMİ

Bilim ve teknolojinin gelişmesi ile küresel dünyada devletin işleyişi de değişmektedir. Devlet dairelerinde, iş ve işlemlerin artması ayrıca yapılacak hizmetlerin kâğıt ortamında olması hem işlemlerde aksaklıklara sebep olmakta hem de maliyeti arttırmaktadır. Dolayısıyla devletin gelişmiş teknoloji ve çağdaş yönetim tekniklerini birleştirilerek küresel gelişmeye uygun, hizmeti ön plana çıkaran değişime gitmesi zorunlu duruma gelmiştir. Bu nedenle Türkiye’deki birçok kamu kurumu bilgi teknolojisine dayalı otomasyon sistemini benimsemiş ve uygulamaya başlamıştır (Serçemeli, 2010).

Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 03 Mart 1999 tarihinde başlatılan Say2000i projesi ülke genelinde saymanlıkları birbirine bağlayan sanal bir ağ kullanarak maliyeti düşürecek yazılım çalışmaları, sistemin mevzuat yönünden geliştirilmesi için personeline şeffaf, hızlı ve güvenli hizmeti amaçlayan ve 1472 saymanlığı tarafından uygulanan bir otomasyon sistemidir (Nacak, 2012).

Proje kapsamında 2 Mart 1999 tarihinden itibaren Türkiye geneli otomasyona geçilmesine karar verilmiş ve “Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Projesi” için pilot bölge seçilerek, çalışmalara başlanmıştır. Ülke genelinde tüm saymanlıkları bir ağ aracılığıyla Say2000i 31.12.2001 tarihi itibarıyla kullanılmaya başlanmış ve ortaya çıkacak sorunlara hemen müdahale etmeyi hedeflemiştir. Saymanlık otomasyon projesi, bilgi teknolojileri dikkate alarak oluşturulan ve dünya genelinde ilk beş web tabanlı e-devlet uygulamaları arasında giren projedir. Muhasebe Otomasyon Projesi (Say2000i) hem boyut hem de içerik olarak ülkemizin en büyük web tabanlı kamu otomasyon sistemi haline gelmiştir (Gökgöz, 2009).

2000 yılında KALDER tarafından “Yılın En Başarılı Ekibi” ödülü Say2000i projesine, 2003 yılında Capital Dergisi ve Siemens Business Services(SBS) Türkiye tarafından düzenlenen “Türkiye’nin E-dönüşüm Liderleri” yarışmasında, Say2000i sistemine “Kamu” kategorisinde birincilik ödülü verilmiştir (Genç, 2009; Akt. Serçemeli, 2010).

3.1.1. Sistemin İşleyişi

Küresel normlara ve teknolojiye uyumlu bir kamu mali yönetim sistemi oluşturmak amacıyla hazırlanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 1 Ocak 2006

tarahinde yürürlüğe girmiştir. 5018 Sayılı kanuna göre kamu hesaplarının uluslararası standartlara dikkate alınarak muhasebe sistemine kayıt altına alınması ayrıca kanunun temel amaçlarını başında yer alan kamu mali yönetimde mali saydamlığın sağlanması temel amaçlarından biri olarak gösterilmiştir. ngrlen muhasebe sisteminin uygulamasında yeni bilişim teknolojilerin kullanılarak yapılması zorunlu unsur olarak grlmştir. Muhasebe uygulama yazılımı olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca geliştirilen “Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyon Sistemi” kamu idarelerinin muhasebe sistemlerini yürütmek için kullanılmaktadır (Say2000i Uygulama Eğitim Kılavuzu, 2005).

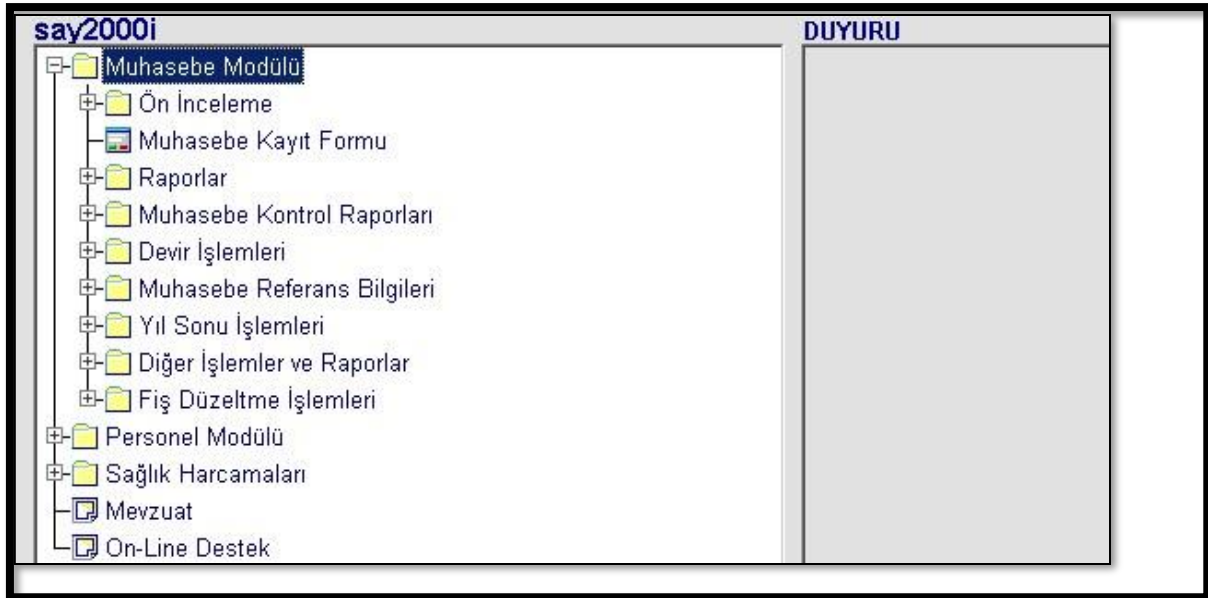
Say2000i web tabanlı saymanlık otomasyon sisteminde;

- Muhasebe Modülü,
- Personel Modülü,
- Sağlık Harcamaları Modülü,
- Mevzuat Modülü,
- On-Line Destek Modülü,

olmak üzere beş ana modül bulunmaktadır.

3.1.1.1. Muhasebe modülü

Say2000i sistemin içerisinde yer almakta olan birinci ana modül, “Muhasebe Modülü” dr.

şekil 3: Muhasebe Modülü

Yukarıda yer alan resimde görüleceği üzere muhasebe modülünde yer alan ana modül ve alt modüller vardır. İlk inceleme, raporlar, muhasebe kontrol raporları, transfer işlemleri, muhasebe referans verileri, yılsonu işlemleri, ek işlem ve raporlar, fiş düzeltme işlemleri bu

modülün menülerinde yer almaktadır. Bu modül içerisinde alt menülere çift tıklayarak daha fazla alt menüye ulaşılabilmektedir.

Şekil 4: Ön İnceleme Modülü

Ön inceleme menüsü; muhasebe dışında takip edilen bilgilere (kişilerden alacaklar, başka birimler adına izlenen alacaklar gibi) ilişkin dosya kayıtlarının oluşturulduğu, bu bilgilerle muhasebe kayıtları arasında bağlantının kurulduğu temel form ve raporları kapsar.

- Muhasebe birimi, vergi kimlik numarası menüsü aracılığıyla tüm muhasebe işlemlerinde (ödeme, tahsilat, emanet vb.) kurumlara ait vergi numaralarını kullanır. İşlemlere başlamak için vergi kimlik numarasıyla giriş yapılır.
- Vekâlet bilgi giriş menüsünde muhasebe birimlerinde hak sahipleri adına ödeme ve almaya yetkilendirilmiş kişilerin kaydedilmesi ve bu kişilerle vekâlet kayıt numarası vermeyi sağlayan formdur. Bu form Say2000i sistemi kapsamında olan ve 2006 yılında özel bütçeli idareler arasında yer alacak Üniversiteler, Yüksek Teknolojiler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Hudut ve Sahiller Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü muhasebe birimlerince yetkilendirilmiş kişilerin bilgilerinin sorgulanması amacıyla kullanılacaktır.

Şekil 5: Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı

- Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı menüsü; başka kurumlar adına izlenen alacaklara ilişkin dosya bilgilerinin bulunduğu menüdür. (962)Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı borç, (963)Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Emanetleri Hesabı alacak kaydı yapılarak tahakkuk ettirilir. Dosyaya ilişkin tahakkuk kaydının yevmiye tarihi ve numarası, dosya üzerindeki bilgilerle birlikte girilir.
- Kişilerden Alacaklar Hesabı İşlemleri; (140) Kişilerden Alacaklar Hesabına ilişkin muhasebe işlemlerinde gereken dosyaların oluşturulması, bu dosyalara ilişkin işlemlerin raporlanmasını sağlayan formlardan oluşur
- Hakkedişlerin, muhasebe birimleri tarafından tutulması gereken taahhüt kartlarının Say2000i sistemine muhasebe görevlileri tarafından girilmesi ve oluşturulan taahhütlere ilişkin ödeme, teminat alma, avans verme ve diğer işlemlere ilişkin muhasebe işlemleri ile taahhüt kartları arasında bağlantı kurulmasını sağlayan bölümdür.

Şekil 6: Raporlar Modülü

Muhasebe kayıtlarına girilen ve onaylanmış olan muhasebe kayıtlarının yansıtıldığı büyük defter, yardımcı defter, yevmiye defteri, kasa defteri, aylık mizan cetveli ve yönetim dönemi defter ve raporları bulunmaktadır.

- Menüde “Büyük Defter” belli bir tarih aralığında, istenilen bir veya birden fazla hesaba ilişkin işlemlerin dokümanını aldığı menüdür.
- Raporlar menüsünde “yardımcı defterler” hesaplara ilişkin muhasebe işlemleri ayrıntılı şekilde görüldüğü bölümdür.
- Yevmiye defteri, belli bir tarih veya tarih aralığındaki muhasebe kayıtlarının yevmiye halinde raporlanmasıdır.
- Kasa defterinde, belli bir tarih veya tarih aralığında kasa işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarının raporlanmasıdır.
- Ocak ayından itibaren kümülatif mizana ulaşmak istenildiğinde “toplam”, sadece ilgili ayda yapılan muhasebe işlemlerine ilişkin mizana ulaşmak istenildiğinde “aylık” seçeneği işaretlenir.

Şekil 7: Muhasebe Kontrol Raporlar Modülü

Muhasebe kontrol raporları; muhasebe kayıtlarına ilişkin hatalı işlemleri belirleyip kayıtları kontrol etmek amacıyla üretilmiş olan raporlardır.

Şekil 8: Devir İşlemleri Modülü

Devir işlemleri menüsü; Say2000i sistemine geçiş işlemleri için kullandığımız menüdür. Devir tarihindeki (2006 yılı açılış kaydı baz alınacaktır) mizan hesaplarının kalan tutarları üzerinden devir yapılır.

Şekil 9: Muhasebe Referans Bilgileri

Muhasebe Referans Bilgileri menüsü, kayıt formu ve diğer formlarda yapılan muhasebe işlemlerinde kullanılan referans bilgilerinin yer aldığı menüdür. Bu menü altında yer alan referans bilgilerinden, bilgi ve kontrol amaçlı sorgulama yapılabilir.

Şekil 10: Diğer İşlemleri ve Raporları

Diğer işlemler ve raporlar menüsü; muhasebe işlemlerine yardımcı nitelikte rapor ve formların olduğu menüdür.

Şekil 11: Fiş Düzeltme İşlemleri

Fiş düzeltme işlemleri menüsü; bütçe gideri, avans, ödeme emri gibi bütçe tertibi bazında giriş yapılan kayıtların ekonomik kod dışındaki kurumsal, fonksiyonel ve finans kodlarında söz konusu kayıtları onay-iptal yapmadan değişiklik yapmaya yarayan formların bulunduğu menüdür. Muhasebe birimleri, bu menü altında bulunan fiş düzeltme (bütçe giderleri) formu ile fiş düzeltme (ödeme emri- tenkis) formlarını kullanacaklardır. Diğer formlar merkezdeki (Say2000i uygulama) kullanıcılar tarafından kullanılabilir, muhasebe birimlerinin yetkisi yoktur.

Say2000i sisteminde yer alan Muhasebe modülü 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda da düzenlendiği gibi kamu hesaplarının uluslararası standartlarını dikkate alarak ve kamu mali yönetiminde saydamlığı sağlayacak şekilde muhasebe kayıtlarının tutulmasını amaçlamıştır. Muhasebe işlemleri muhasebe kayıt formuna göre tutulur. Hesaplara ilişkin tüm defter, rapor ve cetveller oluşturulan muhasebe kayıtlarının yansımasıdır. Sistem üzerinden kayıt altına alınan formlar raporlara yansımaktadır (Nacak, 2012).

3.1.1.2. Personel modülü

Say2000i sisteminde yer alan Personel Modülünde;

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi çalışan memurların,
- 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa tabi çalışan akademik personelin,
- 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa tabi çalışan hâkim ve savcılarının,
- Açıktan vekil olarak atanan personelin,
- Kadro karşılığı sözleşmeli personelin,

Maaş işlemleri yapılabilmektedir.

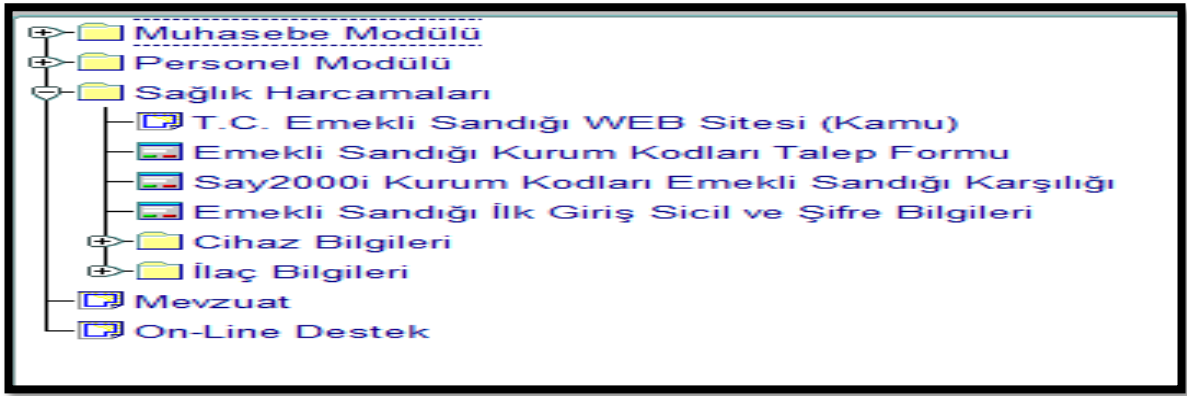

Şekil 12: Personel Modülü

Say2000i sisteminde yer alan Personel Modülü, personele ait maaş işlemlerinin saklanarak raporlanmasını sağlar. Ayrıca bu modül ile personele ilişkin istatistiksel verilerin ve sağlık harcamalarına ait bilgilerin sistemin veri tabanında saklanması amaçlanmaktadır. Personel Modülünün işlevinin doğru şekilde yerine getirmek için maaş hesaplamasında kullanılacak bilgilerin sisteme doğru işlenmesi ve güncelliğinin sürekli gözlemlenmesi gereklidir.

3.1.1.3.Sağlık harcamaları

Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nün 1997 yılında sağlık harcamalarındaki yersiz ödemelerini önlemesi amacıyla ülke genelinde uygulanmaya başlayacak Say2000i web tabanlı saymanlık otomasyon sistemi içinde yer alan sağlık harcamaları modülü sayesinde devlet memurları ile ilgili sağlık harcamalarının sağlam bir kontrol ve kayıt yapılması sağlayacak sistemi kurmayı amaçlamıştır (Yıldırım, 2019).

Şekil 13: Sağlık Harcamaları Modülü

Bu modülde Sosyal Güvenlik Kurumu’nun merkezi sistemine yapılacak değişiklikler ile Say2000i sistem arasında kuracağı merkez bağlantı aracılığıyla kesenekler ile ilgili veriler her ay otomatik olarak Sosyal Güvenlik kurumun sistemine aktarılacaktır (Nacak, 2012).

- SGK’ya sanal bir ağ aracılığıyla bağlanılarak, reçete ve sağlık giderlerinin kontrolü
- İlaç fiyatları ve personellerin sağlık harcamalarının izlenmesi sağlanmaktaydı.

Bu şekilde sistemler arasında oluşturulan bağlantı sayesinde sağlık harcamalarının kontrolü düzenli bir şekilde yapılacaktır.

“Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 31/12/2009 tarih ve 27449 (5. Mükerrer) sayılı Tebliği’nin Resmî Gazete ‘de yayımlanmasıyla beraber kamu personelinin sağlık hizmetleri ödemeleri Sosyal Güvenlik Kurumu’na devredilmiştir.” (31 Aralık 2009 Tarihli ve 27449 Sayılı Resmî Gazete - 5. Mükerrer)

3.1.1.4. Mevzuat modülü

Say2000i web tabanlı saymanlık otomasyon sisteminin içinde yer alan dördüncü modül mevzuat modülüdür.

Say2000i sitemi kullanılmadan önce uygulanmaya konulan kanunlar, yönetmenlikler, tebliğler, genelgeler iş ve işlemlere uyarlanabilmesi için saymanlıklara zamanında ulaşmasıyla sağlanabilirdi. Hazine ve Maliye bakanlığının özellikle taşra biriminde çalışan ve mevzuatlara ulaşma imkânı kısıtlı olan birimler değişiklikleri yapıp uygulamakta gecikmiştir. Özellikle Merkez birimler tarafından mevzuatların kitap haline getirilerek posta aracıyla taşra birimlerine gönderilmesi hem maliyet artışına sebep olmuş hem de bilgi ve belgelere zamanında ulaşamadığından uygulama açısından aksaklıklara maruz kalmıştır. Say2000i sistemindeki “Mevzuat Modülünün” oluşturulmasıyla birlikte mevzuatların iletilmesi açısından kolaylık sağlanmıştır. Başbakanlık Mevzuat Bilgi Sistemine bağlanan bu modül aracılığıyla tüm

muhasebe ofisleri, Muhasebe Genel Müdürlüğü ile Hazine ve Maliye Bakanlığı birimlerinde yer alan mevzuat verilerine ulaşabilmektedir (Genç, 2009).

Bu modül kullanılarak işlerin aksamasının önüne geçilmiş, merkez ve taşra birimler arasında saymanlık ile iletişim sağlıklı bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu sayede çalışanların değişen yenilikleri takip etmesi kolaylaşmış, iş ve işlemlerin yeni mevzuat hükümlerine uyarlanması sağlanarak işlemlerin aksamasının önüne geçilmiştir. Ayrıca yasal düzenlemelere kolay ve düzenli erişimin sağlanması, vatandaşlar açısından da büyük kolaylıklar sağlamış, alınan hizmetlerin kalitesini arttırmıştır.

3.1.1.5. On-Line destek modülü

Bilgisayar tabanlı sistemlerde önümüze çıkan en önemli sorunlardan birisi, sistemde karşılaşılan herhangi bir sorunda nasıl çözüleceği açısından bir yol bulunamaması ya da sistemsel bir hatada çalışanın karşısında bir muhatabın olamamasıdır. Bu sebeplerden dolayı Say2000i web tabanlı saymanlık otomasyon sistemine beşinci ana modül olarak "On-Line Destek Modülü", ortaya çıkan bu sıkıntılardan kurtulmak amacıyla eklenmiştir. Bu modülün amacı, uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlar için güncel yardım sunmak ve kullanıcıların karşılaşılabileceği sistemsel sorunlara hızlı çözümler geliştirmektir (Genç, 2009).

Yapılan incelemeye göre Say2000i sisteminin modüler yapısı, gelişen teknolojiye uyum sağlamak amacıyla kendini sürekli olarak geliştirip yenileyen, merkez ile taşra arasındaki iletişimi güçlendirerek çok kısa bir sürede ulaşma imkân veren bir yapıda bulunmaktadır.

3.2.BÜTÜNLEŞİK KAMU MALİ YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMİ (BKMYBS)

5018 sayılı Kanunun hedeflediği temel amaç kapsamında, hükümet programları, kalkınma planları ve stratejik planlar dikkate alarak belirlenen politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması hedefleyen yasal süreç olarak tanımlanmıştır. Kamu mali yapısının işleyişine göre kamu bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, tüm muhasebe kayıtlarının muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve mali kontrolü mali yönetim bilişim sistemi ile sağlanabileceği düşünülmektedir (İspir, 2020).

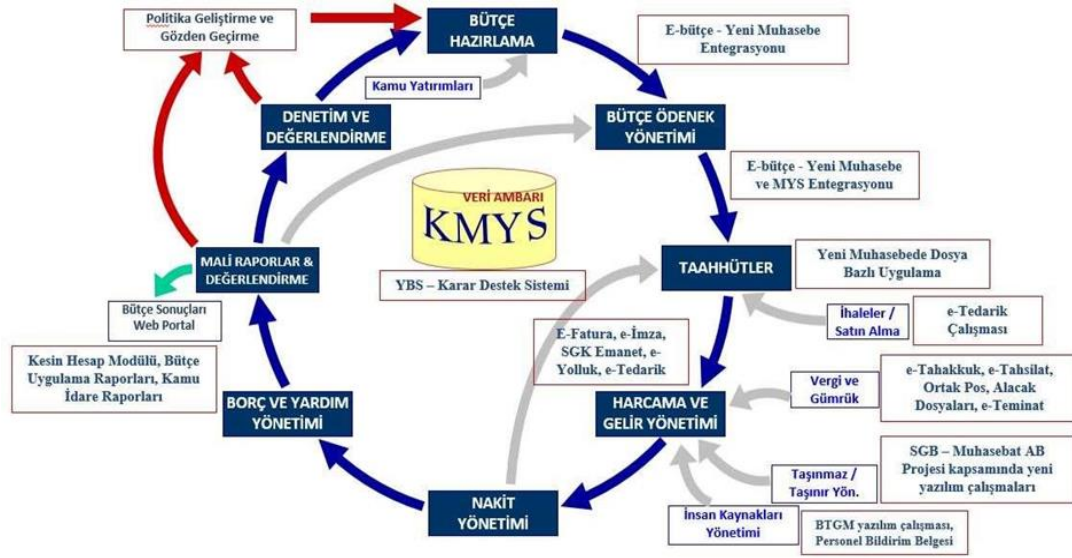
Kamu mali yönetiminin amacı kamu politikalarının planlanması ve hazırlanması, sonuca ulaşılması, uygulanması, izlenmesi, kontrolü sağlayarak değerlendirilmesi sürecinde yer alan “-bütçeleme, -muhasebeleştirme, -denetim” sürecinin yürütülmesi ve kontrol sağlanmaması şeklinde tanımlanmıştır. Açıklamadan anlaşılacağı gibi muhasebe işlemleri, kamu mali sistemini oluşturan (bütçeleme-muhasebeleştirme-denetim) sürecinin içerisinde yer alan önemli bir aşamadır (Ağdeniz ve Küçükyancaz, 2021; Akt. Durmaz, 2010).

Kalkınma Bankaları, Kalkınma Ajansları, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve çok sayıda diğer uluslararası kuruluş yakın zamanda kamu harcama yönetimi sistemlerini elden geçirmek isteyen ve kamu işlemleri için sanal ağların kullanımını içeren önemli girişimler başlatmak isteyen ülkelere destek sağlamıştır. Devlet Mali Otomasyonu Yönetim (GFM) Sistemleri reformun temel unsurlarından biridir. Zamanında ve doğru bilgilerin hazır bulunması, hükümet maliyesinin ve kamu fonlarının yönetimi açısından kritik öneme sahiptir. Ekonomik yönetim için otomasyonun, büyük işlem hacimlerinin ve ülke çapında birden fazla bölgeye dağılmış olmalarının yönetilmesine bir dereceye kadar olanak tanıdığı bilinmektedir. Bu sistemler aynı zamanda Bütünleşik Mali Yönetim Bilişim Sistemleri olarak da bilinir (Hashim, 2014).

Kamu mali yönetiminde kullanılmak amacıyla oluşturulacak bilgi sistemleri projelerinin yeniden tasarlanması veya kullanılan sistemlerin geliştirilmesi için yukarıda belirlenen organizasyonlarca üye ülkeler tarafından fon sağlanmaktadır. Bu projelerden en popülerleri ise Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemleri (BKMYBS)'dir. BKMYBS projelerinin desteklenmesinin amacı kamu mali yönetimindeki iş süreçlerini kolaylaştıran ve hızlandıran bilgisayar tabanlı bilgi otomasyon sistemi olmasıdır (Pirçekli, 2023). 5018 sayılı Kanunun 2006 yılından itibaren kamu kurumlarında uygulanmaya başlanmasıyla beraber kamu mali yönetim sisteminin içerisinde bütüncül bir yapının sağlanması amacıyla devlet bütçesinin hazırlanmasından ve bütçenin kesin hesabının TBMM'de kabul edilmesine kadar bütün aşamalarda bütünleşik bir bilişim sistem altyapısının oluşturulmasına yönelik adımlar atılmıştır (Ağdeniz ve Küçükyancaz, 2021).

Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi projesi öncesinde mevcut sistemlerin değerlendirilmesi amacıyla 986 katılımcıyla yapılan anket sonucunda kullanıcıların yalnızca %11'i yazılıma ilişkin olumsuz görüş bildirdi. Bu kullanıcıların görüşleri öncelikli olarak muhasebe işlemlerine ilişkin iş ve işlem maliyetleri, hız, zaman tasarrufu ve aktivite takibi konularında yoğunlaşmıştır (TÜBİTAK, 2017). Kıyasladığımız diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de kamu yönetiminde saydamlık, hesap verme, karar alma gibi sorunlardan dolayı yeniliklere duyulan ihtiyaçları artmıştır. Kamu sektöründe ihtiyaçları karşılamak amacıyla teknolojiyle uyumlu yeni yazılımlar geliştirilmiş, fakat kamu sektörlerindeki farklılıklarından dolayı ortak yeni bir sistemin varlığına ihtiyaç duyulmuştur. Bir başka deyişle sistemler arasında veri alışverişi ve yönetimi açısından uyum yetersizdir. Onuncu Kalkınma Planının (2014-2018) "5.1 Yönetim Bilgi Sistemlerinin Entegrasyonu" başlığı altında bu talebe cevap verebilmek amacıyla "Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteminin Oluşturulması" hedefi oluşturulmuştur (Politika Belgesi ve Eylem Planı, 2017).

5018 sayılı Kanunun Ek-4. maddesinde, Kanunda yer alan tüm iş ve işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesine ilişkin yetki verilmesiyle 16 Mayıs 2017 tarihli 30068 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genelge ile Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteme ilan edilerek devlet muhasebesinde yeni bir süreç başlatılmıştır. Proje kapsamında yürütülecek çalışmaların izah edildiği “Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ise 26 Haziran 2018 tarihli 30460 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Projesinin ilk adımı; “Yeni Devlet Muhasebe Bilgi Sistemi” ve “Yeni Harcama Yönetim Sistemi” temel işlevleri itibarıyla kullanıma hazır hale getirilmiş ve 2019 yılı sonu itibarıyla Merkezi Yönetim kapsamındaki 222 kamu idaresinde uygulamaya alınmıştır (Ağdeniz ve Küçükyanmaz, 2021; Akt. Durmaz, 2010).

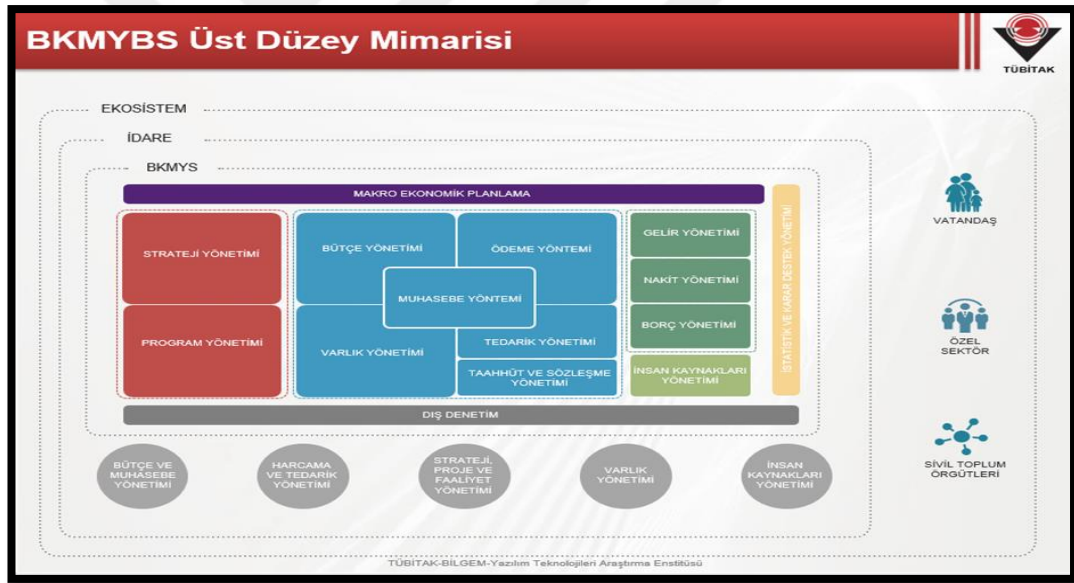
Şekil 14: Türkiye’de Kamu Mali Yönetiminde Kullanılan Sistemler ve Fonksiyonel Süreç İlişkisi (2017 ve Sonrası Dönem)

Kamu kurumlarına ait mali süreçlerin yürütüldüğü ve bu işlemlerin hazırlanmasında zorunlu belgelerin e-belge ve e-imza kullanımına uygun olarak elektronik ortamın oluşturulduğu, kaydedildiği, raporlandığı, iletildiği, muhafaza ve ibraz edildiği sistemdir. Kamu kurumlarında uygulanmaya 2018 yılında başlanan yeni devlet muhasebe sisteminde beş önemli ölçüt bulunmaktadır (Yıldırım, 2019):

- Çağın gereklerine uygun mali yönetim anlayışına göre hazırlanması,
- Her idarenin kurumun muhasebe kayıtlarını gösteren ayrı bir yevmiye defteri olması,
- Bütünleşik gereksinimleri karşılayabilen, kâğıt kullanımının azaltılması ve mükerrer kayıtların önlendiği bir yapıya sahip olması,
- Kurumsal dönüşümü desteklemesi,

- Güncel yöntem ve teknolojilerin sık olarak kullanılması.

Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için bütçe kanunu hazırlık sürecinin başlatılmasından kesin hesabın TBMM’de kanunlaşmasına kadar geçen süreçte kullanılacak sistemlerin, yeni bilişsel olanaklara (elektronik imza, elektronik belge, elektronik fatura gibi) uyarlanarak kullanılmasını ve mali yönetim sistemimize bütünleşik bir bilişim altyapısı oluşturulmasını hedeflemektedir. Ancak, bu bütünleşik yapı, tek bir bilişim sistemi olarak tanımlanamamaktadır. Bu yapı, mali yönetimin merkezi kullanıcıları tarafından geliştirilen ve ortak mali işlemlere yönelik merkezi tecrübeleri içeren kontrol niteliğindeki bilişim sistemlerini kapsayacağı gibi, idarelerin kendi kurumsal süreçlerinde kullanabileceği idari tecrübeleri içeren idari bilişim sistemlerini kapsayacaktır. Burada asıl amaç, merkezi ve idari bilişim sistemleri için mali ve mali olmayan verilerin elde edilmesi bakımından, merkezi aktörler tarafından belirlenen standartlar çerçevesinde gerekli entegrasyonun sağlanmasıdır.

Şekil 15: BKMYBS Projesi Fonksiyonel Mimari Taslağı

Şekil 15’te yer alan kamu mali yönetim bilgi sistemine ait üst mimari, modern kamu mali yönetim sistemlerinin, bütçe ve muhasebe yönetimi, harcama ve tedarik yönetimi varlık yöntemi gibi bileşenleri oluşturulan döngünün daha önceki dar bütçe döngüsünün dışına çıkmıştır. Kısaca kamu mali yönetimi, bu bileşenler ağının oluşturulmasına hizmet eden düzenlemeler, yapılar, sistem ve süreçlerle ilgilidir (Koçdemir, 2022).

3.2.1. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminin Tanımı

Literatür değerlendirmesinden BKMYBS kavramına ilişkin fikir birliğine varılmış bir tanımın olmadığı açıkça görülmektedir. Çok sayıda yazar ve araştırma Dünya Bankası'nın

BKMYBS tanımından alıntı yapılmaktadır. Araştırmaya göre BKMYBS, “hükümetin bütçeyi planlamasını, uygulamasını ve izlemesini sağlayan, kamu harcama ve gelirlerinin raporlanmasına ve önceliklerin belirlenmesine yardımcı olan bir dizi otomasyon çözümü” olarak tanımlanmaktadır (Dener, Watkins ve Dorotinsky, 2011).

"Bütünleşik kamu mali yönetim sistemi" terimi, kamu mali yönetimine ilişkin aşağıdaki işlevsel prosedürleri kolaylaştıran, bunlarla birliği yapan ve gerektiğinde veri alışverişinde bulunan otomatik bir sistemi ifade eder (Akman, 2017).

Yukarıdaki tanımda belirtilen kamu mali yönetimi ile ilgili fonksiyonel süreçler, ülkelerin bulunduğu idari ve ekonomik yapıya göre değişiklik göstere bilmektedir fakat genellikle aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (BKMYBS, 2017).

- Makroekonomik tahmin ve planlama,
- Mali planlama,
- Bütçe hazırlık,
- Bütçe işlemleri ve bütçe uygulama,
- Nakit yönetimi
- Borç yönetimi,
- Gelir yönetimi,
- Kamu personel yönetimi,
- Varlık yönetimi,
- Muhasebe ve mali raporlama,
- İzleme ve değerlendirme,
- Denetim

Her kişi veya kuruluş tarafından ayrı ayrı yorumlanan BKMYBS fikrinin, ortak ve ilişkili hedeflere hitap ettiği düşünülebilir. Bu yöntem, BKMYBS'nin çeşitli kamu mali yönetimi fonksiyonel faaliyetlerine girdi sağlayan, onlarla birliği yapan ve gerektiğinde veri alışverişinde bulunan yazılımlardan oluşan sistemin tamamını karakterize etmesine olanak sağlar. Çeşitli fonksiyonel süreçlerin ürettiği finansal olmayan ve finansal verilerin paylaşımı BKMYBS çözümleri ile mümkün olmaktadır. Avantajları ve önemi değerlendirilirken BKMYBS'nin üç önemli kaygısından söz edilebilir (Diamond ve Khemani, 2005);

- BKMYBS, finansal işlem verilerinin kaydedilmesi bu verilere hızlı ve kolay erişimin sağlanmasıyla finansal hesap verebilirlik ve şeffaflık konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Hükümetin Meclis'e, kontrol birimlerine ve kamuoyuna karşı hesap verebilirliği, istenilen verilere anında erişim sağlanmasıyla sağlanmaktadır.

- Mali kontrollerin güçlendirilmesine ilişkin olarak BKMYBS'de harcamalara ve verilen sözlere ilişkin genel bir bakış sunulmaktadır. Diğer bir ifadeyle harcamalar için gerekli paranın verilmesi, satın alma emirleri, idarelerden gelen ödeme talepleri, ödemenin kendisi, paraların bankacılık kanalları aracılığıyla ilgili kişilerin hesaplarına aktarılması dahil tüm sistem işlemleri takip edilebilmektedir. Sonuç olarak finansal yönetim süreci bir süreç izleme sistemine sahiptir. Uygun teknolojiler her finansal işlemin durumunun görüntülenmesini sağlar.
- Mali yönetimde idarenin etkinliği söz konusu olduğunda bu, uygun kişi veya kuruluşlara bilgi verilmesi görevlerin doğru ve zamanında yapılmasıyla sağlanır.

3.2.2. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteminin Prensipleri

Kamu mali yönetimine ilişkin olarak merkezi düzenleyici ve yönlendirici idareler ile diğer kamu idareleri tarafından geliştirilen otomasyon sistemlerinin bütünleşik bir bilişim sistemi alt yapıya kavuşturularak ulusal düzeyde BKMYBS oluşturulması ve işletilmesi 16/5/2017 tarihli ve 30068 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Politika Belgesi ve Eylem Planı” konulu 2017/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi ve 19/7/2016 tarihli ve 29775 ikinci mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı esas alınarak aşağıda yer alan temel prensipler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

“5018 sayılı Kanun ile tanımlanan kamu mali yönetimine ait temel prensiplere göre tasarlanacak mimarinin yapılandırılmasında entegrasyona dayalı, yenilikçi ve süreç odaklı bir yaklaşım benimsenecektir.”

“Üst politika belgeleri ile bütçe arasındaki bağlantının kurulması desteklenecektir.”

“5018 sayılı Kanunda tanımlanan kamu mali yönetiminin önemli bileşenleri arasında yer alan stratejik planlama, performans programı, faaliyet raporları, iç kontrol ve risk yönetimi gibi unsurlar da sistem tasarımına dahil edilecektir.”

“Kamu kaynağının stratejik önceliklere göre tahsisine imkân vermek üzere, plan-program-bütçe ile hedef-bütçe-performans-hesap verme arasındaki bağlantıların oluşturulması desteklenecektir.”

“Çalışmalar kapsamında benimsenen bütüncül yaklaşım, öncelikle merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin mali yönetimlerinde ihtiyaç duyulan bilginin üretilebilmesi ve ilgililerine sunulabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bütüncül yaklaşımın doğal bir sonucu olarak, BKMYBS’nin tasarımı, geliştirilmesi ve uygulamaya alınması sürecindeki çalışmaların konu ile ilgili yetki ve sorumluluğu olan tüm paydaşlarla birlikte yürütülmesi esastır.”

“BKMYBS nitelik itibari ile birden fazla kurumun yetki ve sorumluluk sahasına giren iş ve işlemlerin tek bir merkeze toplanması değildir. Bu nedenle ilgili bilişim sistemleri, tanımlanacak birlikte çalışabilirlik standartları (teknik, organizasyonel, anlamsal) çerçevesinde olmak üzere sorumlu idareler tarafından geliştirilip işletilecektir.”

“Maliye Bakanlığı, entegrasyon çözümleriyle ilgili olarak belirleyeceği ve açık bir şekilde yayınlacağı birlikte çalışabilirlik standartlarına uygun yazılım çözümlerinin oluşturulması sürecinde, sahip olduğu bilgi ve tecrübeyi kurumlar ile paylaşmaya devam edecektir. Maliye Bakanlığı, entegrasyon standartları çerçevesinde geliştireceği referans bir uygulamayı ihtiyaç duyan kurumların kullanımına sunacaktır.”

“Gerekli teknik altyapıya sahip idarelerin, ilgili mali süreçlerini kendilerine ait bilişim sistemleri aracılığıyla yerine getirmelerini sağlamaya yönelik entegrasyon çözümleri geliştirecektir. Entegrasyon çözümlerinin oluşturulmasındaki temel amaç, elektronik veri alışverişinin sağlanması, mükerrer işlemlerin ortadan kaldırılması, kontrol düzeyinin ve veri güvenliğinin artırılmasıdır.”

“BKMYBS’ye ilişkin tasarım, 5018 sayılı Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin mümkün olduğu ölçüde elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesi amacıyla yönelik olarak yapılacak ve bu çerçevede elektronik imza, elektronik belge kullanımına azami ölçüde gayret edilecektir.”

“BKMYBS e-Tedarik, e-Fatura, e-Tahsilat, e-Denetim, mali tablo analizi, risk analizi, karar destek sistemi ve erken uyarı sistemi gibi modern uygulama ve yöntemleri içerecek şekilde tasarlanacaktır.”

“Proje kapsamında ortaya çıkacak bütünleşik yapının başarılı bir şekilde idamesi için veri ve bilgi güvenliğinin sağlanmasına yönelik standartlar belirlenecektir.”

“Önemli bilgi sistemleri arasında uçtan uca entegre iş süreçlerinin geliştirilmesi için gerekli olan birlikte işlerlik standartları açıkça tanımlanmıştır.”

“Belirlenen temel birlikte işlerlik standartları Standart Belge ve Raporlama adı altında, www.sbr.gov.tr adresinde yayımlanır.”

“Birlikte işlerlik standartlarının teknik, organizasyonel ve anlamsal olmak üzere üç boyutu, kamu idarelerinin yetki ve görevleri çerçevesinde tam entegre iş operasyonlarının elektronik ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla oluşturulmuştur.”

“Bakanlık, kendi çerçevesinde oluşturulmuş birlikte işlerlik standartlarının parametreleri dahilinde entegrasyon çözümleri geliştirmesine rağmen, ortaya çıkan sorunların giderilmesi amacıyla uygun sürecin sorunsuz işleyişi için gerekli kapasiteyi koruyamayan kamu idarelerine yazılı uyarılarda bulunmaktadır. Bakanlık, uyarıdan sonra sorunun devam etmesi ve/veya belirli bir takvim yılında iki farklı uyarı gerektiren durumun ortaya çıkması durumunda ilgili kamu idaresi için entegrasyon yolunun kullanımını sınırlayabilir.”

3.2.3. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Siteminden Beklenen Faydalar

Bütünleşik bir kamu mali yönetimi bilgi sisteminin aşağıdaki temel faydaları sağlaması beklenmektedir.

- Harcama süreçlerindeki kontrol düzeyinin artırılması,
- Kamu kaynaklarının daha ucuz, etkin ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanılması,
- Kamuda finansal raporlama imkânlarının geliştirilmesi,
- Karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemlerinin daha yaygın kullanılması,

- Mali işlemlere ilişkin süreçlerin daha hızlı yerine getirilmesi
- Elektronik belge kullanımının artması sonucunda kullanılan kâğıt miktarında ve kâğıt bazlı işlemlere ilişkin harcamalarda azalma,
- Sistem paydaşları arasındaki yazışmalarda (tebligat, resmi yazı gönderimi ve alımı gibi) KEP ve e-yazışma altyapılarının kullanılarak yazışmaların elektronik ortamda başlatılması ve tamamlanabilmesi,
- Süreçlere ilişkin otomasyon düzeyinin artması ve buna bağlı olarak mevcut insan kaynağının daha verimli alanlarda değerlendirilmesi,
- İşlemlerin elektronik ortama taşınması sonucunda işlem tamamlanma süreleri kısılması, bunun da kamu hizmeti memnuniyetini artırması,
- Hem dış hem de iç denetimde bilgisayar destekli denetim yöntemlerinin kullanımının artması,
- Ülkemizin e-Dönüşüm yolculuğunda daha hızlı ilerlemesi

3.2.4. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Öncesi Sorunlar

Kamu mali yönetim sistemimizin görev alanına giren işlemlerde, çeşitli kuruluşlar tarafından oluşturulan otomasyon sistemlerinin işleyişine ilişkin olarak aşağıdaki hususlara dikkat çekilmektedir; (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2022)

- Bilişim sistemleri arasındaki entegrasyonun sınırlı olması
- Aynı işlem için mükerrer iş süreçleri ve farklı uygulamaların kullanılması,
- Bilişim teknolojilerinden beklenen fayda düzeyinin yeterli olmaması,
- Emek-yoğun işlemler nedeniyle verimlilik kayıplarının yaşanması,
- Bilgi sistemleri arasındaki veri ihtiyaçlarının tekrar veri girişi ile karşılanması,
- Bilişim sistemlerine yönelik ortak bir veri sözlüğünün bulunmaması,
- Plan-program-bütçe bağlantısının yanı sıra hedef-bütçe-performans ve hesap verebilirlikte zorluklar yaşanması,
- Karar alma süreçlerinde gerekli veri setlerinin oluşturulamaması,
- Kaynakların önceliklere göre tahsisi ve takibinde yaşanan sıkıntılar,
- Taahhütlerin takibi ve varlık yönetiminde bilişim sistemlerinin yetersiz kalması,
- Sistemlerin mevcut yapıları nedeniyle yeni teknolojilere uyum sağlama ve kullanma sorunları,

- İdarelerin merkezi sistemler tarafından üretilen mali bilgilere erişim imkanının sınırlı olması,
- Vatandaş odaklı projelerin gerçekleştirilmesinde karşılaşılan zorluklar,
- Sorumluluklar, yükümlülükler ve standartların net olarak belirlenememesi,
- Denetim süreçlerinde bilişim teknolojilerinden istenilen düzeyde faydalanılamaması.

3.2.5. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi SWOT Analizi

SWOT analizi araştırılan projenin, yöntemin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmek ve dış çevreden etkilenecek oluşan fırsat ve tehditleri belirlemekle kullanılan bir yöntemdir. Bilimsel açıdan durum analizi yapmaya imkân sağlayan yöntemlerden birisidir. Stratejik öneme sahip olan SWOT analizi ile Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi incelenmiştir (Atkan, 2005).

- Projenin güçlü yönlerini analiz eder.
- Projenin zayıf yönlerini analiz eder.
- Projenin fırsatlarını analiz eder.
- Projenin risklerini inceler ve güvenlik önlemlerini uygular.

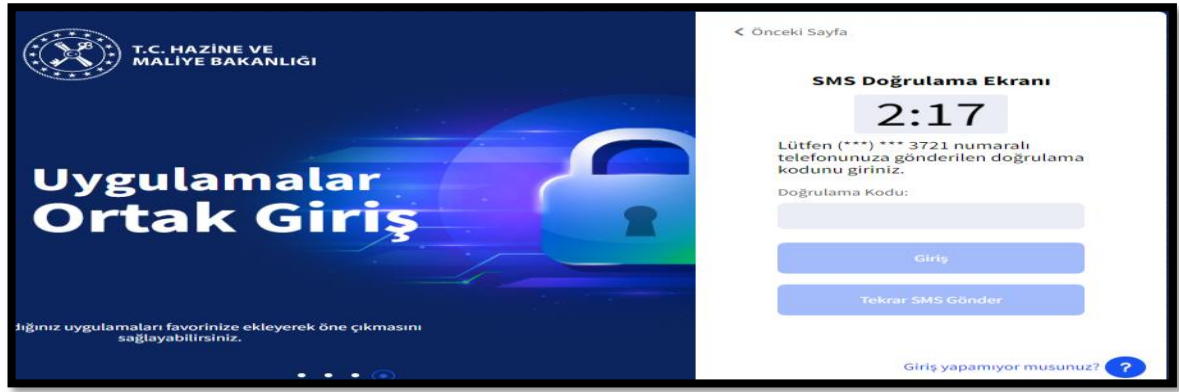
Tablo 1: BKMYBS Swot Analizi

GÜÇLÜ ALANLAR	ZAYIF ALANLAR
5018 sayılı Kanunun kullanım alanı bulması	Kurumsal düzenin tam sağlanamaması
Uzmanlaşmış ve teknolojik gelişmeler uyumlu insan kaynağı	Eski teknolojik alışkanlıklardan vazgeçememesi
Güçlü yönetim desteği	Güncel olmayan veya teknik destek imkanları sınırlı bilgi işlem teknolojileri
Elektronik Belge uygulamasına geçiş	Sisteme öğrenme sürecinde eğitim verilmemesi
Entegrasyon alt yapısına sahip olması	Sisteme kullanımının öğrenilmesi sürecinin planlı olarak yapılmaması
PC + Mobil kullanım kolaylığı	Yeterli pilot uygulama olmaması
Yerli ve Milli bir sistem olması	Yurtdışı kaynaklarının kullanılması
E-Denetim kurulumun sağlanması	Mali raporların ihtiyaçları karşılamaması
E-Tedarik sistemine sahip olması	Diğer bilişim sistemleriyle entegrasyonun henüz tamamlanmamış olması,
Manuel veri girişin az olması	Sistemde mevcut olan tüm modüllerin etkinleştirilmemiş olması

Kâğıda dayalı işlemlerin azalması	Kullanıcı arayüzündeki menü geçişlerinin karışık ve kullanıcı dostu olmayan bir şekilde tasarlanması
Yeniliklere ve Değişime açık olması	Muhasebe işlem süreçlerinin gereğinden uzun planlanmış olması
Arşiv kayıtlarının kolay ve güvenli oluşturulması	Bazı hesap kodlarının manuel olarak girilmesinin sınırlandırılması
Süreç odaklı ödeme ve muhasebeye geçilmesi	Muhasebe Yetkilisi onayı olmadan işlemlerin otomatik olarak defterlere kaydedilmesi
Hatalı ve noksan kayıt girilmesine önüne geçilmesi	Muhasebe yetkililerinin sistemde sınırlı yetkilere sahip olması
Yeni harcama ve muhasebe belgelerinin açık ve anlaşılır olması	Muhasebe yetkililerinin sistem yetkilerinin çok kısıtlı olması
Ödemelerin daha kolay ve hızlı yapılması	Muhasebe birimlerinin öneri ve tekliflerin dikkate alınmaması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
Uluslararası değişimler ve iyi uygulama örnekleri	Kurumsal taassuplar
Küresel değişimler	Eski düzenden vazgeçememe
	Görev dağılımı alanlarına müdahale edilme açısından oluşabilecek tehditler
	Sınırları belirlenmeyen yetki ve sorumluluk alanları
	Mali mevzuat ve uyumalarda yapılan değişiklikler

3.2.6. Bütünleşik Kamu Mali Bilişim Sistemi Modülleri

Bütünleşik kamu mali yönetim sistemine <https://mys.hmb.gov.tr> adresi kullanılarak giriş yapılır. Sistemde Muhasebe yetkili, muhasebe personeli, veznedar olmak üzere üç rol bulunmaktadır. Yetkileri tanımlanan kişiler T.C kimlik numarası ve şifresi ile sisteme bilgiler girilir ekranına girilen doğru kullanıcı bilgilerinden sonra sms doğrulama ekranına yönlendirilir sms gelen kodu kullanılarak sisteme giriş yapılır. Sms bilgilendirme sistemine geçilmesinin sebebi giriş güvenliğini sağlayabilmektir.

Şekil 16: Mali Yönetim Sistemi Giriş Ekranı

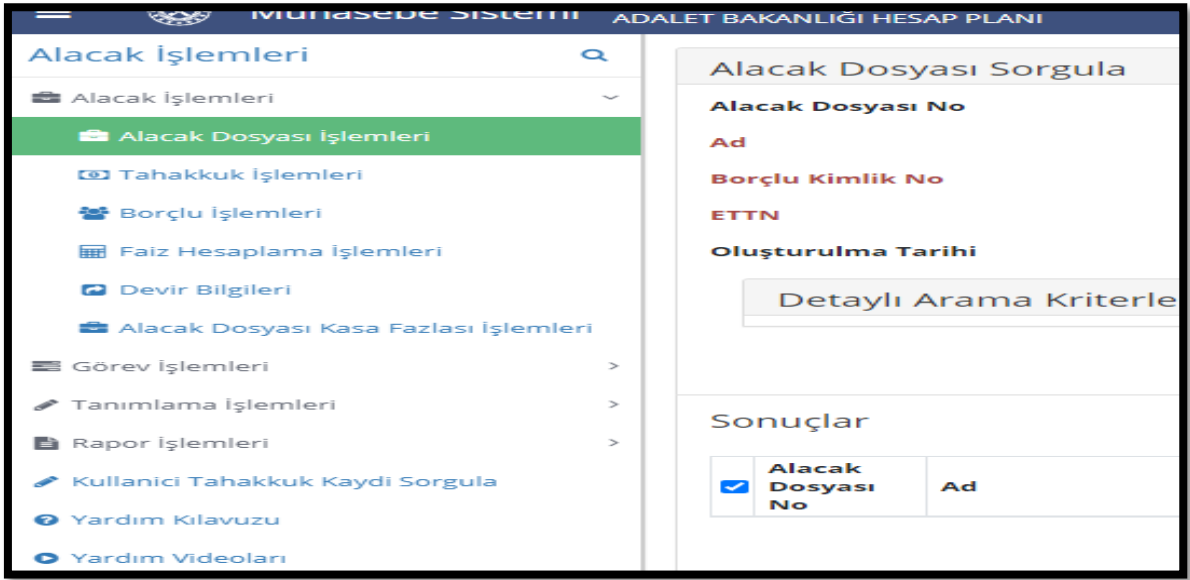
Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sisteminde dokuz ana modül bulunmaktadır. Aşağıda sıralanan modüller kendi içinde alt modüllere ayrılır.

- Alacak işlemleri
- Bütçe ödenek işlemleri
- Değerli kâğıt işlemleri
- Emanet işlemleri
- Ödenek işlemleri
- Tahsilat işlemleri
- Varlık işlemleri

Bütünleşik kamu mali yönetim sisteminde yukarıda sayılan dokuz ana modül dışında yardım kılavuzu ve yardım videolarının olduğu bir kısım bulunmaktadır.

3.2.6.1. Alacak işlemleri modülü

Alacak işlemleri modülünde kişilerden alacaklar, gelirlerden alacalar ve başka birimler adına izlenen alacaklara ait kişi borçları dosyalarının açılıp takip edildiği menüdür. Kişi adına açmış olduğumuz alacak dosyalarının içeriğinde alacaklı bilgileri bulunduğu gibi borçlu kişi ve borç miktarları da takip edilmektedir ayrıca kişilere ait icra ve nafaka dosyaları da buradan takip edilmektedir (Oğuz, vd., 2018).

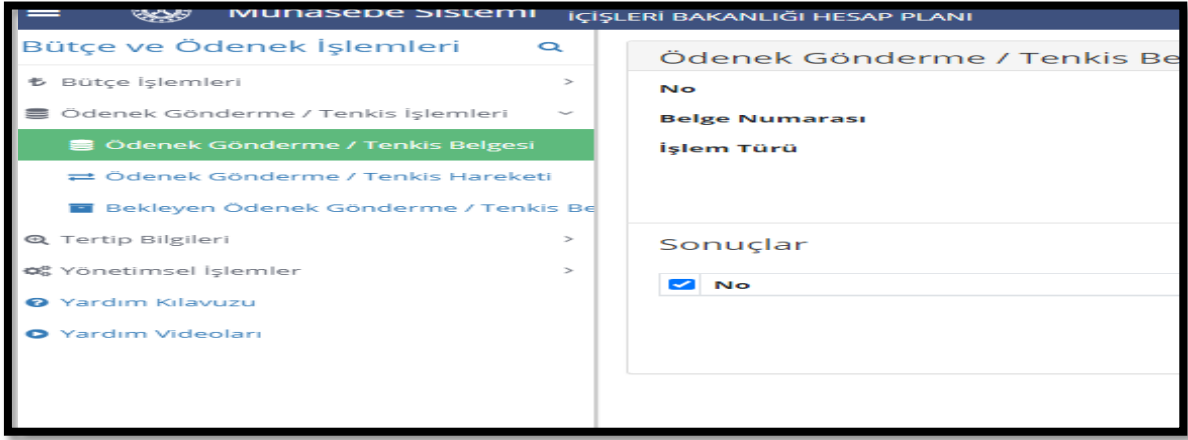
Şekil 17: Alacak İşlemleri Modülü

Alacak işlemleri modülü; Alacak dosyası işlemleri, görev işlemleri, tanımlama işlemleri, rapor işlemleri olarak dört alt bölüme ayrılır.

- Alacak dosyası işlemlerinde kişiler adına açılmış alacak dosyalarına ait borç bilgileri ve miktarları güncellenebilmektedir. Ödemesi tamamlanmış veya herhangi bir sebepten dolayı pasif duruma alınması gereken dosyalar bu menüden kapatılabilir veya başka muhasebe birimine devredilebilir.
- Açılmış olan alacak dosyaları için yapılan tahakkuk işlemleri taksitlendirme ve yapılandırma işlemleri Tahakkuk İşlemleri menüsünden yapılabilir. Alacak Dosyası açarak girmiş olduğumuz nafaka tahakkukları bu menüden onaylandıktan sonra maaştan kesinti yapılabilecektir.
- Borçlu işlemleri menüsünden borçlu bilgileri girilebildiği gibi bu bilgiler güncellenebilmektedir. Borçla ilgili faiz hesaplama işlemleri de bu menüden yapılabilmektedir.
- Görev İşlemleri Borcu bitmiş kapatılması gereken alacak dosyaları menüsünden izlenebilir.
- Rapor İşlemleri Alacak dosyaları ile ilgili raporlar alınabilir.

3.2.6.2.Bütçe ve ödenek işlemleri modülü

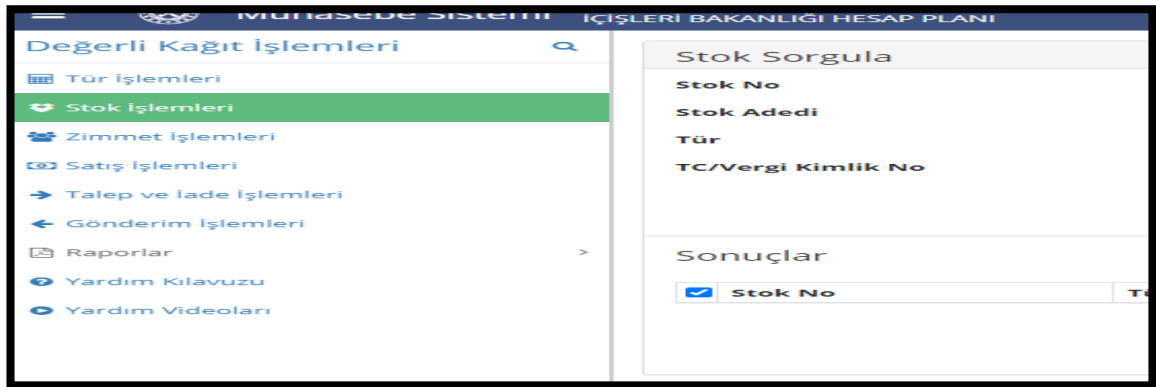
Ödenek işlemleri menüsünde kurumların tertiplerine gelen ödenekleri sorgulama işlemi yapılır.

Şekil 18: Bütçe ve Ödenek İşlemleri Modülü

3.2.6.3.Değerli kâğıt işlemleri modülü

Değerli kâğıt işlemleri modülünde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurumlara ve kişilerini zimmetine verilmesi veya satılması istenen Mavi kart, Aile cüzdanı gibi değerli kâğıtlar ile ilgili işlemlerin yapıldığı menüdür. Değerli kâğıt işlemleri modülünde tür işlemleri, zimmet işlemleri, satış işlemleri, talep işlemleri ve iade işlemleri ve gönderim işlemleri gibi alt bölümleri vardır.

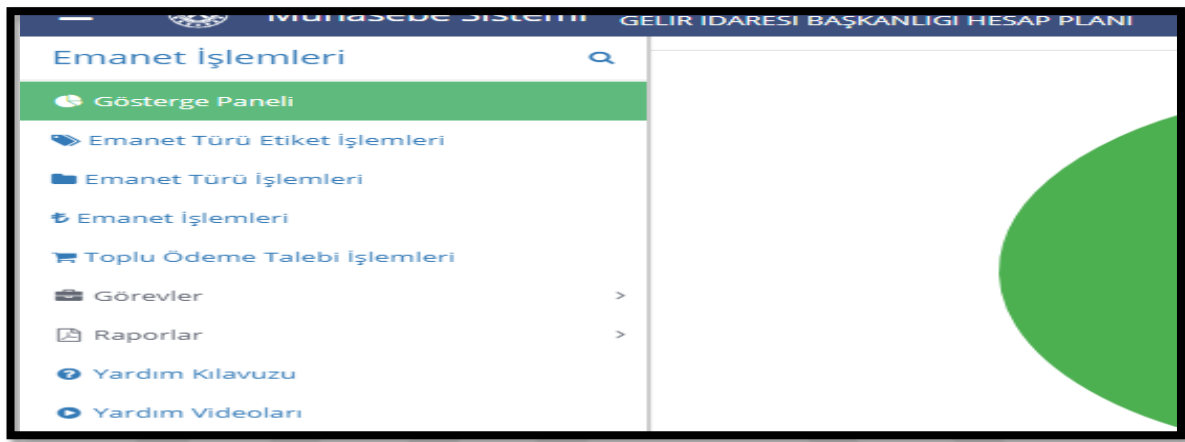
Şekil 19: Değerli Kâğıtlar İşlemleri Modülü

- Stok işlemleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı defterine kayıtlı ve herhangi bir kuruma veya kişiye devredilmemiş depoda bekleyen değerli kâğıtların miktarını gösterir.
- Zimmet işlemler, başka kuruma veya kişiye verilen değerli kâğıtların miktarını gösterir.
- Satış işlemleri, Depoda ve zimmette bulunan değerli kâğıtların satış işleminin yapıldığı göstererek düşümünün yapıldığı bölümdür.

- Talep ve iade işlemleri, Merkez saymanlıktan değerli kâğıtlar ile talep ve iade işlemleri yapılır.

3.2.6.4. Emanet işlemleri modülü

Emanet işlemleri bölümünde diğer kurumlar tarafından yapılan ödemelerden yapılan icra, SGK, BES, kefalet gibi kesintilerin muhasebe birimi tarafından emanete hesabına alınan paraların takip edilip ilgili kurum ve kuruluşlara ödeme talebi oluşturularak gönderildiği menüdür. Başka saymanlık adına tahsil edilmiş olan emanetler bu menüden diğer muhasebe birimlerine devredilebilir ayrıca emanete alınmış tutarlar mahsup edilmesi gerektiğinde alacak dosyası ile ilişkilendirilerek mahsup edilir veya bütçeye gelir kaydedilebilir (Oğuz, vd., 2018).

Şekil 20: Emanet İşlemleri Modülü

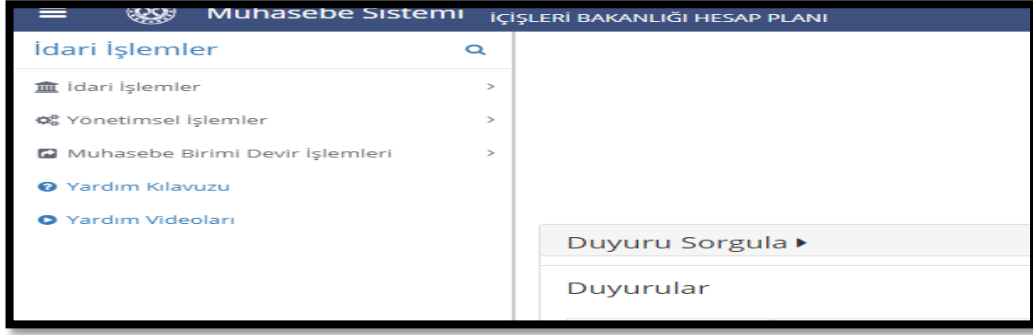
Emanet işlemleri menüsü emanet türü etiket işlemleri, emanet türü işlemleri, emanet işlemleri, toplu ödeme talebi işlemleri, görevler ve raporlar olmak üzere beş bölüme ayrılır.

Emanet İşlemleri Etiket Menüünden Merkez tarafından yapılmış olan etiketler görülebilir bu etiketlerin içeriğinde Bireysel Emeklilik Firmalarının ve Sendikaların Vergi Kimlik Numaraları ve İBAN bilgileri merkez tarafından sisteme tanıtılmış olup ödeme esnasında Muhasebe Birimlerine kolaylık sağlamaktadır.

Emanet İşlemleri Menüünden emanetler görülüp üzerinde işlem yapılabileceği gibi toplu ödeme talebi işlemleri menüsünden emanetler topluca görülüp toplu bir şekilde gönderilme işlemi yapılabilmektedir.

3.2.6.5.İdari işlemler modülü

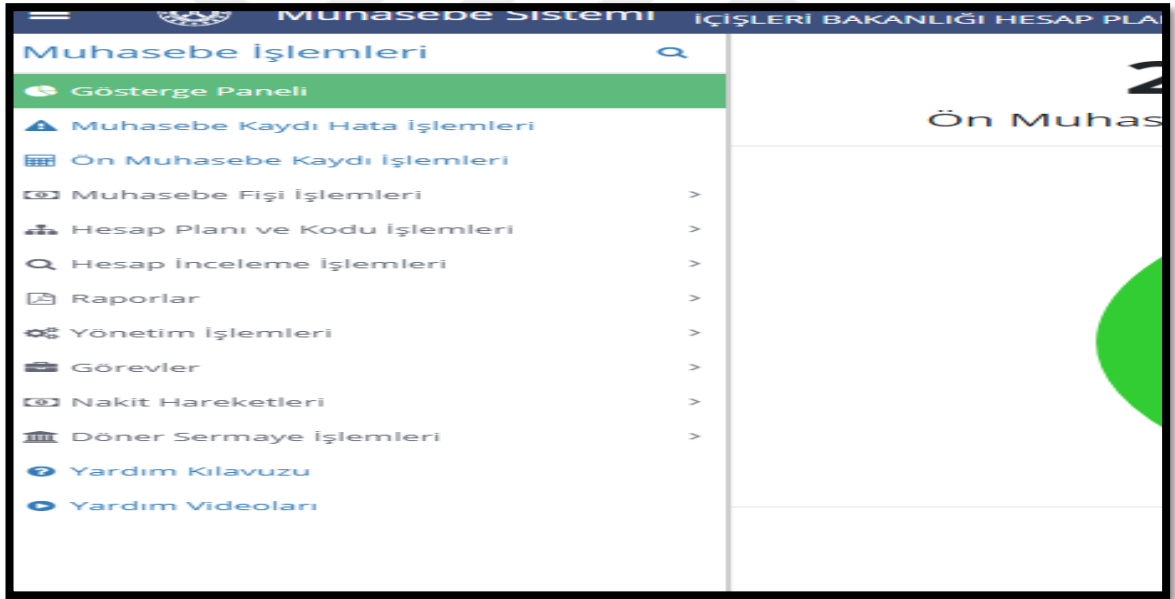
Bakanlık tarafından yapılan duyuruların izlendiği bölümdür.

Şekil 21: İdari İşlemleri Modülü

3.2.6.6. Muhasebe işlemleri modülü

Muhasebe işlemleri modülünde tahakkuk kaydı ve tahsilât kaydı oluşturulur. Tüm modüllerde yaptığımız işlemler muhasebe modülüne yansır ve muhasebe modülünde yevmiyeleştirilme ile işlem tamamlanır. Muhasebe işlemleri modülü muhasebe kaydı işlemleri modülü, ön muhasebe işlemleri kaydı, muhasebe fişi işlemleri, raporlar, görev işlemleri ve nakit hareketleri işlemleri olarak alt bölümlere ayrılır.

Şekil 22: Muhasebe İşlemleri Modülü

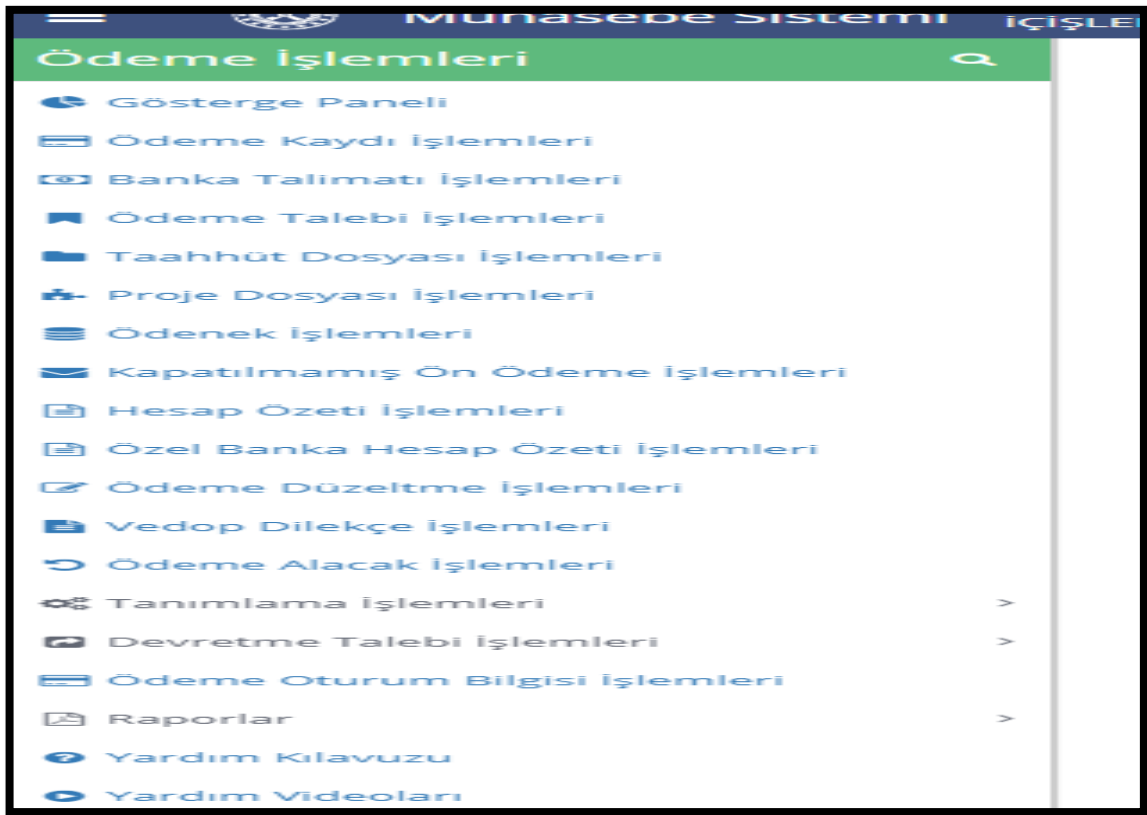
Ön muhasebe kaydı işlemleri, manuel girilmesi gereken tüm muhasebe kayıtları ile ilgili işlemler bu menüden yapılır. Muhasebe kaydı işlemi yapılırken defter seçerek işlem yapılması gerekir.

Muhasebe fişi işlemleri, ön muhasebe kaydı bölümünde veya diğer bölümlerde gerçekleşip muhasebe yetkilisi tarafından onaylanan işlemler muhasebe fişi bölümünde gerçekleşir.

Raporlar bölümünde kesin mizan, geçici mizan, kasa defteri gibi dokümanlar alınır. Nakit hareketleri bölümünde banka-kasa arası işlemleri gerçekleştirilir.

3.2.6.7.Ödeme işlemleri modülü

Harcama birimleri tarafından Harcama Yönetim Sistemi (HYS) üzerinden oluşturulan ödemelere yönelik, Sistem üzerinden işlem yapılabilir. Ödeme işlemleri modülünde ödeme kaydı işlemleri, banka talimat işlemleri, ödeme talebi işlemleri, taahhüt dosyası işlemleri, proje dosyası işlemleri, ödenek işlemleri, kapatılmamış ön ödeme işlemleri, hesap özet işlemleri, özel banka hesap özeti işlemleri, ödeme düzeltme işlemleri, vedop dilekçe işlemleri, ödeme alacak işlemleri şeklinde alt bölümlere ayrılır.

Şekil 23: Ödeme İşlemleri Modülü

- Ödeme kaydı işlemleri: Gerek harcama birimleri tarafından gönderilen ödeme emri belgeleri gerekse muhasebe birimi tarafından yapılan ödeme talebi işlemleri bu menüye düşerek onaylanır.
- Banka Talimatı İşlemleri: Hazineden talep edilen nakitler bu menüden ilgili hesaplara aktarılır. Özel hesaplara ait ödemeler de bu menüden ilgili hesaplara gönderilmek üzere gönderme emri düzenlenir ve özel hesaplara ait talimat kapatma işlemleri bu menüden yapılır.
- Ödeme Talebi İşlemleri: Emanet hesaplarından ilgililere ödenmek üzere yapılan ödeme talebi işlemleri bu menüden düzenlenerek ödeme kaydı oluşturulur.

- Taahhüt Dosyası İşlemleri: Taahhüt Dosyaları bu menüden açılır. Daha önceden açılmış taahhüt dosyaları bu menüden sorgulanıp güncellenebilir.
- Proje Dosyası İşlemleri: Hazine hesapları ile ilişkilendirmeksizin özel hesaplarda bulunan paralar ile ilgili dosyalar bu menüden açılır ve takip edilir.
- Ödenek İşlemleri: Harcama birimlerine gelen ve harcanan ödenekler bu menüden takip edilebilir.
- Hazine Karar İşlemleri: Talep edilen nakitler için hazine tarafından verilen kararlar bu menüden izlenebilir.
- Devretme Talebi İşlemleri: Devredilen harcama birimlerinin defterlerinin onaylandığı menüdür.
- Kapatılmamış Ön Ödeme İşlemleri: Süresi geçen avansların izlendiği menüdür. Ayrıca bu menüden de ön ödeme bilgileri güncellenip kişi borcu da oluşturulabilir.
- Hesap Özeti İşlemleri: Yapmış olduğumuz ödemelerin ilgili hesaplara aktarılıp aktarılmadığının izlendiği menüdür. Ödemeye ait dekontlar bu menüden görülüp yazdırılabilir.
- Ödeme Düzeltme İşlemleri: Harcama birimleri tarafından yapılan ödemelerin hatalı tertiplerinin düzeltilebildiği menüdür.
- Tanımlama işlemleri: Muhasebe birimleri tarafından açılmış olan özel hesapların tanımlama işlemleri bu menüde Muhabir Banka İşlemleri menüsünden yapılabilir.

3.2.6.8.Tahsilât işlemleri modülü

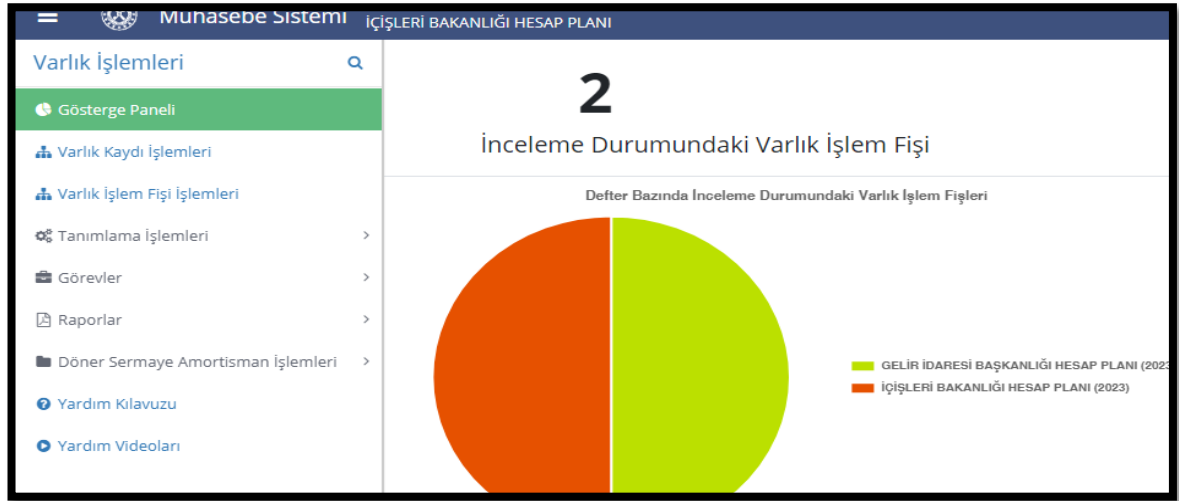
Tahsilât modülünde kurumlar adına tahsilat kaydının yapılmasını sağlar. Yapılan tahsilât kaydına seçilen deftere göre kayıt yaparak mizanlarına yansımalarını sağlar. Tahsilât işlemleri modülünde tahsilât kaydı işlemleri, alacak dosyası tahsilat işlemleri, gelir işlemleri, proje dosyası tahsilat işlemleri, teminat mektubu işlemleri, nakit hareket işlemleri, aktarım işlemleri şeklinde alt bölümlere ayrılır.

Şekil 24: Tahsilât İşlemler Modülü

- Tahsilât Kaydı İşlemleri Vezne tarafından yapılan tahsilâtlar bu menüden gerçekleştirilir. Yapılmış olan tahsilâtların ret ve iade işlemleri de buradan yapılır. Geçmiş kayıt ekle sekmesi ile daha önce Say2000i üzerinden tahsil edilmiş bir ödemenin ret ve iadesi yapılmak istendiğinde bu tahsilât Yeni Muhasebe Sistemi içerisinde görünemediğinden ret ve iade yapılamayacaktır. Böyle durumlarda geçmiş kayıt ekle butonuna tıklanarak muhasebe raporlarına yansımayacak olan bir tahsilât kaydı girilerek bu kayıt üzerinden ret ve iade yapılabilir.
- Alacak dosyası tahsilât işlemleri alacak dosyaları sorgulanarak ilgili dosya seçilip buradan tahsil edilebilir.
- Ön Ödeme Tahsilât İşlemleri Ön Ödemeler Sorgulanıp seçilerek buradan tahsil edilerek kapatılabilir veya kısmen tahsilât yapılabilir.
- Teminat Mektubu İşlemleri Teminat mektupları bu menüden sorgulanıp kayıtlara alınır. Teminat Mektupları Teminat mektubu ile ilgili süre uzatımı ve teminat mektubu iadeleri bu menüden yapılır.

3.2.6.9.Varlık işlemleri modülü

Muhasebe birimleri tarafından yapılan taşınır işlemleri bu modülde gerçekleştirilir. Harcama birimleri tarafından devredilen veya kayıtlardan çıkarılan taşınırlar bu modüle yansıtılarak muhasebeleştirilecektir (Oğuz, vd., 2018). Varlık işlemleri modülünde yer alan gösterge paneli yansıyan hatalı kayıtları gösterir ayrıca varlık fişi işlemleri modülünde ait olunan defter seçilerek sorgulama yapılır.

Şekil 25: Varlık İşlemleri Modülü

3.2.7. Bütünleşik Kamu mali Yönetim Bilişim Sistemi ile Say2000i Otomasyon Sisteminin Karşılaştırılması

Kamu idarelerinin mali işlemlerinde kullanılan sisteme bütünleşik kamu mali yönetim sistemi adı verilmektedir. Bu işlemler için ihtiyaç duyulan dokümanların e-belge ve e-imza altyapısına uygun olarak elektronik ortamda oluşturulmasına, kaydedilmesine, raporlanmasına, iletilmesine, saklanmasına ve sunulmasına olanak sağlamaktadır. Aşağıda sistemin temel özelliklerinin bir listesi bulunmaktadır (BKMYBS, md. 16).

- Muhasebe kayıtları, her kamu idaresi için ayrı hesap planları ve defterler oluşturularak tutulmaktadır; örneğin, döner sermaye ve sosyal tesis gibi merkezi yönetim bütçesi dışındaki faaliyet alanları için özel düzenlemeler yapılabilmektedir.
- Gerçekleşen mali işlemlerin kaydı, harcama birimleri temel alınarak her kamu idaresi için ayrı olarak tutulmakta ve raporlanmaktadır.
- Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği gereğince tutulması zorunlu olan defterler (Yevmiye, büyük defter, kasa defteri ve yardımcı defter), elektronik ortamda düzenlenmekte ve saklanmaktadır.
- Kamu idaresi bazında oluşturulan muhasebe yönetim sistemi, mali işlemleri çeşitli muhasebe birimleri arasında kaydedilen kamu idareleri için dönem sonu kapanış ve yeni yıl açılış kayıtlarını merkezi muhasebe birimleri tarafından gerçekleştirir.
- Muhasebe işlem belgesi olarak muhasebe işlem fişi kullanılmakta alındı belgeleri bilgisayar çıktısıyla düzenlenerek güvenliği sağlanmakta ve her belge için tekil doğrulama sırası verilmektedir. Bakanlık uygun gördüğü takdirde fotokopi kâğıdı da kullanılabilir.
- Kamu idarelerinin alacakları elektronik ortamda dosya bazında takip edilmekte, her alacak için tahakkuk kayıtlarına ilişkin izleme dosyaları açılmakta ve bu kayıtlar

muhasebe birimlerinde kayıt altına alınmaktadır. Bu süreçler, kamu idarelerinin bilişim sistemleri aracılığıyla tanımlı entegrasyon kurallarına uygun olarak yürütülmektedir. Vergi Usul Kanunu'nun 213. maddesinde belirtilen vergi mahremiyeti kapsamına giren işlemlere yönelik süreç ve uygulamalar da bu kapsam dâhilindedir.

Aşağıdaki Tablo 2’de eski ve yeni devlet muhasebe sistemi karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 2: Eski ve Yeni Devlet Muhasebe Sistemi

Say 2000i	Yeni Devlet Muhasebe Bilişim Sistemi
Muhasebe birimi muhasebesi	Kurum muhasebesi birden fazla hesap planı yönetimi
Muhasebe kayıt formu	Süreç bazlı muhasebe
Kâğıda dayalı işlem adımlar	Elektronik belge kurgusu, e-Tedarik, e-Fatura, e-Tahsilat gibi uygulamalara hazırlık
Tek katmanlı mimari	Mikro servis tasarımı
Geleneksel veri alışveriş yöntemleri	Gelişmiş entegrasyon olanakları
Desktop + Thinclient	PC + mobil

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. UYGULAMA

Ele aldığımız çalışmada Hazine ve Maliye Bakanlığının kullandığı Say2000i ve BKMYBS'nin arasındaki farkları ve BKMYBS'nin eksiklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan anket yöntemi ile elde edilen veriler çeşitli istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur.

Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim sistemi ile ilgili araştırmalara bakıldığında bu alanda fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun sebebi BKMYBS 2018 yılında kullanılmaya başlamış olup yeni bir sistem olmasıdır.

İspir (2020), yaptığı çalışmada 2017 yılında yayınlanan başbakanlık genelgesinde Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminin getirdiği yenilikleri ve getirilen yeni sistemin yeterli olup olmadığı ve mevcut sistemle karşılaştırması ile beklenen faydaların sağlanıp sağlanmadığına yönelik incelemeler yapmıştır. Araştırmanın amacına yönelik belirlenen değişkenlere uygun hipotezler oluşturularak araştırma yapılmıştır. Merkezi yönetim bütçesinde yer alan kamu idarelerine yeni sistem ile ilgili 305 kişi ve anket uygulanması yoluyla yapılmıştır. Araştırmada sistem ile ilgili sekiz hipotez kurulmuş ve elde edilen verilere göre yeni sistemin beklenen faydayı gerçekleştirdiği görülmüştür.

Küçükağa ve Ağdeniz (2021), çalışmasını iki bölümde incelemiş birinci bölümünde, Türkiye'de devlet muhasebesine ilişkin genel durumu ve küreselleşmenin muhasebeyi nasıl etkilediğine yer vermiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde Türkiye'de kamu muhasebesi alanında yaşanan gelişmeler ve 5018 sayılı kanun ile yaşanan değişimler incelenmiştir. Üçüncü bölümünde ise BKMYBS anlatılmıştır.

4.1.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Tezde Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ile Say2000i sistemlerinin karşılaştırması amacıyla aşağıdaki hipotezler kurulmuştur:

H1: Say2000i memnuniyeti ile Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sistemi memnuniyeti arasında anlamlı bir farklılık vardır

H2: Bütünleşik Kamu mali yöntemi sistemi memnuniyet ile Bütünleşik Kamu Mali yönetim Bilişim Sisteminin tutumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3: Bütünleşik kamu mali yönetim sistemi memnuniyet ile Bütünleşik Kamu mali yönetim bilişim sisteminin yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4: Say2000i sisteminin memnuniyet ile Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sisteminin tutumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5: Say2000i sisteminin memnuniyeti ile Bütünleşik Kamu mali yönetim bilişim sisteminin yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Nicel yöntemin kullanıldığı bu araştırmanın amacı, Hazine ve Maliye Bakanlığının kullandığı Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteminin Say2000i sistemi ile karşılaştırmaktır. Buna ek olarak araştırmada, aşağıdaki amaçların gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

- Say2000i kullananların memnuniyetini ölçmek,
- BKMYBS kullananları memnuniyetlerini ölçmek,
- BKMYBS ile Say2000i kullananların memnuniyetlerinin karşılaştırması analiz etmek
- BKMYBS kullananların tutumunu ölçmek

Bu amaçları gerçekleştirmek için Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü personeline Say2000i ve BKMYBS ile ilgili sorular anket yardımı ile iletilmiştir. Ankete katılım ülke geneline yayıldığından kişilerin görüşleri şeffaf bir şekilde öğrenilmeye çalışıldı.

4.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Evren, araştırma amacına uygun olarak konuyla ilgili tüm gözlemlerin(insan, hayvan, bitki vb.) oluşturduğu topluluklardır (Yıldız, 2019). Evren bir araştırmada elde edilen bilgilerin sınırlarını tanımlamaktadır. Bu araştırmanın evrenini Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Muhasebat Genel Müdürlüğü personellerinden oluşturmaktadır. Evrende yer alan muhasebe genel müdürlüğü personellerine ulaşmak sosyal medya araçları ile sınırlı olduğundan araştırmada olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinden kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır. Kolayda örnekleme tekniği, araştırmacıların en az zaman ve para harcayarak doğruya yakın verileri elde etmesini sağlayan örneklem türüdür (Kalaycı, 2006). Bu personel sayısının 4300 tane olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda uygulanacak anket sayısı

N: Birey sayısı

n: örnekleme alınacak birey sayısı

p: görülme sıklığı(0.05)

q: görülmeme sıklığı (1-p)/(0.05)

t: belirli hata düzeyi

e: sapma (tolerans)değeri($\alpha=0.05$)

formülü kullanılarak belirlenmiş olup Muhasebat Genel Müdürlüğü personellerin uygulanacak anket sayısının örnek boyutu hesaplanarak yaklaşık 364 olarak elde edilmiştir. Eksik veri olması ihtimali göz önünde bulundurularak anket sayısının 500 olması planlanmıştır.

4.4.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama aracı, bilginin ortaya çıkarılması sürecinde analize tabi tutulacak olan ham verilerin nasıl ve hangi araçlar vasıtasıyla elde edildiği ile ilgilidir. Bu araştırmada, nicel araştırmalarda yaygın bir şekilde kullanılan bir veri toplama tekniği olan anket tekniği kullanılmıştır. Anket tekniği, önceden belirlenmiş bir düzen ve yapıda oluşturulan soruların kullanıldığı, katılımcıların belirli bir konuya ilişkin görüş, tutum ve davranışlarını paylaşmalarına olanak tanıyan veri toplama yöntemidir (Gülbüz ve Şahin, 2018).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket toplam 5(beş) bölümden oluşmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan demografik özelliklere ilişkin (cinsiyet, yaş, mezuniyet durumu, hizmet yılı, ünvanı, bulunduğu il/ilçe, kurumu, BKMYBS ve Say2000i sistemi ile ilgili eğitim alıp almadığı) kapalı uçlu sorulara yer verilmiştir. Anketin 2 inci bölümünde Say2000i sistemi ile ilgili memnuniyeti, 3 üncü bölümde BKMYBS ile ilgili memnuniyet, 4 üncü BKMYBS'yi kullananların tutumu, BKMYBS'nin yetersizliğini ölçen önermelere yer verilmiş olup, önermeler 5'li likert ölçeği (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum) ile ölçümlenmiştir.

4.4.1. Süreç/Uygulama

Araştırmanın verileri toplanırken Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünde 2018 yılından önce işe girmiş personellere online olarak hazırlanan anketler uygulanmıştır. Bu süreçte ülkedeki tüm personele ulaşılmasa da farklı illerdeki personellere ulaşılarak dengeli bir dağıtım sağlanmaya çalışılmıştır. Soruların cevaplanmasından önce çalışmaya yönelik bilgiler verilir konunun daha iyi anlaşılması sağlanmıştır. Bu sayede olumlu geri dönüşler alınmış ve veriler toplanmıştır.

4.4.2. Veri Toplama Süreci

Ölçüm modelinin geçerlilik ve güvenilirliğinin onaylanmasının ardından veri toplama aşamasına geçilmiştir. Veri toplama sürecinde, online olarak evreni oluşturan Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan merkez saymanlık, muhasebe müdürlükleri ve mal müdürlüklerinde 2018 marttan önce işe girmiş ve aktif olarak çalışan

personellere hazırlanan form iletilmiştir. Bu süreçte, ankete katılım sağlayacak kullanıcıların Mart 2018 ve öncesi sınırlama getirilerek hem Say2000i hem de BKMYBS’yi kullanmış olması göz önünde bulundurulmuştur. Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Muhasebat Genel Müdürlüğü çalışanlarına ulaşılacak için sosyal medya araçları kullanılmış anket yapılan iller dikkate alınarak ulaşılmayan illerin personel müdürlükleri iletişime geçilmiş ve mail yoluyla anket formu gönderilmiştir. Bu yolla iletilen anket yaklaşık olarak 2000 kullanıcıdır. Ancak bu kullanıcıların oldukça yüksek bir kısmı ankete geri dönüş yapmamıştır. Bu bağlamda, çevrimiçi veri toplama süreci 01.01.2023- 30.03.2023 tarihleri arasında devam ettirilmiş araştırma verileri 500 kullanıcıdan elde edilmiştir.

4.5.VERİ ANALİZİ

Veriler SPSS-27 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyodemografik sorular için frekans tablosu oluşturulmuştur. Değişkenlerin grup ortalamalarındaki farklılıkları görebilmek için 2 gruplu değişkenlerde bağımsız örneklem t-test, 3 ve daha fazla gruplu değişkenlerde Tek Yönlü ANOVA Analizi uygulanmıştır. Ölçeklerin birbirleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü tespit edebilmek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Analizler $\alpha=0,05$ seviyesinde uygulanmıştır

4.5.1. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada kullanılacak anket Hazine ve Maliye bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü çalışan uzmanlar ile görüşmeler yapılarak geliştirilmiştir. Ölçüm modelinin güvenirliliği ise evrende yer alan 500 kişiye online form hazırlanarak uygulanan anket yoluyla test edilmiştir. Anket toplam 66 sorudan oluşmaktadır. Bunların 7 tanesi demografik veriler içermekte olup bu sorular istisna tutularak, kalan 59 sorunun verileri SPSS 27.0 paket programında güvenirlilik testine tabi tutulmuştur.

Tablo 3:Güvenirlilik Analizi

Ölçek	n	Cronbac’s Alpha
Say2000i Memnuniyeti	500	,827
BKMYBS Memnuniyeti	500	,795
BKMYBS Kullananların Tutumu	500	,842
BKMYBS Yetersizliği	500	,889

Güvenirlilik analizi, ölçme araçlarının güvenilirliği konusundaki kalitesini ölçmek için kullanılmaktadır. Bu analiz sonucunda alfa katsayısı 0-1 arasında değer almaktadır.

Cronbach Alpha katsayısının 0,60 ile 0,80 arasında olması ölçeğin orta güvenilir, 0,80 ile 1,00 arasında olması ise ölçeğin yüksek güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırmada dört alt başlığa yönelik uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda alfa katsayısı Say2000i memnuniyeti 0,827 olarak bulunmuştur. Bu da güvenilirlik kalitesinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. BKMYBS memnuniyetine yönelik uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda alfa katsayısı 0,795 olarak bulunmuştur. Bu da güvenilirlik kalitesinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. BKMYBS Kullanıcıların Tutumuna yönelik uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda alfa katsayısı 0,842 olarak bulunmuştur. Bu da güvenilirlik kalitesinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. BKMYBS yetersizliğine yönelik uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda alfa katsayısı 0,889 olarak bulunmuştur. Bu da güvenilirlik kalitesinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.6. ORAN ANALİZİ

Tablo 4: Normallik Analizi

Ölçek	n	Ort.	SS	KolmogorovSmirnov (p)	Çarpıklık	Basıklık
Say2000i Memnuniyeti	50 0	47,20	9,943	,001	-,0136	1,388
BKMYBS Memnuniyeti	50 0	56,51	8,091	,000	-,0144	1,283
BKMYBS Kullanıcıların Tutumu	50 0	63,27	6,651	,000	-,0271	1,022
BKMYBS Yetersizliği	50 0	24,56	4,822	,000	-,0681	1,196
Toplam	50 0	191,5 5	15,54 6	,000	-,0094	1,196

Ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri -2; +2 sınırını aşmadığından analizlerde parametrik testler kullanılacaktır. Her beş ölçeğin basıklık ve çarpıklık değeri dağılımın normal olduğunu gösterir (George ve Mallery, 2010).

Tablo 5: Sosyodemografik Bilgiler Tablosu

Değişkenler	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	173	34,6
	Erkek	327	65,4
Yaş	20-29	10	2,0
	30-39	115	23,0
	40-49	225	45,0
	50-59	131	26,2
	60+	19	3,8
Eğitim Durumu	Lise	15	3,0
	Ön lisans	19	3,8
	Lisans	411	82,4
	Lisansüstü	54	10,8
Hizmet Yılı	5-10	62	12,5
	10-20	161	32,5
	20-30	172	34,7
	30+	100	20,2
Unvan	Deft. Uzmanı	225	45,0
	Müdür	89	17,8
	Müdür Yrd.	53	10,6
	Şef	14	2,8
	Diğer	119	23,8
Kurum	Mal Müdürlüğü	280	57,9
	Muhasebe Müdürlüğü	204	42,1
BKMYBS Eğitimi Alma Durumu	Evet	189	37,9
	Hayır	310	62,1
	Evet	113	22,6

Say2000i Eğitimi Alma Durumu	Hayır	386	77,4
------------------------------	-------	-----	------

Yapılan araştırmada katılımcılara uygulanan anket sonucunda Tablo 5’te demografik verilere yer verilmiştir. Toplamda 500 kişiye uygulanan ankette cinsiyet grubunda kadın sayısı 173 erkek sayısı 327 olarak tespit edilmiştir. Erkeklerin kadın çalışanlar daha fazla katılım gösterdiği gözlemlenmiştir. Yaş grubuna göre dağılım incelendiğinde en yüksek çalışan (%45,0) oranında ve 225 olarak 40-49 yaş aralığında ve ikinci en yüksek yaş Aralığı 50-59 arasında olarak (%26,2) olarak tespit edilmiştir. Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde lisans düzeyi eğitim alan (%82,4) 411 kişi olarak en yüksek düzeye sahiptir. Hizmet yılı kategorisine incelediğimizde 20-30 yıl arası 172(%34,7) kişi olarak 10-20 yıl arası 161(%32,5) kişi olarak tespit edilmiştir. Ankete katılan ünvanları incelendiğimizde defterdarlık uzmanları olarak 225 kişi ile en yüksek orana sahip olmuştur, ikinci en yüksek katılan ünvan ise 119(%23,8) kişi ile diğer grubunda yer alan kişilerdir. Kurum olarak kategori incelendiğinde mal müdürlüğü ve muhasebe müdürlüğü arasındaki fark (%15,8) olarak tespit edilmiştir. BKMYBS ve SAY2000İ eğitim alanlara bakıldığında iki grup arasında hayır cevabı verenler %60’ın üzerindedir.

Tablo 6: Cinsiyet Değişkeni T-Testi Tablo Analizi

Ölçek	Grup	N	Ort.	SS	t	Sd	p
Say2000i Memnuniyeti	Kadın	173	46,47	10,306	-1,202	498	,230
	Erkek	327	47,59	9,739			
BKMYBS Memnuniyeti	Kadın	173	56,11	7,473	-,808	498	,419
	Erkek	327	56,72	8,403			
BKMYBS Kullananların Tutumu	Kadın	173	62,85	6,342	-1,042	498	,298
	Erkek	327	63,50	6,808			
BKMYBS Yetersizliği	Kadın	173	24,67	4,739	,371	498	,711
	Erkek	327	24,50	4,871			

*(p<0,05)

Yapılan araştırma sonucunda cinsiyet değişken grupları ile ölçekler arasında T-Testi analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiş olup cinsiyet değişkeni gruplarına göre Say2000iMemnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir (p=,230>0,05).

Cinsiyet değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,419>0,05$).

Cinsiyet değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,298>0,05$).

Cinsiyet değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,711>0,05$).

Genel olarak analiz sonucuna bakıldığında Say2000i'den BKMYBS 'ye geçilmesi cinsiyet olarak etkilememiştir.

Tablo 7: Kurum Değişkeni T-Test Tablosu Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	t	Sd	p
Say2000i Memnuniyeti	Mal Müdürlüğü	280	47,51	9,321	1,012	482	,312
	Muhasebe Müdürlüğü	204	46,56	10,832			
BKMYBS Memnuniyeti	Mal Müdürlüğü	280	56,17	8,098	-1,223	482	,222
	Muhasebe Müdürlüğü	204	57,09	8,188			
BKMYBS Kullananların Tutumu	Mal Müdürlüğü	280	63,32	6,937	,034	482	,973
	Muhasebe Müdürlüğü	204	63,30	6,397			
BKMYBS Yetersizliği	Mal Müdürlüğü	280	24,75	4,857	1,118	482	,264
	Muhasebe Müdürlüğü	204	24,25	4,881			

Tablo 7'de kurum değişkeni için Bağımsız Örneklem T-Test Analizi sonuçları verilmiştir.

Kurum değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,312>0,05$).

Kurum değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,222>0,05$).

Kurum değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,973>0,05$).

Kurum değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,264>0,05$).

T-Test analiz sonucu kurum değişkenleri üzerinde yapılmıştır. Analiz sonucunda Say2000i'den BKMYBS'ye geçilmesinde muhasebe müdürlüğü ve mal müdürlüğü olarak herhangi bir ayrım yoktur.

BKMYBS'de Eğitim alma durumuna göre yapılan ankette “Evet” cevabı verenler “1. Gurup” “Hayır” cevabı verenler “2. Grup” olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 8:BKMYBS Eğitimi Alma Durumu değişkeni T-Test Tablosu Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	t	Sd	p
Say2000i Memnuniyeti	1.Grup	189	46,44	9,386	-1,378	497	,169
	2.Grup	310	47,70	10,249			
BKMYBS Memnuniyeti	1.Grup	189	58,21	8,318	3,697	497	,000*
	2.Grup	310	55,48	7,797			
BKMYBS Kullanıcıların Tutumu	1.Grup	189	64,05	6,271	2,090	497	,037*
	2.Grup	310	62,77	6,830			
BKMYBS Yetersizliği	1.Grup	189	24,75	4,938	,704	497	,482
	2.Grup	310	24,44	4,762			

*(p<0,05)

Tablo 8’de BKMYBS eğitimi alma durumu değişkeni için Bağımsız Örneklem T-Test Analizi sonuçları verilmiştir. BKMYBS eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir (p=,169>0,05).

BKMYBS eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir (p=,000<0,05).

BKMYBS eğitimi alan bireylerin BKMYBS Memnuniyeti Puanı ortalaması, BKMYBS eğitimi almayan bireylerin BKMYBS Memnuniyeti Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

BKMYBS eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullanıcıların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir (p=,037<0,05).

BKMYBS eğitimi alan bireylerin BKMYBS Kullanıcıların Tutumu Puanı ortalaması, BKMYBS eğitimi almayan bireylerin BKMYBS Kullanıcıların Tutumu Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. BKMYBS eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına

göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,482>0,05$). Sistem hakkında eğitim verilmesi sistemi anlamaları ve kullanmaları konusunda etkili olmuştur.

BKMYBS’de Eğitim alma durumuna göre yapılan ankette “Evet” cevabı verenler “1. Gurup” “Hayır” cevabı verenler “2. Grup” olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 9: Say2000i Eğitimi Alma Durumu Değişkeni T-Test Tablosu Analizi

Ölçek	Grup	N	Ort.	SS	t	Sd	p
Say2000i Memnuniyeti	1.Grup	113	51,35	9,704	5,176	497	,000*
	2.Grup	386	45,98	9,701			
BKMYBS Memnuniyeti	1.Grup	113	57,27	8,844	1,079	497	,281
	2.Grup	386	56,34	7,804			
BKMYBS Kullananların Tutumu	1.Grup	113	63,52	6,622	,392	497	,695
	2.Grup	386	63,24	6,630			
BKMYBS Yetersizliği	1.Grup	113	24,46	4,953	-,282	497	,778
	2.Grup	386	24,61	4,780			

*($p<0,05$)

Tablo 9’de Say2000i eğitimi alma durumu değişkeni için Bağımsız Örneklem T-Test Analizi sonuçları verilmiştir. Say2000i eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$).

Say2000i eğitimi alan bireylerin Say2000i Memnuniyeti Puanı ortalaması, Say2000i eğitimi almayan bireylerin Say2000i Memnuniyeti Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Say2000i eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,281>0,05$).

Say2000i eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,695>0,05$).

Say2000i eğitimi alma durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,778>0,05$). Say2000i

sisteminden eğitim almaları Say2000i'yi kullanmaları konusunda olumlu yönde etkilemiştir. Fakat BKMYBS üzerinde herhangi bir etkisi olamamıştır.

Tablo 10: Hizmet Yılı Değişkeni Tek Yönlü Anova Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F	p	Fark
Say2000i Memnuniyeti	a) 5-10	62	45,84	10,293	3	3,138	,025*	d>b
	b) 10-20	161	45,73	8,225				
	c) 20-30	172	47,87	10,925				
	d) 30+	100	49,17	10,369				
	Toplam	495	47,19	9,987				
BKMYBS Memnuniyeti	a) 5-10	62	57,15	7,032	3	2,235	,083	
	b) 10-20	161	57,06	8,208				
	c) 20-30	172	56,90	8,655				
	d) 30+	100	54,67	7,487				
	Toplam	495	56,53	8,123				
BKMYBS Kullananların Tutumu	a) 5-10	62	63,15	7,783	3	3,312	,020*	b,c>d
	b) 10-20	161	63,96	6,168				
	c) 20-30	172	63,81	6,691				
	d) 30+	100	61,54	6,013				
	Toplam	495	63,32	6,588				
BKMYBS Yetersizliği	a) 5-10	62	25,58	3,652	3	2,529	,057	
	b) 10-20	161	24,86	5,063				
	c) 20-30	172	24,41	4,862				
	d) 30+	100	23,60	4,864				
	Toplam	495	24,54	4,819				

*(p<0,05)

Tablo 10'da hizmet yılı değişkeni için Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları verilmiştir. Hizmet yılı değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,025<0,05$).

30 yıl ve üzeri çalışmış bireylerin Say2000i Memnuniyeti Puanı ortalaması, 10-20 yıl arası çalışmış bireylerin Say2000i Memnuniyeti Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Hizmet yılı değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,083>0,05$).

Hizmet yılı değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,020<0,05$).

10-20 ve 20-30 yıl arası çalışmış bireylerin BKMYBS Kullananların Tutum Puanı ortalaması, 30 yıl ve üzeri çalışmış bireylerin BKMYBS Kullananların Tutumu puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Hizmet yılı değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,057>0,05$). Hizmet yılı farklılıkları BKMYBS memnuniyeti etkilemezken BKMYBS Kullananların tutumunu etkilemiştir. Eski sisteme alışmış kullanıcılar BKMYBS'ye alışmakta zorlanmışlardır.

Tablo 11'de yaş değişkenlerine ait Tek Yönlü ANOVA analizi test sonuçları verilmiştir.

Tablo 11: Yaş Değişkeni Tek Yönlü ANOVA Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F	p	Fark
Say2000i Memnuniyeti	a) 20-29	10	47,12	8,800	4	3,294	,011*	d>b
	b) 30-39	115	44,58	8,563				
	c) 40-49	225	47,38	10,024				
	d) 50-59	131	48,79	10,822				
	e) 60+	19	50,05	8,383				
	Toplam	500	47,20	9,943				
BKMYBS Memnuniyeti	a) 20-29	10	54,50	7,059	4	2,513	,041*	b,c>e
	b) 30-39	115	57,30	8,101				
	c) 40-49	225	56,83	8,152				
	d) 50-59	131	56,18	7,859				
	e) 60+	19	51,37	8,057				
	Toplam	500	56,51	8,091				
	a) 20-29	10	61,45	9,118	4	1,645	,162	

BKMYBS Kullananların Tutumu	b) 30-39	115	63,65	6,858				
	c) 40-49	225	63,77	6,661				
	d) 50-59	131	62,59	6,006				
	e) 60+	19	60,73	7,638				
	Toplam	500	63,27	6,651				
BKMYBS Yetersizliği	a) 20-29	10	26,81	4,035	4	3,299	,011*	a,b,c>e
	b) 30-39	115	25,10	4,308				
	c) 40-49	225	24,56	5,077				
	d) 50-59	131	24,39	4,491				
	e) 60+	19	21,21	5,978				
	Toplam	500	24,56	4,822				

*(p<0,05)

Yaş değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,011<0,05$). 50-59 yaş arası bireylerin Say2000i Memnuniyeti puanı ortalaması, 30-39 yaş arası bireylerin Say2000i Memnuniyeti puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Yaş değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,041<0,05$). 30-39 ve 40-49 yaş arası bireylerin BKMYBS Memnuniyeti Puanı ortalaması, 60 yaş ve üzeri bireylerin BKMYBS Memnuniyeti Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Yaş değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,162>0,05$).

Yaş değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,011<0,05$). 20-29, 30-39 ve 40-49 yaş arası bireylerin BKMYBS Yetersizliği Puanı ortalaması, 60 yaş ve üzeri bireylerin BKMYBS Yetersizliği Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Tablo 12: Eğitim Durumu Değişkeni Tek Yönlü ANOVA Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F	p	Fark
	a) Lise	15	50,28	7,799	3	1,221	,301	

Say2000i Memnuniyeti	b) Ön lisans	19	46,37	11,077				
	c) Lisans	411	47,36	9,870				
	d) Lisansüstü	54	45,30	10,570				
	Toplam	499	47,19	9,948				
BKMYBS Memnuniyeti	a) Lise	15	57,07	7,805	3	2,307	,076	
	b) Ön lisans	19	52,61	8,789				
	c) Lisans	411	56,45	7,958				
	d) Lisansüstü	54	58,20	8,695				
	Toplam	499	56,52	8,099				
BKMYBS Kullananların Tutumu	a) Lise	15	58,02	8,664	3	4,970	,002*	c,d>a
	b) Ön lisans	19	61,10	9,166				
	c) Lisans	411	63,38	6,314				
	d) Lisansüstü	54	64,86	6,829				
	Toplam	499	63,29	6,650				
BKMYBS Yetersizliği	a) Lise	15	26,00	4,018	3	1,210	,305	
	b) Ön lisans	19	23,13	5,349				
	c) Lisans	411	24,51	4,825				
	d) Lisansüstü	54	25,07	4,794				
	Toplam	499	24,57	4,824				

*(p<0,05)

Tablo 12’de eğitim durumu değişkeni için Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları verilmiştir. Eğitim durumu değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,301>0,05$).

Eğitim durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,076>0,05$).

Eğitim durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,002<0,05$). Lisans ve lisansüstü mezunu bireylerin BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı ortalaması, lise mezunu

bireylerin BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Eğitim düzeyi yüksek kullanıcılar BKMYBS'ye karşı tutumu daha yüksektir bunun sebebini teknolojiye karşı daha bilinçli olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Eğitim durumu değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,305>0,05$).

Tablo 13'te ünvan durumu değişkeni için Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13: Ünvan Değişkeni Tek Yönlü ANOVA Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F	p	Fark
Say2000i Memnuniyeti	a) Deft. Uzmanı	225	45,53	9,653	4	3,196	,013*	e>a
	b) Müdür	89	48,87	9,732				
	c) Müdür Yrd.	53	47,40	7,771				
	d) Şef	14	48,21	15,106				
	e) Diğer	119	48,92	10,407				
	Toplam	500	47,20	9,943				
BKMYBS Memnuniyeti	a) Deft. Uzmanı	225	57,74	7,694	4	3,041	,017*	a>e
	b) Müdür	89	56,36	8,238				
	c) Müdür Yrd.	53	55,58	7,915				
	d) Şef	14	56,82	9,655				
	e) Diğer	119	54,69	8,327				
	Toplam	500	56,51	8,091				
BKMYBS Kullananların Tutumu	a) Deft. Uzmanı	225	64,23	5,945	4	4,333	,002*	a>e
	b) Müdür	89	63,32	6,255				
	c) Müdür Yrd.	53	63,91	5,357				
	d) Şef	14	62,81	7,739				
	e) Diğer	119	61,19	8,078				
	Toplam	500	63,27	6,651				
	a) Deft. Uzmanı	225	25,02	4,277	4	1,002	,406	

BKMYBS Yetersizliği	b) Müdür	89	24,38	5,142
	c) Müdür Yrd.	53	24,27	4,550
	d) Şef	14	24,04	6,078
	e) Diğer	119	24,02	5,468
	Toplam	500	24,56	4,822

*(p<0,05)

Ünvan değişkeni gruplarına göre Say2000i Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,013<0,05$). Diğer ünvana sahip bireylerin Say2000i Memnuniyeti puanı ortalaması, Def. Uzmanı ünvanına sahip bireylerin Say2000i Memnuniyeti puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ünvan değişkeni gruplarına göre BKMYBS Memnuniyeti Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,017<0,05$). Def. Uzmanı ünvanına sahip bireylerin BKMYBS Memnuniyeti puanı ortalaması, diğer ünvana sahip bireylerin BKMYBS Memnuniyeti puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ünvan değişkeni gruplarına göre BKMYBS Kullananların Tutumu Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,002<0,05$). Defterdarlık Uzmanı ünvanına sahip bireylerin BKMYBS Kullananların Tutumu puanı ortalaması, diğer ünvana sahip bireylerin BKMYBS Kullananların Tutumu puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ünvan değişkeni gruplarına göre BKMYBS Yetersizliği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,406>0,05$). Defterdarlık uzmanlarının yeni sisteme daha kolay uyum sağladığını görmekteyiz, bunun sebebinin yönetmeliğe daha hâkim olmasından ve sistemi kolaylaştıran yönleri daha iyi kavramalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 14: Korelasyon Analizi

	Say2000i Memnuniyeti	BKMYBS Memnuniyeti	BKMYBS Kullananların Tutumu	BKMYBS Yetersizliği
Say2000i Memnuniyeti	1			
BKMYBS Memnuniyeti	-,0381**	1		

	,000			
BKMYBS Kullananların Tutumu	-,0285**	,0516**	1	
	,000			
BKMYBS Yetersizliği	-,0190**	,0608**	,0376**	1
	,000			

*(p<0,05)

Tablo 14'te korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Say2000i Memnuniyeti ile BKMYBS Memnuniyeti arasında negatif yönlü ve zayıf seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=-,381$; $p=,000$).

Say2000i Memnuniyeti ile BKMYBS Kullananların Tutumu arasında negatif yönlü ve zayıf seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=-,285$; $p=,000$).

Say2000i Memnuniyeti ile BKMYBS Yetersizliği arasında negatif yönlü ve çok zayıf seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=-,190$; $p=,000$).

BKMYBS Memnuniyeti ile BKMYBS Kullananların Tutumu arasında pozitif yönlü ve orta seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=,516$; $p=,000$).

BKMYBS Memnuniyeti ile BKMYBS Yetersizliği arasında pozitif yönlü ve güçlü seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=,608$; $p=,000$).

BKMYBS Kullananların Tutumu ile BKMYBS Yetersizliği arasında pozitif yönlü ve zayıf seviyede anlamlı bir ilişki vardır ($r=,376$; $p=,000$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Muhasebe, devlet muhasebesi ve genel muhasebe olmak üzere ikiye ayrılır. Geçmişten günümüze kadar muhasebe alanında birçok değişiklik oldu özellikle devlet muhasebesi alanında köklü değişikliklere gidildi. Devlet muhasebesi ilk adımı 2001 yılında Say2000i sistemine geçerek attı bu bilgisayar otomasyon üzerine kurulmuş olan bir sistemdir. Gelişen teknoloji ile sistemde birtakım aksaklıklar yaşanmaya başladı ve ihtiyaçları karşılayamadı bunun sonucunda 2017 yılında adım atılan ve 2018 yılında Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi uygulanmaya başladı. Bu sisteme elektronik belgeye geçici ve entegrasyonun güçlendirmesini amaçlamıştır.

Bu çalışmada Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü personellerine üzerinde anket yöntemi ile elde edilen veriler kullanılmıştır.

Sonuç

Yapılan çalışmada Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğün bünyesinde çalışan 500 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda öncelikli olarak normallik analizi yapılmış olup basıklık ve çarpıklık değerini aşmadığından parametrik testler kullanılmıştır. Sosyodemografik veriler için frekans tablosu hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezleri ölçmek için korelasyon analizi yapılmıştır. H1,H4, H5 hipotezleri kabul edilmiş negatif yönlü anlamlı bir farklılık çıkmış, H2, H3 hipotezleri kabul edilmiş pozitif yönlü bir farklılık çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda Say2000i'den BKMYBS'ye geçilmesinin faydalı olduğu gözlemlenmiş olup çalışma kapsamında uygulanan anketlerin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmasıyla sonuçların doğruluğu güvence altına alınmıştır.

Anket sorularını cevaplayan personelin demografik verileri incelendiğinde cinsiyet ve kurum değişkenin ve eğitim durumu BKMYBS açısından bir farklılık yaratmadığı fakat Say2000i ve BKMYBS eğitimi alanların kullandıkları sistemlere karşı tutumları, memnuniyetleri arasında olumlu ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Buda bize geçilen sistemin eğitimini alan kişilerin sistemin hem kabullenmeleri hem ve kullanmaları açısından faydalı olduğu sonucunu çıkarmamıza yardımcı olmuştur.

Anket sorularını Hizmet yılına göre incelendiğimizde 30 yıl ve üzeri çalışanların 10-30 yıl çalışanlara göre Say2000i sisteminden daha memnun olduklarını, 10-30 yıl çalışanlarının da BKMYBS'ye karşı tutularının 30 yıl ve üzerine göre olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu

verileri çevresinde personelin alışmış oldukları sistemi değiştirmek istemedikleri sonucu çıkarılmıştır.

Oluşturulan hipotezler için yapılan korelasyon analizinin verilerine bakıldığında H1 hipotezi Say2000i memnuniyeti ile BKMYBS'nin memnuniyetini ölçmüştür elde edilen sonuçlar negatif yönlü bir ilişki olduğunu yani Say2000imemnuniyeti azalırken BKMYBS'nin memnuniyetinin arttığı yönündedir. Kullananların geçilen sistemden memnun kaldığı ve BKMYBS'nin istenen sonuçlara ulaştığını göstermiştir. H4 ve H5 hipotezler de bize negatif yönlü ilişki olduğunu göstermesi H1'de çıkan sonuçları desteklediğini gösterir. Diğer korelasyon sonuçlarına bakıldığında ise H2 ve H3 hipotezleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve BKMYBS'yi kullananların memnuniyetleri ile tutumları birbirini destekler niteliktedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemine geçilmesi Hazine ve Maliye Bakanlığında olumlu değişikliklere sebep olduğu sistemin büyük bir çoğunluk tarafından desteklendiği sonucuna varılmıştır. Anket sorularına verilen cevaplara baktığında özellikle zaman tasarrufu sağlaması ve işlemlerin kolaylaştırılması açısından sistemin memnuniyetini artırmıştır.

Tartışma

Çalışma konusu seçiminde 2018 yılında yeni kullanılmaya başlayan ve az sayıda çalışma yapılmış olan Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemini ele alınmıştır. Bu sistemi ele alırken Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü personelleri ile görüşmeler yapılmış sistem ile ilgili düşünceleri öğrenilmiş ona uygun anket hazırlanmıştır. Veri sonuçları daha önce yapılan görüşmeleri destekler niteliktedir.

İspir (2020) yaptığı araştırmada yeni sisteme geçiş sürecini ve sistemden beklenen faydalar üzerinde durmuştur. Elde ettiği sonuçlar bu çalışmayı destekler nitelikte olup yeni sistemin daha faydalı olduğunu vurgulamıştır. Yeni mali yönetim sistemi Say2000i sistemini ile karşılaştırmış yeni sistemin daha kullanışlı olduğu, kâğıt israfını önlediği, zamandan tasarrufun sağlandığına ulaşarak yapılan bu çalışma ile eşdeğer sonuçlar bulmuştur.

Ağdeniz ve Küçükaycan (2021) araştırmasında küresel mali sorunlar ve çözümlerine değinmiştir. Ele aldığı konular arasında yeni mali yöntemi sistemi olan BKMYBS'nin belirli sorunları görünür kıldığı ve bu sorunlara çözümler üretilmesine yardımcı olduğunun üzerinde durmuştur.

Öneriler

BKMYBS’de memnuniyeti artırmak için tam entegrasyonun sağlanması gerekmektedir. Özellikle bağlı mal müdürlükleri gelir servisi ile uyumlaştırılmalıdır.

Sistem üzerinde işlemler gerçekleştirilirken defterler arası geçiş yapılması gerekmekte aksi takdirde işleme izin vermekte veya kayıt bulunamamaktadır, defterler arası geçişin kaldırılması ya da kolaylaştırılması sağlanmalıdır.

Sistemi ile ilgili gerekli eğitim verilmemesi önemli bir sorun teşkil etmekte, bu nedenle personelin desteklenmesi açısından eğitimler yapılmalı ve destekleyici videolar artırılmalıdır.

Emanet çıkışları kurumların sorumluluğuna verilmeli ve ödeme şeklinde muhasebeye gönderilmelidir. SGK emanetlerinde aksaklıkların yaşanmaması için gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

BKMYBS üzerinden kurumların ödemelerine ait dekontlar kurumlar tarafından görülebilmelidir.

Yeni mali yönetim sistemi ile ilgili önerilerde bulunurken anketin sonunda katılan kişilerin bulundukları tavsiyelerde göz önüne alınmıştır. Ankete katılan personellerden bazıları yeni sistemi faydalı bulurken küçük bir kısımda diğer sistemin daha kolay olduğunu söylemiştir. Yeni mali yönetim sisteminin karmaşık olduğunu savunanlar ne kadar az da olsa karmaşık bulmalarının sebebini defter seçme işlemi olduğu dile getirilmiştir. Yukarıda bahsedildiği gibi defter seçmeden işlemlerin gerçekleştirilebilmesi personelin yeni sistemi kolaylıkla kullanabilmelerine imkân tanıyacaktır. Özellikle muhasebe modülünde defter seçme işlemi gerçekleşmeden yapabilmesi sağlanmalıdır.

Yeni mali yönetim sistemi Say2000i ile karşılaştığında raporlama işlemlerinin eski sistemde daha faydalı ve kullanışlı olduğu savunulmuştur. Bu nedenle yeni mali yönetim sistemindeki raporlama modülü düzenlenmeli ve ayrıntılı dokümanlara yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağdeniz, Ş. & Küçükaycan, D. (2021). *Küreselleşmenin Türk devlet muhasebesine etkileri ve bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi*. İstanbul: Legal Yayıncılık
- Akman, H. (2017). *Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı 2017 Faaliyet Raporu*. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi.
- Aktan, C. (2005). Türk yükseköğretim reformu için swot analizi. <http://www.canaktan.org/egitim/universite-reform/swot.htm> adresinden edinilmiştir.
- Altay, B. (2015). *Türkiye’de devlet muhasebesi ve üniversite uygulama örneği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 405650)
- BKMYBS. (2017). Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi politika belgesi ve eylem planı. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi pdf. adresinden edinilmiştir.
- Çetiner, E., Söyler, İ., & Çolak, H. B. (2011). *Devlet muhasebesi: (teori, bütçeleme işlemleri ve muhasebe kayıtları)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çetinkaya, Ö. (2004). Devlet muhasebesi alanındaki gelişmeler ve Türkiye’de yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, İstanbul.
- Dağ, Ö. (2022). *Merkezi yönetim için devlet muhasebesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Demirci, A. G. (2015). *Devlet muhasebesinin Türkiye’deki tarihsel gelişimi ve tahakkuk esaslı devlet muhasebesinin karşılaştırmalı olarak analizi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 410166)
- Dener, C., & Watkins, A. J. (2011). Financial management information systems. *The World Bank*. USA,55-58.
- Diamond, J. & Khemani, P. (2005). Introducing financial management information systems in developing countries. *Imf Working Paper*. No:WP/05/196. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2005/wp05196.pdf>
- Duman, Ö. (2022). Devlet muhasebesinde reform çalışmaları. www.kamufinans.com/devletmuhasebesinde-reform-calismalari adresinden edinilmiştir.
- Durmaz, C. (2010). Yeni kamu yönetimi anlayışında faaliyet (performans) raporları. *Dış Denetim Dergisi*. 1,96-104.
- Gazioğlu, P. (2007). *Nakit esaslı ve tahakkuk esaslı devlet muhasebesi sistemlerinin karşılaştırması ve Türkiye uygulaması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 189668)
- Genç, K. (2009). Say2000i Tanıtım. <http://www.demud.org./duyurular/Say2000i-Tanitimpdf> adresinden erişildi.
- Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, T.C. Resmî Gazete, 08.06.2005, S.25839
- George, D. ,& Mallery, M. (2010). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference. 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson*.
- Giray, A. (1997). *Milli muhasebe ve devlet muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Gökçen, G. (2003). Maliyet düşürme yaklaşımı olarak hedef maliyetleme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (20).

- Gökgöz, A. (2009). Say2000i Web Tabanlı Saymanlık Sistemi Üzerine. <http://strateji.balikesir.edu.tr/documents/wts.pdf> adresinden erişildi.
- Gül, H. E. (2008). *Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinin getirdiği yenilikler ve muhasebe uygulamalarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 218355)
- Güler, M. & Gülçicek, M. (2017). Ülkemizde devlet muhasebesinin tarihsel gelişimi. Kamu Hesaplarına Uzman Bakış. <https://silo.tips/download/lkemzde-devlet-muhasebesnn-tarh-gelmadresrinden> adresinden edinilmiştir.
- Güneş, İ. (2007). Bütçe hesaplarının kapatılması. <http://idari.cu.edu.tr/igunes/butce/jestiyon.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, felsefe-yöntem analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Haftacı, V., & Badem, C. (2006). Tahakkuk esaslı muhasebe ve belediyelerde yeni muhasebe düzeni. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 83-107.
- Hashim, A. (2014). A handbook on financial management information systems for government. Washington DC. World Bank.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. <https://muhasebat.hmb.gov.tr/> BKMBS Modülleri 25.12.2023 tarihinde edinilmiştir.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. https://www.turmob.org.tr/Arsiv/TurmobGaleri/Dosyalar/3f76.7772f-8002-4f90-9752-c81167002d6c/19112018_102722_71a24db6-bab5-4912-949b-8ed29e5433f2.pdf 25.12.2022 tarihinde edinilmiştir.
- İspir, Ç. (2020). *Kamu mali yönetiminde muhasebesin rolü: yeni devlet muhasebe bilişim ve harcama yönetim sisteminin etkinliği üzerine bir alan çalışması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 618603).
- Kalaycı, Ş. (2006). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil yayın Dağıtım.
- Karaarslan, E. (2004). Ülkemizde devlet muhasebesinin serüveni. *Sayıştay Dergisi*, Temmuz – Eylül (54), 38.
- Karaaslan, E. (2005). *Devlet muhasebesi olgusu ve ülkemizde devlet muhasebesi standartları*. Ankara: Türmob Yayınları.
- Karaca, N. (2003). *Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinde dönem sonu işlemleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No: 136864)
- Kıymık, H. (2009). *5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun devlet muhasebe sistemine getirdiği değişiklikler: Süleyman Demirel Üniversitesi örnek uygulaması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 231639)
- Koçdemir, M.(2022). Bütünleşik kamu mali yönetim bilgi sistemleri proje risklerinin azaltılması: Türkiye örneği. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24/2, DOI: 10.26745/ahbvuibfd.942882
- Kozanoğlu, E. (2021). *Devlet muhasebesinde nakit esaslı finansal raporlama ve IPSAS 61*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 662969)
- Merkezi Yönetim Harcamaları Belgeleri Yönetmeliği. Mart 2022 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.

- Nacak, S. (2012). *Kamu yönetiminde e-devlet anlayışı: Sakarya defterdarlığı örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 306689)
- Oğuz, V., Tektaş, S., & Altay, K.A. (2018). Bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi e-kitapçığı. <https://mevzuatsal.com> adresinden edinilmiştir.
- Özel bütçeli idareler için Say2000i Uygulama Kılavuzu, (2005). <http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/strateji.istanbul.edu.tr/wp/content/uploads/2013/12/Say2000i.kilavuzu.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Özelçi, D. (2018). *Devlet muhasebesi Türkiye'deki devlet muhasebesi süreci ve PTT de bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 533181)
- Pehlivan, N.(2010). *Devlet muhasebe sistem ve katma bütçeli kuruluşlarda taşınır mal yönetmeliği uygulaması* (Yüksek lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 273236)
- Pirçekli, K. (2023). Kamu mali yönetimine bütünleşik bakış: Türkiye'de bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sisteminin dünü, bugünü, geleceği. *Fiscaoeconomia*, 7(2), 955-985. Doi: 10.25295/fsecon.1111430
- Serçemeli, M. (2010). *Devlet muhasebesi kavramı, Türkiye'deki işleyişi ve Erzurum defterdarlığı, Narman mal müdürlüğünde bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No: 263820)
- Serttaş, C. (2006). *Yeni devlet muhasebe sistemi ve yerel yönetimlerde yeni devlet muhasebe sistemine geçiş* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Sipahioğlu, Y. G. (2019). *Muhasebe muhasebecilik adli muhasebe ve Türkiye'de dört büyük denetim şirketinin verdiği adli muhasebe hizmetleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 543340)
- Strateji Daire Başkanlığı Faaliyet Raporu. (2017). <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/10/Maliye-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1-2017-Y%Ca%B1l%C4%B1-Faaliyet-Raporu.pdf> adresinden edinilmiştir.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). *VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı: Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık Özel ihtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.
- Taflan, Ş. G. (2008). *Tahakkuk esaslı devlet muhasebesinin bilgi sistemi olarak değerlendirilmesi ve bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 239567)
- Turan, A. (2006). *Devlet muhasebesinde nakit esastan tahakkuk esasına geçiş yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190800)
- Tübitak B. (2017). Say2000i yazılımının yenilenmesi ve bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemi teknik danışmanlık hizmeti, bütünleşik kamu mali yönetim bilişim sistemine ilişkin ihtiyaçların belirlenmesi. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/3/2019/06/MALIYE-PRJ-OnAnalizRaporu-EKA-LAHKA1-AnketAnalizRaporu.pdf>. adresinden edinilmiştir.
- Ural, O. S. (2008). *Tahakkuk esaslı devlet muhasebesi ve bir örnek uygulama* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No: 215758)

- Yanık, S.S. (2000). *Türkiye'deki devlet muhasebe sisteminin uluslararası standartlarla karşılaştırılması ve yeni devlet muhasebe sisteminin oluşturulması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yargıçoğlu, Z. U. (2010). *Devlet muhasebe sisteminde maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi ve tms-16 maddi duran varlıklar standardı ile karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 271279)
- Yıldırım, A. (2019). Yeni devlet muhasebesi bilişim sistemi. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/07/10659yeni-devlet-muhasebesi-bilisim-sistemi-arif-yildirimpdf>. adresinden edinilmiştir.
- Yıldız, Z. (2018). *Şehir hastanelerinde hasta memnuniyeti ölçeğinin geliştirilmesi ve yapısal eşitlik modeli ile analizi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 528951)

EKLER

EK 1:Anket

DEVLET MUHASEBESİ KAPSAMINDA KULLANILAN SAY2000İ VE BKMYBS YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Sayın Katılımcı,

Bu anket çalışması, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ve Say2000i sisteminin, Hazine ve Maliye Bakanlığı personelleri bakış açısıyla değerlendirmesi için hazırlanmıştır. Elde edilecek bilgiler gizli kalacak, vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel çalışmaların verileri olarak değerlendirilecektir. Vereceğiniz yanıtlar, çalışmanın doğruluğunu etkileyeceğinden, ankete en samimi düşüncelerinizi yansıtmamız beklenmektedir. Katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Zeynep KOCABAŞ

Defterdarlık Uzman Yardımcısı

A) DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1	Cinsiyetiniz	Y Kadın Y Erkek
2	Yaşınız	Y 20-29 Y 30-39 Y 40-49 Y 50-59 Y 60+
3	Mezuniyet durumunuz.	Y Lise Y Ön lisans Y Lisans Y Lisansüstü
4	Hizmet Yılıınız	Y 5-10 Y 10-20 Y 20-30 Y 30+
5	Unvanınız	Y Müdür Y Müdür Yrd. Y Uzman Y VHKİ Y Diğer
6	Bulunduğunuz il/ilçe	
7	Kurumunuz	Y Muhasebe Müdürlüğü Y Mal Müdürlüğü
8	BKMYBS ilgili eğitim aldınız mı?	Y Evet Y Hayır
9	Say2000i ilgili eğitim aldınız mı?	Y Evet Y Hayır

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	2	3	4	5

B) SAY2000i MEMNUNİYET

SAY2000i SİSTEMİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN MEMNUNİYET SORULARI

		1	2	3	4	5
1	Sistemin kullanımına ilişkin yeterli eğitimin verildiğini düşünüyorum					
2	Sistemle ilgili herhangi bir sorunla karşılaşıldığında yetkili kişilere kolayca ulaşılabilirliğini düşünüyorum					

3	Yaşanan problemler karşısında kısa zamanda çözüme ulaşılır.					
4	Tahakkuk kayıtlarını elle girilmesi zaman kaybına yol açar.					
5	Kayıtlarda hata yapma ve eksik veri girme olasılığını oldukça yüksektir.					
6	Kâğıt israfına yol açmaktadır.					
7	Kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması noktasında hassas değildir.					
8	Toplu çıkış işlemleri iş yükünü azaltmaktadır.					
9	Dış kurumlarla entegrasyon yeterli seviyede değildir.					
10	Emanet hesaplarının tek bir modülde toplanmamış olması iş yükünü artırmaktadır.					
10	Maaş modülünde yapılan ve başka kurumlara ait olan terfi işlemleri zaman kaybına yol açmaktadır					
11	15.30 kadar yevmiyeleşmeyen ödemelerin KEÖS sistemine düşmesi ayrı ayrı nakit talep edilmesine sebep olmakta ve bu durum da iş yükünü artırmaktadır					
12	Yardımcı defterden rapor alındığında kişisel bilgilere ulaşılması iş yükünü azaltmaktadır.					
13	Sadece bilgisayar üzerinden işlem yapılabilmesi sistemin güvenilirliğini artırmaktadır.					
14	Denetçilerin belgeleri incelemesi açısından sistemde bazı eksikliklerin olduğunu düşünüyorum.					
15	Her ay sonu yapılan ödenek giderlerinin ve emanet çıkışlarının uzun zaman aldığını düşünüyorum.					
16	Emanet çıkışlarında IBAN bilgisinin manuel doldurulması hata riskini artırmaktadır.					
17	Say2000i sisteminin dönemlik kullanılması nedeniyle çıkış yapmayı gerektirmesi iş yükünü artırmaktadır.					

C) BKMYBS MEMNUNİYET

BKMYBS NİN KULLANIMINA İLİŞKİN MEMNUNİYET SORULARI

		1	2	3	4	5
1	Sistemin kullanımına ilişkin yeterli eğitimin verildiğini düşünüyorum					
2	Sistemle ilgili herhangi bir sorunla karşılaşıldığında yetkili kişilere kolayca ulaşılabilirliğini düşünüyorum					
3	Yaşanan problemler karşısında kısa zamanda çözüme ulaşılır.					
4	Tahakkuk kayıtlarının elle girilmesinden dolayı oluşan zaman kaybının giderildiğini düşünüyorum.					
5	Kayıtlarda hata yapma ve eksik veri girme olasılığını oldukça düşüktür.					
6	Elektronik ortama uygun hazırlandığı için kâğıt israfının giderildiğini düşünüyorum.					
7	Kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması noktasında hassastır					
8	Toplu çıkış işlemlerinin olmaması zaman kaybına yol açmaktadır.					
9	Dış kurumlarla entegrasyon yeterli seviyede değildir.					

10	Emanet hesaplarının tek bir modülde yer alarak toplu çıkış vermesi iş yükünü hafifletmektedir.					
11	Yevmiyeleşmeyen işlemlerin KEÖS sistemine düşmemesi iş yükünü azaltmıştır,					
12	Yardımcı defterde rapor alındığında kişisel bilgilere ulaşılması KEÖS bakmayı gerektirdiğinden zaman kaybına yol açmaktadır.					
13	PC+ mobil üzerinden işlem yapılabilmesi sistemin güvenilirliğini azaltmaktadır,					
14	Denetçilerin belgeleri incelemesi açısından sistemin geliştirildiğini düşünüyorum,					
15	Her ay sonu yapılan ödenek giderlerinin ve emanet çıkışlarının fazla zaman almadığını düşünüyorum.					
16	Emanet çıkışlarında IBAN bilgisinin otomatik doldurulması hata riskini azaltmaktadır.					
17	BKMYBS sistemin girişlerinin dönemlik olmaması iş yükünü hafifletmektedir.					
D) BKMYBS KULLANANLARIN TUTUMU						
		1	2	3	4	5
1	Emanet düşen SGK'ların sistem mesajı ile bildirilmesi sağlanarak hata yapma riskini azaltacağını düşünüyorum,					
2	PC + Mobil uygulaması, güvenlik açısından sıkıntı oluşturmakta bu durum kullanıcıyı tedirgin etmektedir.					
3	PC + Mobil uygulaması, kullanım kolaylığı sağlamakta ve kullanıcı her durumda sisteme erişim sağlamaktadır.					
4	Kamu alımlarında E-Tedarik ve E-Fatura uygulaması ile harcamalarda etkinlik ve kontrol düzeyinin artırılması sağlanmaktadır.					
5	Harcama süreçlerindeki kontrol ve etkinlik düzeyinin artması kullanıcı açısından kolaylık sağlamaktadır.					
6	Kamuda finansal raporlama koşullarının geliştirilmesine imkân tanınarak kullanıcıya kolaylık sağlamaktadır.					
7	Karar alma süreçlerinde istatistiksel analiz yöntemlerinin etkin ve yaygın kullanılmasına imkân sağlamaktadır.					
8	İç ve dış denetim faaliyetlerinde bilgisayar destekli tekniklerin kullanım imkânının artması ile kullanıcıya kolaylık sunmaktadır.					
9	Ülkemizin içinde bulunduğu e-Dönüşüm sürecinin hızlanmasını desteklemiş ve gelişimini sağlamaktadır.					
11	İcra işlemlerinde karşı saymanlığa aktarımı devret butonu ile işlemin anında ulaşması kullanıcıya kolaylık sağlamakta ve muhasebeleşmeyi hızlandırmaktadır.					
12	E-belge sistemine uygunluğun artırılması gerektiğini düşünüyorum.					
13	Harcama birimlerince yapılan hatalı işlemlerin muhasebe birimine intikal etmeden anlık olarak otokontrolü sağlanmalı ve hatalı işlemler için anında uyarı alınmalıdır.					
14	Taahhüt dosyalarının fiyat farkı için bir alan oluşturmamasının sistemin eksikliği olduğunu düşünüyorum.					

15	Taşınmaz kiralalarının takibi için tahakkuk yapılabilecek otomatik bir sistem olmaması hata oranını artırmaktadır.					
16	Teminat miktarını gösteren bir alan bulunması gerektiğini düşünüyorum.					
17	Gelir idaresi başkanlığın ile olan entegrasyonun artırılması gerektiğini düşünüyorum.					
E) BKMYBS YETERLİLİĞİ						
		1	2	3	4	5
1	Emanet işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
2	Alacak işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
3	Ödeme işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
4	Muhasebe işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
5	Tahsilat işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
6	Varlık işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
7	İdari işlemler modülünün sistemin ihtiyaçlarını giderdiğini düşünüyorum.					
BKMYBS için hazırladığımız anket çalışmasında bahsetmediğimiz bizimle paylaşmak istediğiniz önerileri yazabilirsiniz						

ÖZ GEÇMİŞ

Zeynep KOCABAŞ,...yılında doğdu. Öğrenim hayatına ilk olarak ... İlköğretim Okulu'nda başladı. Daha sonra ...liseyi bitirdi. ... yılında ...Üniversitesi ... Sağlık Bilimler Fakültesini kazandı. “*Bakım Verme Sorumlu Olan Kişilere Sağlanan Sosyal Desteğin Umutsuzluk Düzeyine Etkisinin İncelenmesi*” ve “*Yetişkinlerin Sağlık Kaygı Durumu İncelemeye Yönelik Araştırma*” adlı iki çalışması ile İscer kongresine katıldı. ... yılında KPSS ...'ye girerek ... Bakanlığı'na atandı. ... yılında ... Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans programını kazandı. Lisansüstü eğitimi devam ederken... yılında ... Üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin işletme lisans bölümünde başladı ve bitirdi. *Yatırımın Yeni Şekli Kitle Fonlamanının Türkiye ve ABD Karşılaştırılması*” adlı bir kitap bölümü yazdı. “*Devlet Muhasebesi Kapsamında Kullanılan Mali Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması*” adlı çalışması ile ASES kongresine katıldı. “*Devlet Muhasebesi Kapsamında Kullanılan Say2000i ve BKMYBS Sistemlerinin Karşılaştırılması: Türkiye Örneği*” adlı yüksek lisans tez çalışmasını gerçekleştirdi.